

Zaaan 'sεbhε Sa Zaan gbaa -Zezuu gbυzɔnu gbυ

-Zezuu -gvgbυ *Zaan cεha, mυ -wa. Nu, Zaan mι -Zezuu *'binonya kugbua le 'sεa glaa -nyime yabhlo nya. 'Mο wa laa «'binonyo -o ka ze -Zezu -kal» wee 'sεbhε da tεlva. -We ka 'gbυ Zaan yia 'sεbhε nι cεli, mυ -wa nu, nyima 'ka we 'jiyibheli nu, -Zezu -wa -Lagο -Bhasanyo, mο -wa -Lagο Yu, 'in -o -ka o dli -gv zu, 'in -mο yia 'yliyοgagie o 'ηni nya.

Wεli -zea nyime

¹ -Lagο 'nιa -slο -lu weee lala, -o wa laa Wεli o mι la. Wee Wεli -yo -Lagο 'sο mι. Wee Wεli -yo -Lagο mι -bhlo.

² -Lu weee gwedida, o -yo -Lagο 'sο mι.

³ O gbεgbεin -Lagο -laa -lu weee la. -Lu -we mia lalada o 'bigυ we 'nι -mι.

⁴ Nu, o -gv 'yliyοgagie 'bhua, 'in wee 'yliyοgagie mia, we ka nyima zli -la.

⁵ Wee zli mι lida nikpise 'wυ, 'in nikpise 'nι we nyumonu.*

⁶ -Lagο ka nyime yabhlo tie, 'mο wa laa *Zaan,†

⁷ mο -wa gbudaynyo, mο yia o 'ka zli -gvgbυ gba. Yi o yia nyima -ka o wεli 'nυ, 'in wa 'ka dli zu.

⁸ O 'dε 'nι wee zli nya -mι, nu, yi o yia o 'ka wee zli -gvgbυ gba.

⁹ -We mia da nι, mυ -wa zli 'zayli, wee zli yia dυdv -gv, we san mι 'mnida nyima weee -gv.

---

* **1:5** We 'ji yabhlo -wae: 'in nikpise 'nι we 'wυlanυ. † **1:6** Nu, 'Zan -Batisι -wa.

10 ۞ Welı ka dwdv -gv yi. ۞ gbegbəin -Lagə -laa dwdv la, we mı 'sa 'bhie, dwdvgv -nyıma 'nı ə yibheli.

11 ۞ yia ə 'dée nyımaa -gbə nı, wa 'nı ə kpa 'nanvv.

12 Nu, təlvə 'paa ə yi, 'in wa yia ə dlı -gv zv. -Maa mia, -maa ə 'nyea 'yoo wa 'ka -Lagəə 'yua -zə.

13 Sa nyıma gwalıa wa 'yua dwdv -gv, we 'nı 'sa -manı -zə -Lagəə 'yua. We 'nı nyıme mı wa dide nya. Nu, -Lagə 'nyea wa 'yliyəgagie.

14 ۞ Welı ka nyıme -zə, 'in ə yia -ain glaa ladı. ۞ 'gbv -a yia 'nanıdlı -yo -Lagəə gbvzənv yibheli. -A ka ə yla, 'in sa ə 'jnı mnıa -Lagəə 'jnı 'bhisa, -a ka we -yoyi. Nu, 'jnımnıe -we -Lagəə 'Yu -bhlo 'yia ə Dide kwęe, mv -wa.

15 Zaan mı ə gbvdayınyə nya, ə 'kpıa 'wv, ə nee: «Da in gbaa: <-> yia na 'bıgv, ə 'jnımnıe -zi na -nv, -we ka gbv -wa, bhla in 'ka 'wlv ə mı -bha> 'mə in saa 'jnı.»

16 'Nanıdlı duun ə kaa, we nya ə jwnaa -a 'de weee 'nyu la. ۞ palıa -ain so -zənv -gv la, 'in ə yia we -gvpalı.

17 Nu, -Lagə palıa ə tite *Moizıi gbegbəin, nu, -Zeu *Klisıi gbegbəin -a yibhelıa ə 'nanıdlı -yo ə gbvzənv.

18 Nyıme yabhlogbəə 'nı -slə -Lagə 'yı, nu, ə 'Yu -bhlogbəə -c -yo ə mia -bhlo, 'in -c mia ə Dide kwesi, mə slolua -ain -Lagə.

*'Zan *-Batisıi dayıgbv
(Mt 3.11-12; Mk 1.7-8; Lk 3.15-17)*

19-20 *Zuifvv 'yugalınya -wa mia *-Zeluzaləmv, ma tiea -Lagəbvbənya -yo wa -yo bənya *Leviii zvaylinyıma təlvə, wa 'ka Zaan layıbha nyəə ə -mia. Zaan 'nı kali 'pa, 'sa ə 'palıa we 'bıgv sa tıklı. -We ka

da o 'yia, 'mu o gbaa, mu -wa nu: «-Ami, in 'ni -Lagoo -Bhasanyo nya -mi.»

21 'In wa yi 'yaa o layibha: «We -ka 'sa -mi, nyoo -in -mia? *-Lagoggvv -falipanyo *Elii -in -mia yi?»

Ç nee: «-Innya, in 'ni -mo.»

Wa nee 'yaε: «Ço -Lagoggvv -falipanyo -putu -a mia wuda ni, 'mo -in -mia yi?»

Ç nee: «-Innya.»

22 We 'doo 'gbv wa nee o -yla: «Nyoo -in -mia? -A -ka mni, -wa tiea -ain, -a 'ka wa 'di -sali, -in nee -na 'doo daa lea?»

23 Wel -we -Lagoggvv -falipanyo *Ezaii gbaa, 'mu Zaan palia:

«Nyime yabhlo -o 'kpi 'wv -mo da beblee: a nu Nyimaa -Kanyoo 'yoo tiklu o 'yu, 'mo in -mia.»

24 Nyima -wa wa tiea Zaan -gbε, *Falizinyima mi wa glaa.

25 Wa 'yibhaa o la: «Nu, -in 'ni -Lagoo -Bhasanyo nya -mi, -in 'ni -Lagoggvv -falipanyo Elii, 'in -Lagoggvv -falipanyo -putu -a mia wuda, -in 'ni -mo, we -ka 'sa -mi, lee -lu ka 'gbv -na batizee nyima?»

26 Ç nee: «Gbuzonu -wa, -ami mia, nyima na batizea 'nyu nya. Nu, ain nyidi, nyime yabhlo mi -bha, a 'ni o -yi.

27 Mø yia 'mi 'bi yia, in 'ni mnени in 'ka o -sakwlaa 'llukpe -blo.»

28 -We weee mia da, Betani we nua le, -mo Zudeen nyu 'ylvv 'wusoluda, da Zaan batizea nyima.

-Zezu, saa -bha nyima gbvnyuu

29 Zli zlia, -Zezu mi Zaan gbegbein yilida, 'in Zaan yia o -yoyi, 'in o nee: «A yla, -Lagoo *Bhlabhleyu ni, o mi dvdvgv -nyima gbvnyuu -bhasada.

30 Da in gbaa nu, nyime yia 'mɪ 'bɪ yia, ɔ 'tɪtɛ -zi na -nu, nu, wa 'nɪa -slo 'mɪ gwali, ɔ mɪ la, 'mɔ in saa 'ŋni.

31 Zlime, in 'nɪ ɔ -yi, in 'ka ɔ *Izlaelnyima -slolu wa 'ka ɔ yibheli, we 'gbv in yia nyima batizea yi 'nyu nya.»

32-33 Zaan ka 'ya ɔ gbvv da 'yɪ, ɔ nɛɛ: «Nu, zlime, in 'nɪ ɔ -yi, nu, -Lagɔ -ɔ tiea 'mɪ in 'ka nyima batizee 'nyu nya, ɔ nɛɛ 'mɪ -yla: <-C-gv -in -ka -Lagɔ Zuzu 'yɪ kwlida, 'in we 'ka bha -tv, mɔ -wa nyime -ɔ 'kaa nyima batizee -Lagɔ Zuzu 'Pupa nya. Nu, -amɪ -wa ɔ gbvdayinyo. In ka -Lagɔ Zuzu -yɔyɪ. ɔ 'bhva yali, ɔ 'sibhlia ɔ -gv la -kpakvn 'bhisa, 'in ɔ yia -bha -tv.»

34 -Amɪ, in ka ɔ -yɔyɪ, mv 'gbv in yia gba nu, ɔ nyime mia da, -Lagɔ 'Yu ɔ -mia.»

-Zezu laa ɔ 'bınənyaa tianv

35 Zlɪ zlia, Zaan -yɔ ɔ 'bınənyaa 'sɔ mɪ 'ya -bha,

36 'in -Zezu yia 'plia yi. Zaan ylaa ɔ, ɔ nɛɛ: «A -talı, -Lagɔ Bhlabhleyu ni.»

37 ɔ 'bınənyaa 'sɔ 'nva -we ɔ gbaa, 'in wa yia -Zezu 'bɪ mnɪ.

38 -Zezu 'bhitia la, ɔ 'yia nu, wa mɪ ɔ 'bɪ, 'in ɔ nɛɛ wa -yla: «Lee -lu ka da a talia?» Wa nɛɛ ɔ -yla: «*Wlabi, mɔ -in -dili la?» (Nu, Wlabii ji -wa zuifuweli 'wū: «Gbuslolunyɔ».)

39 ɔ nɛɛ: «A yi, 'in a 'ka -bha 'yɪ.»

Wa mnia da ɔ -dilia la, 'in wa yia -bha 'yɪ, -zugba jibhezaa -ləli -mnvanv ka nyni. 'In wa yia wee 'ylu pnu bhia ɔ -gbe.

40 Wa 'desəbhie glaa, -wa 'nva Zaaan wəlɪ, 'in wa yia -Zezu 'bɪ mnɪ, wa 'yabhlo -wa Simɔ Piəlū bheli Andlee.

41 Tiada, mɔ yia ɔ bheli 'Simɔɔ laa, 'in ɔ nεε: «-A ka Mesi 'yi.» (We ji -wa «-Lagɔɔ -Bhasanyo».)

42 'In ɔ -yɔ -mɔɔ 'sɔ yia -Zezuu -gbε mnı. -Zezu ylaa ɔ, 'in ɔ nεε: «-Mı -wa 'Simɔɔ, -na dide wa laa Zaan. -Na 'ŋnı wa yia zva Sefasi.» ('Mu wa bhitia 'wula Piɛlì, -mvu ji -wa tukpa.)

-Zezu laa Filipu -yɔ Natanaelı

43 Zh zhia, -Zezu 'yibha ɔ 'ka Galilee -dvdv -gv mnı. ɔ -yɔ Filipu gbelia, ɔ nεε ɔ -yla: «Yi 'mı 'bi.»

44 Filipu mia, Betisaida -dvdv -gv ɔ 'bhua, Andlee -yɔ Piɛlì klaa 'ya.

45 -Mvu 'bigv, Filipu -yɔ Natanaelı yia 'wvgbeli, 'in ɔ nεε ɔ -yla: «-Lagɔɔ titee 'sebhε 'wv, Moizi ka nyime yabhloo gbv gba, -Lagɔgbvv -falipanya ka 'ya ɔ gbv gba wee 'sebhε 'wv. -A ka ɔ 'yi. Nu, mɔ -wa *-Zezefvv 'yu -Zezu, Nazaletigbe 'wv ɔ 'bhua.»

46 -Mɔɔ nεε ɔ -yla: «'Lee, -lu -zənv mneni we 'ka Nazaleti 'bhvv?»

Filipu nεε: «Yi -na 'dε 'ka -bha 'yi.»

47 Nu, Natanaelı yia -Zezuu -gbε yi. ɔ bεa ɔ -yɔ, -Zezu 'yia ɔ -yɔ, 'in ɔ nεε ɔ daa: «A yla, *Izlaelinyimεε 'debhie -gbolu nı, ɔɔ nyime mia, kali 'nı ɔ dlı 'wv -mı.»

48 Natanaelı nεε: «Sa -in yibheli 'mı 'wv la?»

ɔ nεε: «Da Filipu 'nia -slɔ -mı la nı, in ka -mı 'yi, -zugba -in mı *figisu zo.»

49 -Bha Natanaelı gbae: «Wlabi, -in mı -Lagɔɔ 'Yu nya, Izlaelinyimaa 'wlulapılınyɔ -in -mia.»

50 -Zezu 'palia we 'bigv, ɔ nεε: «In gbaa nu, in ka -mı 'yi figisu zo, we 'gbv -in yia 'mı dlı -gv zu, mu -wa yi? -Li 'kadı -we -zia -mvnı 'yia -na yia we.

51 In nee ain -yla gbuzonu sae, yalı a yia 'yia ηwε -kalida. 'Anzinya a yia 'yia kwlida -yo -gblada *Nyimee 'Yu -gv.»

2

-Zezu 'bhitilia 'nyu nv 'wvla

1 -Mvv 'bigv, 'yli 'so 'plia, 'in wa yia 'ηwnokwafeti -sa Galilee 'gbe wa laa Kana, we 'wv. -Zezuu 'nyaa mi -bha.

2 'In wa yi 'yaa -Zezu -yo ḥ binoonya la wee 'fetı 'wv.

3 -Bha bea, 'in nv yia bhia, 'in -Zezuu 'nyaa nee ḥ -yla: «Nv ka bhia.»

4 -Zezu 'palia we 'bigv, ḥ nee: «'Maa, amaa nv gbu -wa yaayu, na nv gbu -wa yi? Bhla -we nya wa 'kaa na 'titee 'dəbhie -gbolu 'yi, we 'ni -slɔ nyni.»

5 -Zezuu 'nyaa nee lililuu dlilinya -yla: «-We weee ḥ yia ain -yla gbaa, a nv we le.»

6 'In tkpa nyida 'kadi gbelibhlo mi -bha wa kwesi. -Mvv 'wv wa plia 'nyu, 'in wa budoa: 'sa Zuifvv tite gbaa. Nu, we 'yabhlo bhu 'wv litlı glv gbu.

7 -Zezu nee waa lililuu dlilinya -yla: «Nyidanya mia da ni, a yeli we 'nyu.» 'Sa wa yelia we sa ke! ke! ke!

8 -Zezu nee: «A 'pli -slęen we, a 'ka we 'fetı 'yugalinyo kwa.» 'In wa yia we ḥ kwa.

9 ḥ 'fetı 'yugalinyo 'yia wee 'nyu ηwε, -zugba we ka nv 'wulabhitili. Da wee nv 'bhvlva, ḥ 'ni -bha da -yi, nu, -wa 'plia 'nyu, wa -yi -bha da. 'In ḥ 'fetı 'yugalinyo yia 'ηwno -kwanyo la.

10 'In ḥ nee: «Da weee, nv -zənu wa wlaa -slɔ tia, wa -ka 'ma duun 'bhie, wa wlaa kalɔ nv. 'In -mi, -in yia nv -zənu ladı, 'in senee bhla yia we yli.»

11 Nu, gwedigbuu tianu -we -slolua o 'ηνιμνιεε 'titε, Galilee 'gbe wa laa Kana, we 'wø o nua we le. 'Sa o -slolua o 'ηνιμниiee 'titε, 'in o 'binonya yia o dli -gvu zu.

12 We 'bigv, 'in o yia Kapenaumu mni, o -yo o 'nyaa kлаа, o bhelia kлаа, we -yo o 'binonya. 'In wa yia -mo 'yli ya 'sole li.

*-Zezu vua -valepanya *-Lagobudu 'kadu ηwεε
(Mt 21.12-13; Mk 11.15-18; Lk 19.45-46)*

13 Nu, Zuifvu *'Wuzitilyu 'fetı ka cipa, 'in -Zezu yia -Zeluzalemu mni.

14 O plaa *-Lagobudu 'kadu ηwεε, nyima -wa paa 'bhli kлаа, bhlabhle kлаа, we -yo -kpakvn pehv, 'ma o ylia -bha, 'in o yi 'yaa 'gwεzi -bhitinya -bha yli, wa -di wa 'tabhle -yo la.

15 O 'pnaa 'llukpe -yelipe 'bhisa, 'in o yia nyima weee vu -mo -Lagobudu 'kadu ηwεε, we -yo wa 'bhli -yo wa bhlabhlenya 'so. O 'mnia 'gwεzi -bhitinya 'gwεzi, 'in o yia wa 'tabhle labhli.

16 O nee -kpakvvn pehvpanya -yla: «A -sa da we, a 'na nvn na Didee -budu -valε -budu 'wø -ni.»

17 -We *-Lagosebhε gbaa, 'in o 'binonyaa dli yia we -gv -bho:

«'A! Na -Lago, -na -budu in 'ybhaa,
we 'tv mi 'mi 'bhada.»

18 Tøvn, 'in Zuifvu 'yugalinya yia o layibha: «Sanee -na nua yi? -In nv gwedigbu yabhlo le, 'in -a 'ka we 'jiyibheli nu, -Lago ka -mi 'yoo 'nyε.»

19 -Zezu 'palia we 'bigv, o nee: «Wee -Lagobudu 'kadu mia, a -sa we la, 'in in 'ka we 'ylibeli 'yli ta nya.»

20 Wa nεε ɔ -yla: «Aya! Wa 'kaa -budu nι 'svbha, wa li -zv glu 'sɔ -zv gbelibhlo, 'in -mι, -in nεε -in 'ka we 'svbha 'yli ta nyaa?»

21 Nu, -budu -zənv -Zezu saa 'ηnι, ɔ 'dεε kuu gbv ɔ gbaa.

22 We 'dεε 'gbv, da -Zezu -ka tlthnya glaa 'wvso, ɔ 'bınənyaa dlı yia we -gv -bhoa, -we ɔ gbaa we -yo -we mia cəlida -Lagəsəbhə 'wv, 'mv wa zva dlı -gv.

-We mia nyimaa dlı zə, -Zezu -yi we

23 Zuifvv 'Wuzitıylu 'feti nya -Zezu mι - Zeluzalemv. ɔ gwedigbvnya -we slolua ɔ 'titε, 'mv ɔ nva le, nyimaa duun 'yia we -yo, 'in wa yia ɔ dlı -gv zv.

24 -Zezu 'nι wa dlı -gv zv, -we ka gbv -wa, ɔ -yi wa 'dε weee dlı.

25 Nu, nyimε -ɔ -ka ɔ -limaa gbv lapalı ɔ -yla, -Zezu 'nι -mvv gbv -ka, nu, -we mia nyimεe dlı zə, ɔ 'dε -yi we.

3

-Zezu -yo 'Nikodemv

1 Nu, nyimε yabhlo wa laa 'Nikodemv, -ɔ mia Falizinyimaa sɔ lv, 'in ɔ mia Zuifvv 'yugalinya yabhlo nya,

2 mɔ yia -Zezuu -gbε sabɔ, 'in ɔ nεε: «Wlabi, -a -yi we 'ji nu, -Lagə ka -mι tie, -in 'ka -aın gbv -slolu. -Lagə -yo -mι 'sɔ 'nι -mι nι, -in 'nι mnени -in 'ka 'sasukpa -gwedigbvnya nι lenu.»

3 ɔ nεε 'Nikodemv -ylae: «In nεε -mι -yla gbvzənv sae: nyimε -ɔ ka 'lulolu* wa 'nι gwalı, ɔ 'nι mnени ɔ 'ka nyimaa -wa -Lagə pılıa 'wlu la glaa -mι.»

---

* **3:3** 'Lulolu: wəlī 'bhitie təlva nεε yali.

4 'Nikodemv nεε: «Sa wa 'ka nyimε kpasa 'lulolu gwalia? Nu, o mneni o 'ka o 'nyaa nukple pla, wa 'ka o 'sonu gwalu?»

5 -Zezu 'palia we 'bigv, o nεε: «Nu, in nεε -mi -yla gbuzonu saε: we -ka nu, wa 'ni nyimee 'lulolu gwal, 'nyu -yo -Lagø Zuzu nya, -mo 'ni mneni -mo 'ka -wa -Lagø plia 'wlu la glaa -mi.

6 -We ka gbu -wa, -wa 'nyaa -yo dide gwalia, wa mi nyimaa nyima nya, 'in -wa -Lagø Zuzu gwalia, wa mi -Lagø Zuzu nyima nya.

7 We -ka 'sa -mi, in -ka gba nu, wa gwal amiaa 'lulolu, we 'na subhal -mi ηwegaga -ni.

8 Nu, da -piρε 'yibhaa we 'ka 'pli, -bha we plia, 'in -na nva we -jiji, nu, da we bhulva, mo we mnia, -in 'ni -bha da -yi. Sa -piρε mia, -wa -Lagø Zuzu gwalia, 'sa wa mia.»

9 'Nikodemv nεε: «Sa -muv 'ka 'wv la 'piplia?»

10 In -Zezu nεε: «Gboslolunyø, -o ka 'jnj wa -yia *Izlael -dvdu -gv, 'mo -in -mia, 'in -in 'ni wee gbu ni -yi?

11 Nu, in nεε -mi -yla gbuzonu saε: -we ka 'ji -a -yia, we -gvgbv -a gbaa. -We ka da -a 'yia, we 'di -a saa. 'In a 'ni 'yibha a 'ka -amiaa -bhayigbu -yojwnu.

12 In ka ain -yla dvdugv gbu gba, a 'ni we -yojwnu. We -ka 'sa -mi ni, da na yia ain -yla yali gbu gbaa, a 'na 'ka we -yojwnu, we 'ni muv?

13 Nu, nyime yabhlogbø 'ni -slø -Lagø -gbø -gbla, we 'ni oo Nyimee 'Yu 'wvbhu, mo 'bhua yali.

14 «Nu, Moizø ka nete -tibhe 'wvbhu yali da bøblee nyima weeee 'yu, 'sa -bhlokpadø wa yia Nyimee 'Yu 'wvbhua yali,

15 'in -wa weee -ka ɔ dlı -gv zv, wa 'ka 'yliyəgagie -we 'nıa bhloluda -ka 'yi.

16 We 'dεe 'gbv, 'sa -Lago -kalia dvdvgv -nyımaa zε, 'ın ɔ yia ɔ 'Yu yabhlogbəo wla, 'in -wa -ka ɔ dlı -gv zv, wa 'na 'ka labhv. 'Yliyəgagie -we 'nıa bhloluda -ka, 'mv wa yia 'yi.

17 Nu, -Lago 'nı ɔ 'Yu tie dvdv -gv ɔ 'ka nyıma gbu dlı, nu, ɔ 'ka wa gbu 'wvsa, we 'gbv ɔ yia ɔ tie.

18 -ɔ -ka ɔɔ 'Yu dlı -gv zv, -Lago 'na 'ka ɔ gbu dlı, 'in -ɔ 'nı ɔ dlı -gv zv, -Lago ka ɔ gbu dlı pepe. -We ka gbu -wa, ɔ 'nı -Lago 'Yu -bhlogbəo dlı -gv zv.

19 Sanee -Lago bhua nyımaa -yogbu 'wv, nu, zlı ka dvdv -gv yi, 'in nyıma 'nı we -yəŋwnu, nu, wa 'ybha nikpise, -we ka gbu -wa, gbuñyuu wa nva le.

20 -Wa weee nva gbuñyuu le, zlı wa nyea 'wv, 'in wa'a 'tla zlı 'klv. -We ka gbu -wa, wa mı nyano nuda, nyıme yi wa lenvgbv yibheli.

21 Nu, -wa nva -Lago dvmagbv le, zlı 'klv wa tlaa. 'Sa nyıma yia wa lenvgbv -yɔ sa tenyii, 'in wa yibhelia we 'ji nu, wa mı -Lago 'nuŋwe zvda.»

Zaan neε -Zezu -gali ɔ 'yu

22 -Mvv 'bıgv, -Zezu -yɔ ɔ 'bınənya yia Zudee -dvdv -gv mnı, 'in ɔ yia wa -gbε 'yı 'səle li, -zugba ɔ batizea nyıma.

23 'In Zaan mia, -məɔ mı 'ya nyıma batizeda: ɔ mı Enəɔ, Salimu kwesi, da 'nyu -zua, -zugba nyıma yi ɔ -gbε ɔ batizee wa.

24 Nu, wa 'nı -slɔ Zaan -kaslv 'wvpa.

25 -Bha kpıkpele -bhoa Zaaan 'bınənya -yɔ Zuifv yabhlo nyıdı, sa Zuifv tite gbaa wa budo wa 'ka -məwlv, we -gv.

26 We 'gbu wa b ea Zaan -yo, 'in wa nee: «Wlabi, nyime -o -yo -mi 'so mia Zudeen nyu lv, 'in -in yia o -gvgbu gba -ain -yla, eme, o mi nyima batizeda, 'in nyima weeee mi o -gbe mnida.»

27 'In Zaan nee: «-Lago 'ni nyime -lu 'nye, o 'ni mneni o 'ka we 'yu.

28 Amiaa 'de mi na gbudayinya nya, a ka 'mi nyee 'nu nu, -ami, in 'ni -Lago -Bhasanyo, nu, -Lago tiea 'mi o 'yu.

29 -We ka gbu -wa, we -ka nanuu gbu, nu, nyime -o mia 'jwno kwada, o 'tale -o mnazia -lu weeee, 'in 'feti 'ka nna, 'me in -mia. 'In da oo 'jwnokwanyo -ka wee feti 'wu yi ni, o 'tale -ka o yiyi di 'nu ni, 'in 'muna bhaa o. -Ami mia, in mi 'muna lida sa duun, 'sa nanuu gbu mia.

30 Omo, o 'bhu 'bi 'wu, 'in -ami 'ka zabe.

31 «Nu, -o bhua -Lago -gbe, o -gali nyima weeee 'yu. -O bhua dvdu -gu, dvdvgv -nyime o -mia, 'in o gbaa dvdvgv gbu. Omo, -o bhua -Lago -gbe, o -gali nyima weeee 'yu.

32 -We o 'yia, -we o 'nua, we -gvgbu o gbaa. 'In nyime yabhlogbo 'o jwnu o gbuu dayigbu -yo.

33 -O -ka o gbuu dayigbu -yejwnu, mo slolua nu, -we -Lago gbaa, gbuzonu -wa.

34 Nu, -o -Lago -ka tie, -Lago -wel o gbaa, -we ka gbu -wa, -Lago nyea o o Zuzu kplo! kplo!

35 Dide -Lago -kal o 'Yuu ze, 'in o ka o 'tit o kwee zu -lu weeee -gu.

36 -O -ka o 'Yuu dli -gu zu, o ka 'yiliyagagie -we 'nia bhloluda -ka. Nu, -o 'o zva o 'Yuu 'nujwe, o 'na 'ka 'yiliyagagie 'yi. -Lago 'ce zo o tva.»

-Zezu -yo Samalijwno

¹ -Mvv 'bigr, Falizinyima ka 'nu nu, nyima duun mi -Zezu 'bigrida o 'ka wa batizee we -zi Zaan.

² (Nu, we 'ni o de, o 'binonya batizea nyima). Da -Zezu yibhelia we 'ji,

³ -bha o 'bhua Zudee, 'in o yia Galilee lv mn.

⁴ O 'ka Galilee mn, we mi nu, o -di Samalii -dvdu 'wv.

⁵⁻⁶ Da o mia Samalii -dvdu -gv 'pliida, 'gbe yabhlo wa laa Sikaa, -bha o nynia we nvkple. Wee gbe mia, da *Zakobu ka bhaa dvdu kibhe, 'in o yia -bha -klo 'bhlu, wee dvdu -we o 'nyea o 'yu *-Zezefu, we kwesi we mia. -Zezu sia nənve kwεε, 'in o yia wee -klo -yo ladı. Nu, 'ylvgbagbu -wa.

⁷ -Bha Samalijwno yabhlo yia 'nyu 'plia, 'in -Zezu nee o -yla: «A 'nye 'mi 'nyu in 'ka 'ma.»

⁸ (Nu, o 'binonya ka lililu zoa mn 'gbe nvkple.)

⁹ O 'jwno nee o -yla: «Aya! -Mi Zuifu zlalia -ami Samalijwno 'nyu yi?» Nu, Zuifu -yo *Samalii -nyima'a* 'nvnno 'wla.

¹⁰ -Zezu nee o -yla: «A 'ni -Lago wlawlalu -yi, 'in a 'ni -o ma a in 'nyu -zlalia -yi. A -ka yaa we 'ji -yi, ama yi yaa o 'wlwlvnyu -zlalia, 'in o 'ka we a in 'nye.»

¹¹ O nee: «Na -Kanyo, -in 'ni floko kwεε -ka, 'in -klo -to 'wv, sa -in 'ka 'mi wee 'wlwlvnyu 'nyea?»

¹² -Amiaa dvkpasa Zakobu 'bhlua wee -klo, o 'de ka we 'nyu 'ma, we -yo o 'yua -yo o 'nɔɔlii -gnvv -zlo. -Mi dl 'wv nu, -mi 'ylia -mi -zia o yi?»

¹³ -Zezu nee o -yla: «Nyime -o -ka nyu ni 'ma, 'nyumatu yia o 'bhaa lv.

* **4:9** Zuifu 'ni mneni wa 'ka Samalii -nyimaa kna kwεzi.

14 Nu, 'nyu -we na yia wlaa, nyimē -o -ka we 'ma, 'nyumatu 'na 'ka 'masleēn o 'bha. 'In wee 'nyu zea o 'wv 'wlwvwlynu, da 'yliyəgagie -we 'nla bhloluda -ka, we bhva.»

15 Oo 'jwnə nee o -yla: «Na -Kanyo, 'nye 'mī wee 'nyu, 'nyumatu yi -slēen 'mī 'bha, in yi 'masleēn -seli 'nyu 'plia yi.»

16 -Zezu nee o -ylae: «A mnī amaa 'lowli laa, a -yo o 'so 'ka yi.»

17 O nee: «In 'nī 'lowli -ka.»

O nee: «Gbuzənu a gbaa, nu, a 'nī 'lowli -ka.

18 Nu, a 'yī 'lowlia gbu. -Məmə a -yo o 'so mia de nī, o 'nī amaa 'lowli. Gbuzənu -wa.»

19 Oo 'jwnə nee: «Cun, na -Kanyo, in -yi we 'ji nu, -Lagəgbuu -falipanyo -in -mia.

20 -Gəgo 'kadu nī 'wlu -amiaa dvkpasi bvbə bhaa -Lago, 'in amia nee: -Zeluzalemu wa 'kaa -Lago bvbə.»

21 -Zezu nee o -yla: «Bhəlo, a zu 'mī dlı -gv. Bhla yabhlo yia bea, we 'nī -gəgo 'kadu 'wlu, 'in we 'nī -Zeluzalemu wa 'ka Dide -Lago bvbə.

22 Nu, amia *Samalii -nyima, -we a bvbəa, a 'nī we -yi. 'In -we -amia Zufu bvbəa, -a -yi we. -We ka gbu -wa, Gbwusanyo mia, Zufuu -gbe o bhva.

23 Nu, bhla -we nya -wa bvbəa Dide -Lago tıklıı, wa 'kaa o bvbə Zuzu nya sazənu sa, we bhla ka cipa, 'in we ka nyni. Nu, we 'sasvukpa -nyimaa da -Lago talia, wa 'ka o bvbə.

24 -Lago mi Zuzu nya. -Wa 'kaa o bvbə, wa bvbə o Zuzu nya sazənu sa.»

25 Oo 'jwnə nee o -yla: «In -yi we 'ji nu, Mesi yia yia. (We ji -wa -Lago -Bhasanyo.) O -ka yi ni, mo yia we 'de weee 'wusisalia.»

26 ⚜ nεe ɔ -yla: «Mɔ mιa da aɪn -yla gbada.»

27 -Bha -bhlokpadε ɔ 'bιnənya yia lv. 'In wa yia -Zeju -yε 'ηwnə yabhlo -yεyε 'dι -sada. 'In we yia wa ηwegaga -svbhalı, -zugba wa gba -mɔ dlı zɔε: «Lεe -lu ɔ yibhalı ɔɔ 'ηwnəa? Lεe -gbv ɔ gba ɔ -yla?» Nu, 'sasukpa -layibhawelı nı 'nı nyimε yabhlogbəɔ ηwεe 'tla.

28 Tɔvn, ɔɔ 'ηwnə tia -bha ɔ 'nyu -nyida, 'in ɔ yia 'gbe nvkple pla. ⚜ nεe nyima -yla:

29 «A yi! A yi -nya, a 'ka nyimε yabhlo 'yi! Mɔ gbaa na lənvgbv weee. We 'wlv sa mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ.»

30 Tɔvn, wa yia 'gbe nvkple 'tla, 'in wa yia -Zejuu gbegbein mnını.

31 We bhla, ɔ 'bιnənya mι ɔ bhubhoeda ɔ 'ka li.

32 'In ɔ nεe wa -ylae: «Lililu -we in 'kaa li, a 'nı we -yi.»

33 'In ɔ 'bιnənya nεe wa 'dεkpua nyidı: «Aya! Nyɔɔ 'nyε ɔ lililua?»

34 ⚜ nεe wa -yla: «Na yoopanyɔɔ dvmagbvv 'nɔηwεzvzvε -yε ɔ lubhoo 'wlubhabhie, mv -wa na lililu.

35 Amιa, a nεe nu, we -tv 'wv 'cv -mnua, 'in -luu -didi bhla 'ka nyni, -amι nεe aɪn -yla, nu, we -didi bhla ka -sleen nyni. A -talı kpaa -gv, we 'ya ka zalı.

36 -C -ka -luu -didi nyɔ nya -mι, ɔ ka ɔnvv -tnvv 'yi. Nu, ɔ mι nyima 'wlugvgwlalıda, 'yliyɔgagie -we 'nιa bhloluda -ka, -Lagɔ 'ka we wa 'nyε. 'In we glvglvnyɔ -yɔ we -didi nyɔ 'ka 'mυna li dabhlo.

37 Nu, nine yabhlo nεe: «Nyimε yabhlo glua, 'in nyimε -putu dia.» Gbvzənv -wa.

38 Kpaa -we 'wv a 'n̄ia lubho nv, -m̄o in tiea a in we -luu -didi bhla. T̄lva ka -m̄o lubho nv, 'in wa yia sia. 'In -amia yia we 'wv -tnvv.»

39 -Mvv 'b̄gv, ɔ 'ŋwn̄o gbgbawel̄ -gv Samalii -nȳma duun zva -Zezu dl̄ -gv. O n̄ee wa -yla: «O nȳme ni gbaa 'm̄i -yla na lenvgbv weee.»

40 We 'dee 'gbv, Samalii -nȳmaa -zlo yia -Zezuu -gb̄e yi. 'In wa yia o -belv -ȳopal̄, o -yo wa 'ka -tv. O li -bha 'ȳl̄ 'so.

41 'In t̄lva yia wa -gv -bho dl̄izvzve nya, o 'dee ŋw̄ee w̄el̄ 'gbv.

42 Wa n̄ee ɔ 'ŋwn̄o -yla: «We 'n̄i -sleen amaa w̄eli -bhlogb̄o 'gbv -a yi o dl̄ -gv zv. Nu, -amiaa 'de ka o ŋw̄ee w̄eli 'nv. Nu, -a -yi -sleen we 'ji nu, m̄o -wa dv̄dv̄gv -nȳma weee Gbvbv̄sanyo 'd̄ebhie.»

-Zezu jipea nȳme 'kad̄ yabhloo 'yu

43 -Zezu li -bha 'ȳl̄ 'so, we tanvv zli, 'in o yia o 'yoo bhli, o 'ka Galilee -dv̄dv̄ -gv lv mn̄i.

44 (Nu, -Zezuu 'de ka gba nu, wa'a zv -bha -Laḡgbvv -fal̄panyo o 'dee -zo.)

45 T̄vn, o nynia Galilee, 'in nȳmaa -zlo yia o yoo -saa yi. -We ka gbu -wa, gw̄edigbv o nva le -Zeluzalem̄ 'Wuzitiylu 'fet̄u bhla, wa ka -bha 'yi.

46 'Bhie o yia Kana lv mn̄i, Galilee -dv̄dv̄ -gv, da o 'bhitilia 'nyu nv 'w̄la. Nu, *Ewlodvv nȳme 'kad̄ yabhlo mia Kapenaumv, o 'yu ka gu -yo.

47 O 'nva nu, -Zezu ka Zudee 'bhv, o ka Galilee mn̄i, 'in ɔ nȳme yia Kana mn̄i, o 'ka o 'yi. O nynia o -gb̄e, o n̄ee o -yla: «-Na zukpa -wa! -A mn̄i Kapenaumv, -in 'ka na 'yu jipe, o yi tl̄.»

48 -Zezu n̄ee o -yla: «We 'n̄i gw̄edigbvnya 'w̄vbbhv, a 'n̄i mn̄eni a 'ka 'm̄i dl̄ -gv zv.»

49 Ḍo nyimē 'kadu nee o -yla: «Na -Kanyo, -a mnı -mɔ, na 'yu yi tlı.»

50 Ḍ nee: «Mnı -buduŋwεε, nıı, -na 'yu ka 'pv.»

'In əə nyimē yia -Zezuu wεlı dlı -gv zv, 'in o yia o -buduŋwεε mnı.

51 Ḍ mı mnıda, 'in o -yo o zəyua yia gbeli 'yloogblı. -Maa nee o -yla: «-Na 'yu ka 'pv.»

52 'In o yia wa layibhae: «'Lee, bhla -mvmv nya o yili 'wua?»

Wa nee: «Zvbha 'ylvgbagbvv 'lelü tianv nya o 'pva.»

53 Ḍ 'yuu dide yia we 'jiyibheli nıı, wee bhla -bhlokpadı nya, -Zeu gbaa o -ylae: «-Na 'yu ka 'pv.» -Bha o -yo o -buduŋwεε -nyıma weee zua -Zeu dlı -gv.

54 Wee gwedigbvv 'sonv o nva de le o Zudee -bhvda, o 'ka Galilee mnı.

5

*-Zezu jipea guzvnyo yabhlo *Nyapeylı nya*

1 -Mvv 'bıgv, Zuifvv 'fetı yabhlo nynia, 'in -Zeu yia 'wıso, o 'ka -Zeluzalemv mnı.

2 Nıı, -mɔ -Zeluzalemv, klolo 'kadu yabhlo mı -bha, 'mv wa laa Bhlabhle Klolo. -Bha wee klolo kwesi, 'nyu yabhlo mı -bha, 'mv wa laa zuifvwelı 'wı Betesıda. Nıı, palvv bhı gbelia we.

3 Nıı, guzvnya -zlo slu we -yo la: 'ləlonya kłaa, 'tigitiginya kłaa, we -yo zəlaslonya mı -bha. [Nıı, 'nyuu zuklue wa mia wıda.

4 -We ka gbu -wa, bhla tɔlvı nya, 'anzı sibhlıa wee 'nyu lı la, 'in we zuklue we 'klu. 'In -o -ka -mɔ -bho tıa, guo gu -we -ka o -yo -mı, 'in o pva.]

5 Nu, wa glaa, nyimε yabhlo ka gu -yo, we -zu glu -bhlo 'ya kugbua le gbeta ni.

6 Da -Zezu 'plilia -mə, o 'yia o, 'in o yia 'nu nu, wee gu ka o -yo -gwle. O bəa o -yo, 'in o yia o layibha: «-In 'ybha -in 'ka 'pvv?»

7 'In oo guzvnyo yia we 'bigvpalie: «Na -kanyo, 'nyu -ka zuklu, nyimε -o 'kaa -mə 'mɪ 'pa, o 'nɪ -mɪ. Bhla in 'ka 'wvso, nyimε yabhlo ka 'mɪ 'yugali.»

8 -Zezu nee o -yla: «-Sə 'wv! -In 'bhu -na -bita 'wv, -in mni.»

9 -Bha -bhlokpadə, oo nyimε 'pva, o -səa 'wv, o 'bhua -bita 'wv, in o yia mni.

Nu, *Nyapeyli nya we nva le.

10 -Bha Zuifvv 'yugalinya gbaa -o wa jipea -yla: «Nu, -zeen mia, Nyapeyli -wa. 'In -amiaa tite nee, -in 'nɪ mneni -in 'ka -na -bita 'wvbhu, -in 'ka no.»

11 O nee wa -yla: «Nyimε -o jipea 'mɪ, o nee 'mɪ -yla: -In 'bhu -na -bita 'wv, -in 'ka mni.»

12 -Bha wa 'ybhaa o lae: «Nyoo gba -mɪ -yla, 'bhu -na -bita 'wv -in mnia?»

13 Nu, oo nyimε -o jipea o, o 'nɪ o -yi. Nu, -Zezu ka o 'yligwe lamnənv, nyima -zu -bhaa 'gbv.

14 -Mvv 'bigv, -Zezu plaa -Lagəbudu 'kadu zo, o 'yia o -yo, 'in o nee o -ylae: «-In ka -sleen 'pv, -in 'na nvnv 'masleen gbvnyuu le -nle. We 'nɪ -mvvv, -we yia -mɪ ylia, we -nyu 'yli.»

15 -Bha oo nyimε mnia, 'in o nee Zuifv -ylae: «-C puea 'mɪ nɪ, -Zezu -wa.»

16 Nu, Nyapeyli nya o jipea nyimε, we 'dees 'gbv wa yia o -yəwvəsəlv, wa 'ka o sialı.

17 Nu, -Zezu nee wa -yla: «Bhla weee nya, na Dide mɪ lubho nvda, o 'bhisa -amɪ mɪ 'yaa lubho nvda.»

18 We 'dεε 'gbv Zuifvv 'yugalinya yia ɔ -yəwəsəlv, wa 'ka ɔ 'bha. We 'nι wa Nyapeylı -bhlogbəɔ ɔ 'nι 'nəŋwe zvv gbv, ɔ nεε 'ya nι, -Lagɔ -wa ɔ Dide, 'in ɔ yibhɔlvə ɔ 'dε -Lagɔ.

-Zezu wlaa 'yliyəgagie

19 -Zezu 'palıa we 'bıgv ɔ nεε: «Nι, in nεε aın -yla gbvzənv sae: 'Yuu 'dεbhlo 'nι mnəni ɔ 'ka -lu yabhləgbəɔ lənv, nι, -we ɔ 'yia ɔ Dide lənvda, we 'dεkpua ɔ nva le. -We Dide nva le, 'mυ 'Yu nv 'yaa le.

20 Nι, Dide -kali ɔ 'Yuu ze, 'in ɔ slolua ɔ ɔ lənvgbv weeee. Cun, gbv 'kadı -we 'ylia -we -zia -we a 'yia, 'mυ ɔ yia ɔ -slolua, 'in we 'ka aın nəwgaga -svbhali.

21 Sa Dide ganɔa tlıtlınya, 'in ɔ nyəa wa 'yliyəgagie, 'sa -bhlokpadə 'Yu nyəa 'yliyəgagie nyıma -wa ɔ 'yibhaa ɔ 'ka we 'nyε.

22 Dide'e 'bhu nyımeε -yəgbv 'wv, ɔ ka we 'dε weeee ɔ 'Yu yoo 'nyε,

23 'in nyıma weeee 'ka 'Yu 'nəŋwe zv ɔ Dide 'bhisa. -ɔ 'nι 'Yu 'nəŋwe zv nι, ɔ Dide, -ɔ tiea ɔ, ɔ 'nι -məɔ 'nəŋwe zv.

24 «In nεε aın -yla gbvzənv sae: -ɔ -ka na weli yukwli puv, 'in -ɔ tiea 'mι, ɔ 'ka ɔ dlı -gv zv, ɔ ka 'yliyəgagie -we 'nιa -bhloluda -ka. Gbvdılıe 'na 'ka ɔ -nv nya -mι. Nι, ɔ ka tlıtlıe 'wvbhv, 'in ɔ yia 'yliyəgagie 'wvplı.

25 In nεε aın -yla gbvzənv sae: da tlıtlınya 'kaa -Lagɔɔ 'Yuu weli 'nv, 'in -wa yia we 'nva, 'yliyəgagie wa yia 'yia, we bhla ka cipa, 'in we ka nyni.

26 Sa Dide kaa 'yliyəgagie 'wv, 'sa 'Yu kaa 'yliyəgagie 'wv. Nι, Dide 'nyəa we ɔ 'Yu.

27 'In o yia o 'Yu se 'nyε, o 'ka nyimaa -yøgbv
'wvbhu. -We ka gbu -wa ni, o mi *Nyimee 'Yu nya.

28 Gbunya ni 'na svbhali ain njwegaga -ni.

29 We bhla mi yida, da tlitlnya weee -wa wa
'bhlua, wa yia o weli 'nva, 'in wa 'ka wa gbawla
'wvtla. -Wa nva gbu -zənv le, wa -ka tlitlnya glaa
'wvsə, 'yliyøgagie wa yia 'yia. 'In -wa 'nva gbu -zənv
lenv, wa -ka 'wvsə, gbuđilie yia wa -nv nya -mia.

-Zezuu gbuđayinya

30 «Nu, in 'ni mneni in 'ka -lu yabhlogboč lenv na
'de nya. Sa Dide gbaa, 'sa na bhua nyimaa -yøgbv
'wv, we 'gbv, na gbuwvbhubhue mia tiklu. -We ka
gbv -wa, i'in -talı na 'dεε dvmagbvv da, -o tiea 'mi, o
dvmagbvv da na talia.

31 «We -ka na dε mi na gbuđayinyo nya, -we na yia
gbaa, a 'na 'ka we la gbužənv.

32 Nu, na gbuđayinyo yabhlo mi -bha. 'In, in -yi
we 'ji nu, -we o gbaa na daa gbužənv -wa.

33 Na 'gbv a yia nyima tie Zaaan -gbε, wa 'ka o
layibha. -We o gbaa ain -yla na daa, gbužənv -wa.

34 -Ami, in 'ni we gbu -ka, nyime 'ka na
gbuđayinyo -ze. Nu, Zaaan gbu na gbaa ain -yla, a
'ka gbu 'wvbhu gbu -wa.

35 Zaan 'wlva llinape, 'in a yia njwnu a 'ka 'mwna
li o san 'wv, bhla -bhlo nya.

36 Nu, in ka gbuđayinyo yabhlo -o 'ylia -o -zia
Zaan. Sa wa 'kaa we 'jiyibheli nu, Dide tiea 'mi,
mv -wa nu, lubho -we ka 'gbv o yia 'mi tie, in mi we
nuđa.

37 'In oo Dide -o tiea 'mi, o 'de mi na gbuđayinyo
nya. Nu, a 'ni -slə o weli 'nv, 'in a 'ni -slə o 'klv 'yi.

38 O wəlɪ 'nɪ aɪn 'wʊ -mɪ, -o o tiea, a'a zv o dli -gvv 'gbv.

39 -Lagəsəbhə 'wʊ a talia, 'yliyəgagie -we 'nɪa bhloluda -ka, a 'ka we 'yɪ we nukple. Nu, gbvzənə -wa, wee wəlɪ də gbaa na -gvgbv.

40 'In a'a yi na -gbə, a 'ka 'yliyəgagie -zənə 'yɪ.

41 «In 'nɪ nyimaa 'ŋnɪ kwalie datalida -mɪ.

42 Nu, in -yi aɪn, in -yi we 'ji nu, -Lagə zəkalie 'nɪ aɪn 'wʊ -mɪ.

43 -Amɪ -məmə yia na Didee 'ŋnɪ nya, a'a ŋwnu na gbv -yə, 'in nyimə -putu -ka yi, o 'dəɛ 'ŋnɪ nya, o gbv a ŋwnua -yə.

44 'Nnɪ kʊkwalie da a talia, nu, -Lagə -bhlogbə 'ka amiaa 'ŋnɪ 'yimani, a'a -talı -mvv da. -We mia daa 'gbv, a'a zva 'mɪ dli -gv.

45 'Lee, -amɪ yia aɪn gbv dilia -Lagə 'yu yɪ? -Innya, we 'nɪ -amɪ yi aɪn gbv dilia -Lagə 'yu, nu, a ka Moizi dli 'wʊ dli, mə yia aɪn gbv dilia.

46-47 A -ka yaa Moizi dli -gv zv nɪ, -zugba a ka 'mɪ dli -gv zv. Ləɛ -lu ka 'gbvə? -We ka gbv -wa nɪ, Moizi ka na daa cəlɪ -Lagəsəbhə 'wʊ nu, -we o cəlia a 'nɪ we dli -gv zv, we 'dəɛ 'gbv a'a zva na 'dəɛ wəlɪ dli -gv.»

6

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

1 -Mvv 'bɪgv, -Zezu mnɪa Galilenyu kwesi, 'in o yia wee 'nyu 'wʊdɪ. (Nu, wee nyu mia, 'mʊ wa la 'yaa Tibeliadɪ).

2 'In nyimaa -zlo yia -Zezu 'bɪ yi, nu, gwədigbv o nva lə nyimaa jipee nya, wa ka we -yəyv 'gbv.

3 -Bha o -gbla -gəgə yabhlo 'wlu, 'in o yia -məladɪ, o -yə o 'bɪnənya 'sɔ.

4 Nu, Zuifvv *'Wuzitilyu 'fetɪ ka cipa.

5 -Zezu -talia -bha tɔvn, 'in ɔ yia nyimaa -zlo -yɔyi
ɔ -gbɛ yida, 'in ɔ nee Filipv -ylae: «Da -a 'ka 'floo zə,
'in nyima nɪ 'ka lia?»

6 -We -Zezu 'kaa lenu, ɔ 'dɛ -yi we. Nu, la ɔ ylaa
Filipv, we 'gbv ɔ yia we ɔ layibha.

7 Filipv nee: «Aya! 'Cu gbetaa lubhoo 'penigwezii
'debhie nya, -a 'nɪ mnene -a 'ka 'floo zə, 'in wa 'dɛ
weeee 'ka li -sesse.»

8 -Zezuu 'binonyɔ yabhlo mɪ -bha, 'mə wa laa
Andlee, Simɔ Piɛlɪ bheli -wa. ɔ nee:

9 «Nukpasuyu yabhlo mia da, ɔ ka *lɔzifloo gbu -
yɔ zibhi 'sɔ kwɛe. Zibhinya -yɔ 'floonya nɪ 'nɪ 'wʊzu,
wa 'dɛ weeee 'ka li. We 'nɪ mʊv?»

10 -Zezu nee ɔ 'binonya -yla: «A 'tvlu wa, wa -dɪ la.»
Nu, wee da mia, -petu -zu -bha. Waa nyima -dia la,
wa nyni nukpasiaa 'wlu glv -bhlo 'wlu gbu (5.000).

11 ɔ 'bhua 'floo 'wv, ɔ 'paa -Lagɔ suo, -wa mia
ladida, 'in ɔ yia we wa 'wvla dlili. 'Sa ɔ dlili 'yaa wa
zibhi 'wula, 'in wa yia li wa dlɪ da.

12 Da wa 'dɛ weeee lva nɪ, 'in -Zezu nee ɔ 'binonya
-yla: «A 'bhu we pnɪ la, a -yɔ we yi, we 'ya
yabhlogbɔɔ yi mnɔ.»

13 Wee 'floo gbu nyima lia, 'in wa yia lv. We pnɪ
-we -tva 'wv, 'mɪ ɔ 'binonya 'bhua la, mɪ yea -cice
kugbung le 'sɔ.

14 Gwedigbv ɔ nva le, wa 'yia we -yɔ, 'in wa nee:
«Gbużonv -wa, -Lagɔgbvv -falipanyɔ -ɔ 'kaa yi nɪ, 'mɔ
ɔ -mia.»

15 -Zezu -yi we 'ji nu, wa 'ybha wa 'ka ɔ 'wubhu -
gla nya, wa 'ka ɔ wa 'wlulapilnyɔ -zeli. We 'dɛe 'gbv
ɔ yia wa gwevla, 'in ɔ 'dɛbhlo yia -gɔgɔ 'wlu mnɪ.

*-Zezu noa 'nyu -gv
(Mt 14.22-27; Mk 6.45-52)*

16 Jibhe zəa, -bha ɔ 'bınənya kwlia -gəgo 'nyu kwesi.

17 -Bha wa -bhoa 'glv 'wv, wa 'ka 'nyu 'wvdi, 'in wa 'ka Kapənaumv mnı, -zugba -Zezu 'nı -slə wa glaa -mı, 'in sabə yia be.

18 Nu, 'nyuu -gbvgbv yia zuklue bhli, -pıpe 'kadıv mı 'plıdaa 'gbv.

19 We bhla, kilometlı gbu, kilometlı gbelibhlo wa nva le -mə 'nyu -gv. Nu, wa mı 'nyu 'wvdıda, 'in wa yia -Zezu -yayı yida wa gbegbeı 'nyu -gv -nənve nya. -Bha wa nva nyano.

20 'In -Zezu nee wa -ylae: «-Amı -wa. A 'na nvnı nyano -nı.»

21 O 'bınənya 'ybha wa 'ka ɔ 'wvbhu 'glv 'wv. Təvn, mə wa mia mnıda, 'in wa 'glv yia -bhaa dvıdı ylı.

22 Zlı zlıa, nyımaa -zlo -wa -tva 'nyuu kakpe yabhlo -gv, 'in wa yia we 'jiyibheli nu, 'glv -bhlogbəə mia -bha. 'In nyıma -yi we 'ji nu, -Zezuu 'bınənya ka 'glv 'wvbho, 'in wa yia mnı, -zugba ɔ 'nı wa glaa -mı.

23 -Slęen, nyıma -wa 'bhva Tibeliadıgbe nökple, 'in wa yia 'glv təlvə 'wvbho, 'in wa yia mnı. Wa mnıa, da Nyımaa -Kanyə bhubhoea -Lago, 'in nyımaa -zlo yia 'floo li, 'in wa yia -bha nyni.

24 Nyımaa -zlo mia -bha, wa yibhelia we 'ji nu, -Zezu -yo ɔ 'bınənya 'nı -bha -mı, wa -bhoa 'glvnya 'wv, 'in wa yia -Zezu 'yli 'bı lanənva mnı Kapənaumv.

-Zezu -wa 'floo -we nyıa nyıma 'yliyəgagie

25 Wa yıa -Zezu kakpe -putu -gv, 'in wa nee ɔ -yla: «*Wlabi, 'lee, ləbhla -in nyni -selia?»

26 -Zeu 'palia we 'bigv, o nee: «In nee ain -yla gbuzonu sae: a ka 'floo li, 'in a 'ni lv -se, we 'gbv a talia na da. We 'ni nu, na gwedigbunya in nua le, we 'ji a 'nu 'wolaa gbv.

27 Liliu -we nyumoa, a 'na nunu we 'gbv lubho -ni. Nu, liliu -we gwle'a, 'in we nyea nyime 'yliyagagie -we 'nia bhloluda -ka, a nu we 'gbv lubho. Wee liliu ni, Nyime Yu yia we ain 'nyea. Nu, 'mə Dide -Lago zva o yibhelida -yo.»

28 -Bha wa 'ybhaa o lae: «'Lee, sa -a 'ka nu, lubho -we nania -Lago dvdv, 'in -a 'ka we nua?»

29 -Zeu nee wa -ylae: «Lubho -we -Lago 'ybhaa a nu, mu -wa -o o tiea, a zu o dli -gv.»

30 Wa nee o -yla: «Gwedigbv -mumvu -in 'ka lenu, -a 'ka -yayi, 'in -a 'ka -mi dli -gv zva? Sa -in 'ka nua?»

31 Nu, da -amiaa dvkpasi -dili bhaa da beblee la -bhlo -bhlo, wa ka *manı li. 'Sa we mia celida -Lagosebhe 'wue:

«Floo -we 'bhua yali,
o ka we wa 'nye,
wa 'ka we li.» »

32 O nee: «In nee ain -yla gbuzonu sae: -o 'nyea ain yalu 'floo ni, we 'ni Moizi: nu, na Dide nyea ain yalu 'floo 'zayli.

33 Nu, -we ka gbv -wa, -Lago nu 'floo mia, mu -wa -o 'bhua yali, 'in o nyea dvdv -nyima 'yliyagagie.»

34 -Slœen, wa nee o -yla: «-Amiaa -Kanyo, wee 'floo mia ni, 'nye we -ain 'yl weeee nya.»

35 -Bha -Zeu gbaa wa -ylae: «Nu, 'floo -we nyea nyime 'yliyagagie, -am -wa. -O -ka na -gbε yi, nω 'na 'ka 'masleen o 'bha. 'In -o -ka 'mi dli -gv zu, 'nyumatu 'na 'ka 'masleen o 'bha.

36 Nu, in ka we ain -yla gba: amia, a ka 'mi 'yi, in a'a zu 'mi dli -gv.

37 -Wa weee na Dide nyea 'mi, na -gbε wa yia yia. 'In nyəəo nyəə yia na -gbε, in 'na 'ka o 'pipee viteli.

38 Nu, in 'ni yali 'bhv in 'ka na 'dee dvmagbv lenva yi, -o tiea 'mi, -mo dvmagbv in yia lenva.

39 -C tiea 'mi, o dvmagbv -wa nu, nyima o 'nyea 'mi yoo, in 'na mnənu wa 'yabhlogbəo -ni. Nu, dvdvv bhia zli, in -səlv wa 'wv tlitlnya glaa.

40 Cun, na Didee dvmagbv ni: -wa -ka 'Yu 'yi, in wa -ka o dli -gv zu, 'yliyəgagie -we 'nia bhloluda -ka, 'mu wa yia, 'in dvdvv bhia zli, in -səlv wa 'wv tlitlnya glaa.»

41 Tɔvn, Zuifv yia -Zezu -yo ɻwuŋwenie bhli, -we ka gbu -wa, o nee nu, o mi 'floo -we 'bhva yali nya.

42 Wamia nee: «-C mia de ni, -Zezu -wa. We 'ni muv? -A -yi o dide -yo o 'nyaa. Nu, *-Zezefvv 'yu o -mia. Sa o gba -sleen nu, yali o 'bhva?»

43 -Bha -Zezu 'palia wa weli 'bigve: «A 'na ɻwuŋweni a 'dekpvua nyidi -ni.

44 Nu, nyime yabhlogbəo 'ni mnəni o 'ka na -gbε yi, 'mu we 'ni nu, na Dide -o tiea 'mi, mo gbize o 'wv. 'In -o -ka na -gbε yi ni, dvdvv bhia zli, 'in na səlvə o 'wv tlitlnya glaa.

45 -We mia cəlida -Lagəgbvv -falipanyaa 'sebhə 'wv, mu ni: <-Lagə yia wa 'də weee gbu -slolua. Nyima weee -wa nu na Didee weli, 'in -we o slolua, 'in wa ɻwnua we -yo, ma yia na -gbε.

46 Nu, -o 'bhva -Lagə -gbε o 'debhlogbəo 'yia Dide. We 'ni omo 'wvbhv, nyime yabhlogbəo 'ni -slo Dide 'yi.

47 In nee ain -yla gbuzaənə sae: nyime -o zua 'mi dli -gv, 'yliyəgagie -we 'nia bhloluda -ka, we mi o -nu

nya.

⁴⁸ Nu, 'floo -we nyεa nyimε 'yliyøgagie, -amι -wa.

⁴⁹ Da bεblee mia, amiaa døkpası ka -mø *manı li, we mi 'sa 'bhie, 'in wa yia tlı.

⁵⁰ Nu, -møv -ka wee 'floo -we bhva yalı ni, nyimε -ø -ka we li, o 'nia tlia yi.

⁵¹ In nee, 'floo -we 'bhva yalı, -we wlaa 'yliyøgagie, -amι -wa. Wee 'floo mia, nyimε -ø -ka we li ni, 'in o yia 'yliyøgagie -we 'nia bhloluda -ka. Nu, 'floo na yia wlaa, mø -wa na yice, 'mø na yia wlaa dødugø -nyimaa 'yliyøgagiee 'gbv.»

⁵² -Bha Zuifvø kpikpelie sumania 'wø, 'in wa nee: «'Lee, sa nyimε ni 'ka o yice -ain 'nyε lililu 'bhisaa?»

⁵³ Tøvn, -Zezu nee: «In nee ain -yla gbuzønv sa nu, a 'ni Nyimee 'Yuu yice li, 'in a 'ka o 'piøn 'ma, 'yliyøgagie 'na 'ka ain 'wø -mi.

⁵⁴ Nyimε -ø lia na yice, 'in -ø maa na 'piøn, o ka 'yliyøgagie -we 'nia bhloluda -ka. 'In dødvgø bhia zli ni, -amι na sølva o 'wø tlıtnya glaa.

⁵⁵ Nu, na yice mia lililu -zønv -wa, 'in na 'piøn mia, 'mamalu -zønv -wa.

⁵⁶ Nyimε -ø -ka na yice li, 'in o -ka na 'piøn 'ma, o mi 'mi 'wø, 'in -amι mi o 'wø.

⁵⁷ Sa Dide -ø tiea 'mi, o -gaa 'yliyø, 'in in yia 'yliyøgagie 'yi o 'gbv, 'sa -bhlokpadø -ø -ka 'mi lida -tv, 'in -møø yia 'yliyøgagie na 'gbv.

⁵⁸ Nu, -we -wa 'floo -we 'bhva yalı ni, mø ni: wee 'floo mia, we -yo amiaa døkpası lilifloo 'ni 'wøwlø. Nu, wamia ka tlı. 'In nyimε -ø -ka wee 'floo ni li, o mi 'yliyøgada 'yi weee nya.»

⁵⁹ Nu, gbv weee -we mia de, -mø Kapenaumvø *-Lagøbudu zo o -slolua we.

Nyimaa -zlo jlaa -Zezu 'bi

60 Da -Zezuu 'bunonya 'nva ɔ weli, 'in wa glaa nyima duun nεε: «Nyoo mneni ɔ 'ka ɔ weli ni -yɔŋwnua? Wee weli ni 'ni 'te -se.»

61 Da -Zezu yibhelia we 'ji nu, -we ɔ gbaa, ɔ 'bunonya mi we 'gbu 'ŋwuŋweda, ɔ nεε wa -yla: «-We mia da ni, mu dia amiaa 'kua 'wv yi?

62 'In da a -ka -sleen *Nyimee 'Yu -yoyi yali lvmnida, sa a 'ka gbaa?

63 Nu, -Lagoo Zuzu wlaa 'yiliyɔgagie, we 'ni -mvu ni, nyimee 'de -bhlo 'ni we mneni. Weli -we in gbaa da aιn -yla, -Lagoo Zuzu nya in gbaa we, 'in we nyea nyime 'yiliyɔgagie.

64 We mi 'sa 'bhie, nyima tɔlva mi aιn glaa, wa'a zv 'mi dli -gv.» Nu, we bhilili we gwedida, nyima -wa 'nia ɔ dli -gv zv, we -yo nyime -ɔ 'kaa ɔ wla, wa 'ka ɔ 'bha, -Zezuu 'de -yi wa.

65 -Bha ɔ gba 'yaε: «We 'gbu in yia da aιn -yla gba nu, nyime -ɔ Dide 'ni 'yoo 'nye ɔ 'ka na -gbε yi, ɔ 'ni we mneni.»

66 We 'bhv we bhla ni 'wv, ɔ 'bunonya glaa, nyima duun yia ɔ 'bi 'bhv. Wa -yo ɔ 'ɔ bhli -sleen 'yoo -bhlo.

67 -Sleen, -Zezu nεε ɔ 'bunonya kugbua le 'sɔ -yla: «'In amia naa, amia 'ni 'ya 'yibha a 'ka mnii?»

68 Simo Pieli 'palia we 'bigv, ɔ nεε: «Na -Kanyo, 'lee, nyoo ka -gbε -a 'ka mnia? Nu, weli -we nyea nyime 'yiliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka, -mi kwεε we mia.

69 Nu, -amia mia, -a ka dli zv, 'in -a yia we 'jyibheli nu, -Lagoo -Məwlvnyo ɔ tiea, 'mɔ -in -mia.»

70 -Zezu nεε wa -ylae: «Amia nyima kugbua le sɔ mia de ni, -amia -saa -bha aιn, we 'ni mvu? Nu, aιn glaa, nyime yabhlo mia *'Kuzuu -nu mɔ!»

71 ḥ mía we gbada, Simo Isíkaliotvv 'yu Zudasí o saa 'ñní. Nu, oo Zudasí mía, o mi -Zezuu 'bínonya kugbua le 'so glaa, 'bhie, mo yia o wlaa.

7

-Zezuu bhelia 'nì o dlı -gv zv

1 -Mvv 'bıgv, -Zezu yia Galilee -dvdu -gv mní, -zugba o plılı 'gbenya 'wv. Nu, o 'nì'yıbha o 'ka Zudee -dvdu -gv nyni, Zuifvv 'yugalinya mı o 'bhabhıee 'klı 'yıdaa 'gbv.

2 Zuifv -feti -we wa laa -fa -feti, we ka cipa,

3 'in o bhelia nee o -yla: «-In 'bhı -seli, -in 'ka Zudee mní, 'in -na 'bínonya 'ka -na lenvgbv -yoysi.

4 Nyıme -o 'ybhaa nu, wa yibheli o, o'c zize o lenvgbv. -Sleet, -in mı gboanya nı lenvdaa 'gbv, -in -slolu -na 'de dvdu -nyıma 'klı wa 'ka -mi -yoysi.»

5 Nu, -Zezuu bheliaa 'dəbhie 'nì o dlı -gv zv.

6 'In -Zezu nee: «-Amı mía, nanu 'yı -zɔnu 'nì -slo nyni. Amia, 'yı weee nanı 'yı amiaa -nu nya.

7 Dvdvgv -nyıma 'nì mneni wa 'ka aın 'wonye, nu, -amı wa nyea 'wv, -we ka gbv -wa, in ka wa lenvgbv 'yiliyəlabhı, 'in in nee nu, wa lenvgbv -nyu 'yı.

8 Nu, amia, a mní 'feti nı -gv. Nanvv 'yı 'nì -slo nynii 'gbv, -amı 'na 'ka mnı.»

9 ḥ bhıa -we mía dəe gbagbie, 'in o yia Galilee -tv.

10 Nu, o bhelia mnia wee 'feti -gv, 'in -Zezuu 'dəbhie yia -mə mní zizewiemı. ḥ 'nì -zejila 'wv 'tla.

11 Wa mı 'feti -sada, -zugba Zuifvv 'yugalinya nənu o 'ylibila, 'in wa gbaa: «Da oo nyıme nı mía?»

12 -Bha nyıma duun kpəlia o -gv, təlva nee: «Gbv -zɔnu o nua le», təlva nee: «-Innya, we 'nì 'sa -mi, nyıma o nua -dawli 'wv.»

13 Nu, wa m1 Zuifvv 'yugalinya s2daa 'gbv, -o 'kaa -Zezuu gba -zejila 'w3, we -kanyo 'n4 -m5.

-Fa -fetu 'ylı nya -Zezu -slolua nyıma gbv

14 Da 'fetu 'ylı ya 's1le 'plia, -Zezu plaa -Lagobudu 'kadu z2, 'in o yia -m3 nyıma gbuslolue bhli.

15 -Bha nyegaga -subhalia Zuifv, 'in wa nee: «Omo nyıme 'nia 's1bhe 'kpia, 'lee, sa o nv, 'in o -yi 's1bhe?»

16 O nee: «Na gbuslolue mia, we'e 'bhv na 'de -gb. Nu, -o tiea 'm1, o -gb. we bhva.

17 Nu, nyıme -o -saa dlı o 'ka -Lagoo du magbv lenv, 'ji o yia we yibhelia nu, wee gbuslolue mia, -de -Lagoo -gb. we bhvv, 'in -de na 'de 'hn1 nya na gbaa.

18 Nyıme -o gbaa o 'de 'hn1 nya, o 'de 'ylimanee da o talia. Nu, nyıme -o talia -o tiea o, -moo 'hn1 'ylimanee da, gbuzaonu o gbaa, o 'tubhv yo.

19 Moiz1 palia tite a1n -yla, we 'n1 muu? 'In wee tite mia, a1n glaa nyıme yabhlogbo 'n1 we 'nuñwe zvda -m1. Nu, lee -lu ka 'gbv a 'ka 'm1 'bhaa?»

20 -Bha waa nyımaa -zlo gbaa: «Zuzu 'nyuu kpaa -m1 yi? 'Lee, nyoo gba o 'ka -m1 'bhaa?»

21 -Zezu 'palia we 'bigv, o nee: «Gwedigbv -bhlogbo 'in nua le, mu subhalia de a 'de wee ee nyegaga.

22 Nu, Moiz1 ka a1n kn1 -plaphie -slolu. ('In wee kn1 -plaphie mia, we 'n1 Moiz1 -la we la, o du kpası* -wa.) We 'gbv, amia, *Nyapeylı nyao, 'in a paa nu kpasu kn1 'wv.

23 Amia -ka nyıme *kn1 'wvpa Nyapeylı nya, Moiz1 tite 'nuñwe zu zvvee saa n1, -sleen, -amı -ka

---

* **7:22** Du kpası: nu, Ablaamv -Lagoo 'nyea kn1 -plaphie tia.

nyimε -kpabhie jipe Nyapεylı nya nı, 'lee, lεε -lu ka
'gbv a palı 'mı -yo 'cεa?

²⁴ Sa a yia -lu -yo, a 'na 'bhulu 'sa we -yøgbv 'wv
-nı, a 'bhu gbv 'wv sa tiklü.»

-Zezu -wa -Lagøo -Bhasanyø yi?

²⁵ -Bha -Zeluzalemv -nyima tølvø gbaε: «Nyimε -ɔ
ka da wa mia -talıda wa 'ka ɔ 'bha, mɔ 'nı da -mı?

²⁶ Møø gbaa -sleen dε gbu -zejila 'wv, 'in wa'a -sa
ɔ -gv! 'Ji -amıaa 'yugalınya yibhelia we nıı, mɔ -wa
-Lagøo -Bhasanyø -zənv yı?

²⁷ Nıı, ɔmø, -ɔ mia da, -a -yi ɔ 'bhulvda da. 'In -
Lagøo -Bhasanyø mia, ɔ -ka yi, da ɔ yia 'bhvø, nyimε
'nı -bha da -yi.»

²⁸ Da ɔ mia nyima gbu -sloluda -Lagøbudu 'kadø
zø, -bha ɔ 'kpiø 'wv 'titεε: «A nεε nıı, a -yi 'mı, 'in da
'in 'bhvø a -yi -bha da. We mı 'sa 'bhie, we 'nı na 'dε
nya 'in yi. Nıı, -ɔ tiea 'mı, ɔ mı tiklü. Amıa 'nı ɔ -yi,

²⁹ -amı 'in -yi ɔ, -we ka gbu -wa, ɔ -gbε na bhvø, 'in
mɔ tiea 'mı.»

³⁰ We 'dεε 'gbv wa 'yıbha wa 'ka ɔ kpa. Nıı, ɔ 'yı
'nı -slø nynii 'gbv, nyimε yabhlogbøø 'nı ɔ kwεzi.

³¹ Waa nyima glaa, nyima duun ka ɔ dlı -gv
zv. -Maa nεε: «-Lagøo -Bhasanyø mia, ɔ -ka yi nı,
gwεdigbv nyimε nı nva dε lε, ɔmø -nø 'na 'ka -møø
-zi.»

³² -We nyima duun mia 'ηwunjweda ɔ daa,
Falizinyuma 'nva we, -bha *-Lagøbvbønyaa -cian -yo
Falizinyuma tiea -mø -Lagøbudu 'kadvv ηwεkvnya
wa 'ka ɔ kpa.

³³ -Zezu nεε 'yae: «In -yo aın 'sø mı -slø da bhla -selε
nya, -mvv 'bıgv, -ɔ tiea 'mı, ɔ -gbε na yia lv 'bhitia.

34 Nu, na da a yia -talia yia, 'in a 'nia 'm̄l 'yia yi, -we ka gbu -wa, da na mn̄ia, am̄ia, a 'n̄i mneni a 'ka -m̄o mn̄i.»

35 -Bha Zuifv gbu gbalia -ylae: «M̄ o 'ka mn̄ia, 'in -a 'na 'ka o 'yia? 'Lee, Zuifv mia -gl̄gv -m̄o *Gleki glaa, wa glaa o yia mn̄ia yi? 'Lee, waa Gleki o yia -slolua mn̄ia yi?»

36 Weli -we mia da n̄i, sa we 'ji mia? O nee: «Na da a yia -talia, 'in a 'nia 'm̄l 'yia yi,» 'in: «Da in mia mn̄ida, am̄ia, a 'n̄i mneni a 'ka -m̄o mn̄i.»»

37 Nu, 'fetu 'wubhlolu -yl̄l̄ mia, -we -wa wee 'yl̄l̄ 'kadu, we nya -Zezu b̄ea nȳma 'yu, 'in o nee weli 't̄te nyaes: «Nȳme -o 'nyumatu -ka 'bha, o yi na -gbe, 'in o 'ka 'ma.»

38 Nȳme -o -ka 'm̄l dli -gv zu, 'wl̄wl̄nyu -we wl̄aa 'yliȳgagie, mu yia o dli zo 'wl̄va, 'sa we mia celida -Lagosebhē 'wu.»

39 'Nyu -we ka gbu o gbaa, -Lago Zuzu -wa. Nȳma -wa zva o dli -gv ni, 'mu -Lago yia wa 'nȳea. Nu, -Lago 'n̄i -sl̄o Zuzu yoo 'pa, o 'n̄i -sl̄o -Zezu 'ηnȳililo 'nȳee 'gbu.

40 Nu, nȳma duun 'n̄va -Zezuu weli, wa t̄l̄va nee: «-O mia d̄e, -Lago gbu -falipanyo -a mia w̄uda, mo -wa.»

41 Nȳma t̄l̄va nee 'ya: «-Lago -Bhasanyo mia, mo -wa,» nu, t̄l̄va nee: «-Lago -Bhasanyo 'na 'ka Galilee 'bhv, we 'n̄i muv?»

42 -Lagosebhē nee nu, -Lago -Bhasanyo mia, *-Davidu zvayli o yia 'bhva. Betilemu -Davidu -z̄eo mia, -m̄o o yia 'bhva.»

43 O -Zezuu 'gbu waa nȳma n̄i yia -yo 'bhv bhl̄v. Wa 'n̄i 'masleen weli -bhlo -ka.

44 Nȳma t̄l̄va 'yibha wa 'ka o kpa. Nu, nȳme yabhlogba o 'n̄i o kw̄ez̄i.

45 Da waa -Lagəbudu 'kadvv ηwεkvnya 'bhva we ηwεε, 'in wa yia -Lagəbuబonyaa -cian -yo Falizinyimaa -gbε lv mnı. -Bha -maa 'yibhaa wa lae: «Lee -lu ka 'gbv a 'nı -Zezu kpa, 'in a -yo o 'ka yia?»

46 Wa nεε: «-A -ka bhaa 'wlv, nyimε 'nia -slɔ nyimε nı 'bhisa gba.»

47 'In Falizinyimaa nεε wa -yla: «Amia, o ka 'ya aιn -dawli 'wvnv, we 'nı mvv?»

48 Zuifvv 'yugalnya -yo Falizinyimaa glaa, nyimε yabhlogbɔɔ 'nı o dlı -gv zu.

49 'In waa nyimaa mia dε, wa 'nı -amiaa tite -yi, 'in -Lagə ka wa me -yo la tı.»

50 Nu, Falizinyimε yabhlo mı wa glaa, 'mɔ wa laa 'Nikodemv. (Cc 'Nikodemv, -o mnia -Zezu 'yia zlme, mɔ -wa.) O nεε wa -yla:

51 «-Amiaa tite 'nı gba nu, -a 'bhu sa nyimε -yo gbv 'wv. -A 'nv -slɔ o weli, 'in -we o nua lε, -a 'ka we yibheli 'bhie, -a 'ka o gbv dılı.»

52 Nu, telva palia o ηwεε, wa nεε: «-Mı mia dε, Galilee -nyimε -mı mı 'yaa yi? -In -tali -slɔ -Lagəwelı zo, 'in -na yia nu, -Lagəgbvv -falipanyo yabhlogbɔɔ 'na 'ka Galilee 'bhv.»

53 -Slεen, -məmə -ka 'wvssɔ, 'in -məɔ mnia -məɔ -budunjwεε.

8

'Nywo -o wa kpaa nvkpasu -putu nya

1 Nu, -Zezu mnia *Olivusunyaa -gəgo 'wlu,

2 zl zlia, we zlkpe -papa, -bha o mnia -Lagəbudu 'kadv zl lv, 'in nyimaa weee yia o -gbε yi. 'In -Zezu yia ladı o 'ka nyimaa gbv -slolu.

3 -Slεen, -Lagoo titee gvesanya -yo Falizinyima -laa ylikwoηwno yabhlo -Zezu 'yu. Čo ηwno mia, 'mo wa kpaa, -zugba o -yo nukpasu -putu mi -budu 'wudida. -Bha wa 'ylibelia o wa 'de weee nyidi.

4 -Maa nee -Zezu -ylaε: «-Slolunyə, nu, 'ηwno -o mia da ni, o -yo nukpasu -putu mi -budu 'wudida, 'in wa yia o kpa.

5 Moizi nee tite 'wu nu, 'sasukpa -ηwno mia, wa 'bha o gbokv 'wu. 'In -mi, -in nee saa?»

6 Č zəbhhlilie nya wa gbaa de weli ni, o 'dεe weli 'ka o kpa, 'in wa 'ka o gbv dili. Nu, -Zezu kwlia 'wu, 'in o yia -di la tli dvdu o -kwiteya nya.

7 Wa mi o layibhadaa 'gbv, o -səa 'wu, o nee: «Ain glaa, nyime -o 'nia -slə gbvnyuu yabhlogbəo lenv, -məo 'pa ηwno ni gbokv tia.»

8 'Bhie, o yi 'yaa 'wukwli, -zugba o celi dvdu.

9 Da wa 'nua o weli, 'in wa yia mnimnie bhli -bhlo -bhlo, we bhlili nyima kpasi -gv, 'in -Zezuu 'dəbhlo yia -bha -tu we -yo oo 'ηwno.

10 -Slεen, -Zezu -səa 'wu, o nee: «Bholo, da wa mia? Da amaa gbvdilinyaaa 'dəbhie mia? 'Lee, nyime yabhlogbəo 'ni -tu o 'ka ain gbv -dili?»

11 O nee: «Na -Kanyə, nyime yabhlogbəo 'ni da -tu o 'ka 'mi gbv -dili.»

'In -Zezu nee: «'In -amı, i in -dili 'ya ain gbv. Nu, a mnı -buduηwεe. We 'bhv -zεen 'wu, ama -putu 'na nuvnu gbvnyuu le -niε.]»

-Zezu mi dvdvgv -nyimaa zli nya

12 -Slεen, -Zezu nee 'ya nyima -yla: «-Amı -wa dvdvgv -nyimaa zli. Nyime -o yia 'mi 'bi nəa, o 'nia nikpise 'wu nəa yi. Nu, zli -we wlaa 'yliyəgagie, 'mo o yia 'yia.»

13 -Bha Falizınyuma gbaε: «-Na 'dε -wa -na gbvdayınyo, wəlɪ -we -na yia gbaa, -a 'na 'ka we gbvzənv la.»

14 ♂ 'palia we 'bıgv, o nεε: «Nu, na 'dε yi na gbvdayınyo nya -mıoo, gbvzənv -wa. -We ka gbv -wa, mə na bhva, we -yo mə na mnia, in -yi -bha da. We mı 'sa 'bhie, amia, da na bhva, a 'nı -bha da -yi, in mə na mnia, a 'nı -bha da -yi.

15 Sa dıdvıgv -nyıma bhua gbv 'wı, 'sa a bhua nyımaa -yəgbv 'wı. Nu, -amı mia, i'in 'bhu nyıme yabhlogbəo -yəgbv 'wı.

16 Nu, we -ka nyımeε -yəgbv in 'ka 'wıbhı, na gbvwıbhıbhıue mı tıklıı. -We ka gbv -wa, we 'nı na 'dəbhlogbəo bhu wee gbv 'wı, Dide -o tiea 'mı, in -yo o 'sə mı.

17 We mı amıaa tite 'wı cəlıda nu, -we gbvdayınyo 'sə -ka gba wəlɪ -bhlo nya, a mneni a 'ka we dlı -gv zı.»

18 -Amı mı na gbvdayınyo nya, 'in Dide, -o tiea 'mı, -məo mı 'yaa na gbvdayınyo nya.

19 Wa nεε o -yla: «Da -na Dide mia?»

-Zezu nεε: «Amıa, a 'nı 'mı -yi, 'in a 'nı na Dide -yi, a -ka yaa 'mı -yi, -zugba a -yi yaa na Dide.»

20 Nu, wee gbv nı -Zezu gbaa, -zugba o mı nyıma gbv -sloluda -Lagəbudu 'kadıv zı, da wa palia -Lagəgwəzi, we kwesi. Ənvıv 'yıı 'nı -slıo nynii 'gbv, nyıme yabhlogbəo 'nı o kpa.

-Zezu nεε nu, mnıa o yia

21 -Zezu nεε 'ya wa -yla: «Mnıa na yia, 'in na da a yia -talıa. Nu, amıaa gbvnyuu lı a yia tlılıa. Da in mia mnıda a 'nı mneni a 'ka -mə mnı.»

22 -Sleen, Zuifuu 'yugalinya nεε: «C 'dε o yia 'bhaa yi? -We ka gbu -wa, o nεε: ‹Da in mia mnida, a 'nι mneni a 'ka -mə mnι.› »

23 C 'palia we 'bigv, o nεε: «Amia, dvduv -nu a -mia, 'in -ami, yalu -nu in -mia. Dvdvgv -nyima a -mia, 'in -am: 'nι dudvgv -nyime.»

24 We 'dee 'gbu in yia gba nu, amiaa gbonyii lv a yia tlia. 'In tlia a yia amiaa gbonyii lv, we -ka nu, a 'nι we dlı -gv zu nu, -o in -mia, 'mə in -mia.»

25 -Bha wa 'yibhaa o lae: «Nyee -in -mia?»

C nεε: «We 'bhv we gwedıda, in mi we aın -yla gbada.

26 In mneni in 'ka gbu duun gba amiaa daa, 'in in 'ka aın gbu dlı. Nu, -o tiea 'mi, o mi tiklu, 'in -we in 'nua o -gbe, 'mu na gbaa dvdvgv -nyima -yla.»

27 Wa 'nι we 'wv la 'nv nu, o Didee gbu o mia gbada.

28 We 'gbv, o nεε wa -yla: «A -ka Nyumee 'Yu 'wvbhu yalı 'bhie, a yibhelia we 'ji nu, -o in -mia, 'mə in -mia. 'Ji a yia we yibhelia nu, 'in nv -lu yabhlogbo le na 'de -bhlo, nu, -we Dide -slolua 'mi, 'mu na gbaa.»

29 Nu, -o tiea 'mi o -yo 'mi 'so mi. 'Yı weee nya, -we nania o dvduv 'mu na nua le, we 'dee 'gbv, o 'nι na 'de -bhlo ti.»

30 Da o gbaa gbu ni, -bha nyima duun zva o dlı -gv.

Galu 'zayli

31 -Zezu nεε Zuifu -wa zva o dlı -gv -ylae: «A -ka na weli -gv no, a mi na 'binonya -zənv nya.»

32 'In a yibhelia gbuzənv, 'in wee gbuzənv saa aın gaylo 'wv.»

33 Wa nεε: «Nu, *Ablaamvv 'yuoyua -a -mia, -amiaa klu -ka bhaa 'wlv, nyimε yabhlogbəɔ 'nɪ -slɔ -ain galı -zeli. Lεε -lu ka 'gbv -na gba -sleen nu, -in 'ka -ain gayloflii -saa?»

34 -Zezu -saa wa -gv, o nεε: «In nεε aɪn -yla gbvzənv sa nu, -o nva gbvnyuu lε, gbvnyuu gaylo o -mia.

35 Gaylo mia, yiyingɔ -wa, o 'nɪ -buduŋwεε -nyimε 'yli weee -nu nya. 'In, -buduŋwεε -kanyɔɔ 'yu mia, -buduŋwεε -nyimε o -mia 'yli weee nya.

36 Nu, -Lagɔɔ 'Yu -ka aɪn gayloflii -sa nɪ, gayloflii a 'bhvaa 'dɛbhie -gbolu.

37 Ablaamvv 'yuoyua a -mia, in -yi we 'ji. Nu, a 'ybha a 'ka 'mɪ 'bha, -we ka gbv -wa, a'a ɪwnu na wɛlɪ -yɔ.

38 -Ami mia, -we in 'yia Didee -gbε, 'mʊ na gbaa. 'In amia, -we a 'nva amiaa didee -gbε, 'mʊ a nva lε.»

39 Wa nεε: «-Amiaa dide mia, Ablaamv -wa.»

40 C nεε wa -ylae: «A -ka Ablaamvv 'yua nya -mɪ gbvzənv saa, -we o nva lε, a ka yaa we lɛnvu.

41 Nu, -sleen mia, na 'bhabhiee da a mia -talida, 'in in ka -nanv aɪn -yla gbvzənv gba, gbvzənv -we in 'nva -Lagɔɔ -gbε. Wee gbv mia, Ablaamv 'nɪ we 'sasvkpɑ -nu lɛnvu.

42 Nu, amia mɪ amiaa didee lɛnvgbv lɛnvda.»

-Bha wa gbaε: «-A 'nɪ bhoyi -gv yua nya -mɪ. -A 'dɛ weee ka Dide -bhlo, -Lagɔ -wa.»

43 C nεε wa -yla: «-Lagɔ -ka yaa amiaa Dide, -zugba a -kalı yaa na ze. -We ka gbv -wa, o -gbε na bhvaa, 'in o 'gbv in mia -seli. We 'nɪ na 'dɛ nya in yi, mɔ tiea 'mɪ.

44 A 'nɪ na wɛlɪ 'wolanvda -mɪ, lεε -lu ka 'gbvaa? -We ka gbv -wa, a 'nɪ mneni a 'ka na wɛlɪ 'nu.

44 Nu, amiaa dide -wa 'Kuzu, 'in a 'yibha a 'ka 'Kuzuu dvmagbv lenu. We 'bhv we gwedida, we mi nyimebhanyo nya. Gbuzonu 'ni -slo we ηwεε 'wlv. Gbuzonu 'ni we 'wv -mu 'gbv. We 'dεε weli mia, mv -wa yoyoweli. We mi *yokanyo nya, 'in we mia *yoo dide nya.

45 'In -amι, gbuzonu na gbaa 'gbv, a'a ηwnu na gbv -yo.

46 Ain glaa, nyoo 'ka we -slolu nu, in ka gbvnyuu lenu? Nu, in -ka gbuzonu gba ni, le -lu ka 'gbv a'a ηwnu we -yo?

47 Nu, nyime -ka -Lagoo -nu ni, -Lagoo weli o nva. A 'ni -Lagoo -nu, we 'dεε 'gbv a 'nia wee welinya 'nuda -mi.»

-Zezu -yo Ablaamu 'so nyidi, nyoo 'ylia?

48 -Slēen, Zuifv nee: «-A -ka gba nu, Samaliyu -in -mia, 'in zuzu 'nyuu mi -mi 'wv, -a 'ni yo 'tvbhv, we 'ni mvv?»

49 -Zezu nee: «-Innya, we 'ni nu, zuzu 'nyuu mi 'mi 'wv. Nu, na Dide na zva -bha. Amia'a zv -bha 'mi.

50 I'in 'ylimani na 'de, -o 'yibhaa na 'ηni 'ylimani, o mi -bha, mo bhua gbv 'wv.

51 In nee ain -yla gbuzonu sae: nyime -o zva na weli 'nvηwe, o 'na 'ka tlthie 'yi.»

52 Zuifv nee: «Nu, -a -yi -slēen we 'ji nu, zuzu 'nyuu mi -mi 'wv. Ablaamu -yo -Lagoo -falipanya ka tl. I'in -mi, -in nee, nyime -o -ka -na weli 'nvηwe zv, o 'na 'ka tlthie 'yi.

53 Nu, -amiaa dide Ablaamu ka tl. 'Lee, -mi 'ylia -mi -zia -amiaa dide Ablaamu yi? -Lagoo -falipanya ka 'ya tl. Sa -na bhu -na 'de 'wva?»

54 -Zeu nεε: «In -ka na 'dε 'yimanι, -mυυ 'nι 'ji -ka. Nu, na Dide 'yimanιa na 'ηnι, na Dide -o ka daa a gbaa: <Mo -wa -amiaa -Lag>.

55 'In, a 'nι o -yi, -amι -yi o. In -ka gba nu, in 'nι o -yi, -zugba amia 'bhisa in mia yokanyo nya. Nu, in -yi o, 'in na noa o weli -gu.

56 'Mvna ka amiaa dide Ablaamu ye, nu, 'ylι -we nya in 'kaa yi, o 'ka -bha 'yιl 'gbv. O 'yia wee 'ylι -yo, 'in o yia 'mwna li.»

57 Zuifu nεε o -yla: «Aya! -In 'nι -slο -zv glv 'so 'ya kugbua li, 'in -in yia Ablaamu 'yιl yι?»

58 -Zeu nεε: «In nεε ain -yla gbvzɔnu sae: Ablaamu 'nia -slο 'wlv, -amι mi.»*

59 -We mia daa 'gbv, wa yia gbokv labhu, wa 'ka we o 'wvbha. Nu, -Zeu zizea, 'in o yia -Lagobudu 'kadu zo 'tla.

9

-Zeu -bloa 'ləlonyo 'yli

1 Da -Zeu mia mnida, nyime yabhlo wa 'kaa gwalι, -o 'løa, 'in o yia o 'yι.

2 -Bha o 'binonya 'ybhaa o lae: «Wlabi, nyime mia de nι, wa 'kaa o gwalι, o mi 'løda. 'Lee, mo nua gbvnyuu le yaayu, o 'nyaa -yo o dide -wa yι?»

3 O 'palia we 'bigv, o nεε: «Omo kлаa, o 'nyaa kлаa, we -yo o dide, we 'nι wa gbvnyuuu gbv. Nu, 'lø o 'løa da nι, -Lagø lubho 'ka we 'dε -slolu o gbegbeun gbv -wa.

---

* **8:58** Wee weli nι -Zeu gbaa da nι, we -yo 8.24 'soo 'ji -bhlo. Nu, -Lagø -mowlv ηnι 'debhie o zva o 'de. Zuifv 'wlukvvn nu, -Lagø o vela.

4 Da zlı mia -slə da, we mı nı, -o tiea 'mı -a 'ka o lubho nv. Nı, sabə mı yida, da nyıme yabhlogboɔ 'nı mnenei o 'ka lubho nv.

5 Da in mia -slə dudv -gv, dudvgv -nyımaa zlı in -mia.»

6 -Zeu bhıa gbu nı gbagbıe, o 'paa -dlə dudv, o nıa plaplı le we nya, 'mı o tlia 'lələnyoɔ 'yli -gv.

7 'In o nee: «Mnı budoa 'nyu -we wa laa Siloe lv. (Siloe ji -wa: pa yoo.) O mnıa -mə, o budoa wee 'nyu lv, o 'kaa lıyi, -zugba o mı la 'yıda sa 'vayı.»

8 O -zəo -bhelia -yo -wa yıa 'cın o zlada, -maa nee: «-O mia da nı, nyıme -o zladaa mə, we 'nı mə?»

9 Nyıma tılvıa nee: «Mə -wa mə!» Tılvıa nee 'ya: «-Innya, we 'nı emə, o 'wuwlv -wa.»

-Bha o 'de gbae: «-Amı -wa gbuzañv sa.»

10 Wa nee o -yla: «Sa -na 'yli -bhlolu 'wulaa?»

11 O nee: «Nyıme wa laa -Zeu, o nıa plaplı le, 'mı o tlia na 'yli -gv. 'In o nee nı, in mnı budoa Siloe lv. In mnıa -mə, in budoa, 'in na 'yli yia -blo.»

12 Wa nee: «Da oo nyıme mia?»

O nee: «'In 'nı o da -yi!»

13 -Sleen, 'lələnyo -o ka 'yli -Zeu -bloa, 'mə wa kwaa Falizınyımaa 'yu.

14 Nı, 'yli -we nya -Zeu nıa plaplı le o -dlə nya, 'in o yia 'lələnyo 'yli -blo nı, Nyapeylı -wa.

15 We 'dees 'gbu, da wa kwaa oo 'lələnyo Falizınyımaa 'yu, sa o 'yli -blolua 'wula, 'in -maa yi 'yaa we o la 'yıbha. O nee: «O tlia na 'yli -gv plaplı, in budoa, 'in in yia layı.»

16 Waa Falizınyıma glaa, tılvıa nee: «Nyıme mia da nı, o 'nı -Lagəo -gbə 'bhı, we 'dees 'gbu o zıa Nyapeylı tite 'nvnjwe.»

Nii, təlvə nəə 'ya: «Nyimə -o nva gbonyuu le, o 'ni mneni o 'ka 'sasukpa -gwedigbu lenv.» Gbu ni -gv wa 'ni wəli -bhlo -ka.

¹⁷ -Sləen, wa yi 'yaa eo 'lələnyə layibhae: «'In -mi naa, -o -bloa -na 'yli, sa -na gba o daa?»

O nəə: «-Lagəgbvv -falipanyə -wa.»

¹⁸ Nii, waa Zuifvv 'yugalinya 'ni we -yoŋwnu nii, eo nyimə ka zlīmə 'lə, 'in -sləen, o mi layida. -We mia da, we 'dəə 'gbv wa yia o dide -yo o 'nyaa la.

¹⁹ 'In wa yia wa layibhae: «'Lee, nyimə ni mi amiaa 'yu nya gbuzənv saa? A nəə nii, a 'kaa o gwali, o mi 'lədaa? Lee -lu nu le 'in o yi -sləen laa?»

²⁰ -Maa nəə: «-A -yi we 'ji nii, -amiaa yu -wa, nii, -a 'kaa o gwali, o mi 'ləda.

²¹ -We nva le 'in o yia -sləen la, 'in -o -bloa o 'yli, -a 'ni we -yi. A 'yibha o 'də la. Sa we 'plia o gbegbəin o 'də 'ka we gba, nii, o 'ni 'nyenyeyu.»

²² O dide -yo o 'nyaa mi Zuifvv 'yugalinya sədaa 'gbv, wa yi 'saa gba. -Maa ka we zu nii, nyimə -o -ka gba nii, -Zeu -wa -Lagə -Bhasanyə, wa 'ka o -Lagəbudu zo vu.

²³ We 'dəə 'gbv o dide -yo o 'nyaa nəə: «O 'ni 'nyenyeyu, a 'yibha o 'də la.»

²⁴ Falizinyima laa o -zakpa 'sənv, wa nəə o -yla: «-In gba gbuzənv -Lagə 'yu, -amia -yi we 'ji nii, eo nyimə mia, gbonyuu -lenvonyə -wa.»

²⁵ O nəə: «O -ka gbonyuu -lenvonyə, in 'ni we 'ji -yi. Gbu -we in -yia 'ji, we -bhlogbə: in ka 'lə, 'in -sləen, in mi layida.»

²⁶ -Maa nəə: «Moə -lu o nv -mi -yla ləa? Sa o nv, 'in o yi -na 'yli -bloa?»

²⁷ O 'plia wa wəli 'bigv, o nəə: «In ka yaa we aŋ -yla gba, 'in a 'ni na wəli yukwli pvlv, lee -lu ka

'gbv a 'yibha 'ya a ka we 'nva? 'Lee a 'yibha a 'ka o 'binonya -ze -wa yi?»

28 Wa velia o, wa nee: «-Mi -wa o 'binonyo. -Amia mia, Moizii 'binonya -a -mia.

29 -We ka 'ji -a -yia, mu -wa nu, -Lago ka Moizi -yla gbu gba. 'In ema mia, da o bhulua, -a 'ni -bha da -yi.»

30 Oo nyime nee wa -yla: «-We svbhalia nyime njwegaga mu ni: amia 'ni o 'bhuluda da -yi, 'in o yia na 'yli -blo!

31 Nu, -a -yi we 'ji nu, -Lago' o 'nu gbvnyuu -lenvnyoo weli. Nyime -o mia -Lago'nyimee 'zayli nya, 'in o nva o dvmagbu le, o weli -Lago nva.

32 -A 'ni -slø 'nu -gba nu, nyime wa 'kaa gwali, -o 'loa, nyime yabhlo ka o 'yli -blo.

33 Nyime -o nva gbu ni le, -Lago -gbes o bhua, we 'ni yaa we gbu, o 'ni -lu yabhlogbo mneni.»

34 Waa Falizinyima nee: «We 'bhv -na gwali bhla, -na -kpabchie mi gbvnyuu lv. -Mi 'ni mneni -in 'ka -amia gbu -slolu!» -Bha Falizinyima vua o.

'Lelonyaa 'zayli

35 Nu, -Zezu ka 'nu nu, wa ka oo nyime vu. O 'yia -moo, 'in o nee o -yla: «'Lee -mi, Nyimee 'Yu -na zv dl -gv?»

36 Oo nyime nee: «Na -kanyo, nyoo o -mia? Gba we, 'in in 'ka o dl -gv zv.»

37 -Zezu nee o -yla: «'Mo -na yia da -yo, 'in mo mia da -mi -yla gbada.»

38 -Bha o gbae: «Na -Kanyo, dl na zva -mi -gv.» 'In o yia o bvbø o 'yu 'kukolu sibhlie nya.

39 We 'bigv, -Zezu nee: «-We -wa nyimaa -yøgbv 'wvbhubhue, -we ka 'gbv in yia dvdu -gv yi ni, mu

-wa nii, nyuma -wa'a 'yia la, wa 'ka layi, 'in -wa yia la, wa 'ka 'lo.»

40 Falizinyima tolua -wa mia -bha, wa 'nua we, 'in wa nee: «-Amia naa, 'lolenya -a -mia yi?»

41 -Zeu nee: «A -ka yaa 'lolenya ni, a 'na 'ka ya gbonyuu 'wlu -ka. -Sleen, a nee: «-A yi la» we 'deeg 'gbu amiaa gbonyuu mi ain 'wlu.»

10

Bhlabhlee 'yliyozvnyo -Zənv

1 «Nu, in nee ain -yla gbuzonu sae: nyime -o 'nia 'suoo nwes plali, -o -gblalia 'suoo da -putu, 'wienyo -yo nyime 'nyuu o -mia.

2 Nu, nyime -o plalaa 'suoo nwes, mo -wa bhlabhlee 'yliyozvnyo.

3 'In bhlabhlee 'suoo nwekonyo kalia klolo o -yla, 'in bhlabhle nua we 'yliyozvnyo -weli. Bhlabhle -muv -ka -mi, we 'nji -yo o lalia we, 'in o kwaa wee bhlabhlenya 'pipee.

4 O -ka we 'de weee wleli, 'in o noa we 'yu. O mi -sleen we 'yu, 'in we noa o 'bi, -we ka gbu -wa, we -yi o weli.

5 We'e no nyime -putu 'bi. Nu, kwes we gwaa o, we 'ni o weli -yii 'gbu.»

6 Gbuu nine o 'paa da -zugba o mi gbada, nyima 'ni we 'wylanu.

7 -Bha -Zeu gba 'ya: «In nee ain -yla gbuzonu sa nu, -amii -wa bhlabhlee 'suoo nwes.»

8 In 'nia -slo yi, -wa weee yia, 'wienya wa -mia, 'in wa mia nyima 'nyii nya. Nu, bhlabhle 'ni wa weli 'nu.

9 'In bhlabhlee 'suoo nwes mia, -amii -wa. Nu, nyime -o -ka na -gbey plali, 'in o bhua gbu 'wu. Wee

'suoo ɳwεε ɔ yia plalia, 'in -bha ɔ yia 'tlalia 'bhie, ɔ 'ka lili'l 'yi.

10 'Wienyo mia, ɔ -ka yi ni, 'wie kлаа, 'bhabhie kлаа, we -yo lasasie, we 'gbv ɔ yia. -Ami mia, nyima 'ka 'yliyօgagie 'yu 'gbv in yia yi. 'In wee 'yliyօgagie mia, wa 'ka we 'yi duun.

11 «Nu, -amı -wa bhlabhle 'yliyօzvnyo -zənv. Bhlabhle 'yliyօzvnyo -zənv mia, ɔ 'dεe 'yliyօgagie ɔ saa dlu -gv ɔ bhlabhle 'gbv.

12 Nu, lubhonvnyo -ɔ 'nia bhlabhle 'yliyօzvnyo, 'in bhlabhle 'nia ɔ -nv, -fliigwı -ka yida -mı, ɔ -ka we -yɔyi, 'in ɔ tia -bha wee bhlabhle -gwagwle nya. We -ka bhlabhle təlvə kpa, 'in we pnu mumnia la.

13 -We ka gbu -wa, lubhonvnyo -ɔ mia 'gwεzii datalida, ɔ'ɔ sialı ɔ 'de bhlabhle 'gbv.

14 Nu, -amı -wa bhlabhle 'yliyօzvnyo -zənv. Sa in -yia na bhlabhle, 'in na bhlabhle -yia 'mı ni,

15 'sa Dide -yia 'mı, 'in, in -yia na Dide. 'In na palia na 'yliyօgagie la na bhlabhle 'gbv.

16 Bhlabhle təlvə in kaa, -mvvnnya mia da suo ni 'wv, we 'nı -slı -mvv glaa -mı. We mı nu, in gvgwlalı we 'wlu. Na wəlı we yia 'nva, 'in we 'de weee 'ka -zlo -bhlo -we kaa 'yliyօzvnyo -bhlo -ze.

17 «Nu, na Dide -kalı na ze. -We ka gbu -wa, in ka na 'yliyօgagie lapali. 'In 'wv na yia we 'bhua.

18 Wee na 'yliyօgagie mia, nyimə yabhlogbəɔ 'nı mnernen ɔ 'ka 'mı we kwεε -sa, na dlu da in palia we la. In ka we se in 'ka we lapali, 'in, in ka we se in 'ka 'ya we 'wubhu. Tite na Dide tia 'mı -yo, mu mia dε.»

19 -Zezuu wəlı ni sisalıa Zuifv -yo.

20 Wa glaa, nyima duun nεε: «Zuzu 'nyuu mı ɔ 'wv, -sabhe mı ɔ 'bhada, lεε -lu ka 'gbv a pvlı ɔ yukwlia?»

21 Təlvə nεε: «Wəlɪ -we ɔ gbaa dε nɪ, Zuzu 'nyuuu 'wʊmɪnyɔɔ wəlɪ 'nɪ 'sa -mɪ. 'Lee, zuzu 'nyuu mneni we 'ka 'lələnyɔɔ 'yli -bloo?»

-Zezu nεε ɔ mi -Lagɔɔ 'Yu nya

22 Nu, -Lagəbudu 'kadvə -kalıylu 'fətɪ ka nyni -Zeluzalemv. -Zvə -zv, -sa wa saa we. 'In, ŋwətləyibhla -wa.

23 -Lagəbudu 'kadv ŋwεε, da wa laa Salomɔɔ palv 'kadv, we bhvnya -yo -Zezu mia -zieda.

24 -Slεen, Zuifv gbelia ɔ, 'in wa nεε: «Lebhla -in 'ka -amiaa dlɪ yalɪ -saa? Nu, -mɪ, in -ka -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, gba we -aɪn -yla sa 'vayu.»

25 -Zezu nεε wa -ylae: «In ka we aɪn -yla gba, 'in a 'nɪ we dlɪ -gv zv. Nu, gbv na nva lε na Didee 'ŋnɪ nya, mv -wa na gbvdaynya.

26 Nu, a 'nɪ na bhlabhle glaa -mɪ, we 'dεε 'gbv a'a zvə 'mɪ dlɪ -gv.

27 Na bhlabhle mia, na wəlɪ we nva. -Amɪ -yi we, 'in we noa 'mɪ 'bɪ.

28 'Yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka, 'mɪ na nyεa we. We 'na 'ka labhv -bhləkɔɔ -gba, 'in nyimɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'mɪ we kwεε -sa.

29 Na Dide -ɔ 'nyεa 'mɪ we yoo, ɔ 'yli ɔ -zi -lu weee. 'Bhie, nyimɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka we na Dide kwεε -sa.*

30 -Amɪ -yo na Dide 'sɔ, -a -bhlo.»†

31 -Bha, Zuifv 'bhu 'yaa gbəkv la wa 'ka we ɔ 'wvbha.

* **10:29** 'Səbhə təlvə nεε: «-We na Dide 'nyεa 'mɪ yoo, we 'yli we -zi -lu weee.» † **10:30** Nu, -Zezu -ka gba nu, ɔ -yo -Lagɔɔ 'sɔ -bhlo, -Lagɔɔ ɔ vələ Zuifv 'wlukvvn, wa titee səlv. We 'dεε 'gbv wa 'yibha wa 'ka ɔ 'bha.

32 We 'dεε 'gbv -Zezu nεε wa -ylae: «Libho -zɔnvv -zlo, -we 'bhva na Didee -gbe, in nva le amiaa 'yibadi, a 'yla -yo, we glaa, -mvmv ka 'gbv a 'ka 'mι 'bha gbɔkv nyaa?»

33 Zuifv nεε o -yla: «We 'nι lubho -zɔnvv 'gbv -a 'ybha -a 'ka -mι 'bha gbɔkv nya, nι, -Lagɔ -in vɛla, we gbv -wa. Nι, nyime -in -mia, 'in -na bhua -na 'dε 'wv -Lagɔ 'bhisa!»

34 -Zezu nεε: «We mι cɛlida amiaa tite 'wv nι, -Lagɔ nεε:

«-lagɔnya a -mia.»

35-36 -A -yi we 'ji nι, -we mia cɛlida -Lagɔsebhε 'wv, nyime 'nι mnени o 'ka we lasa. -Wa ka -nv nya -Lagɔwelι mia cɛlida, o -ka -maa la «-lagɔnya» nι, 'in -amι, -Lagɔ -ka -bha 'mι -sa, 'in o -ka 'mι tie dvdv -gv nι, 'lee, sa a mnени a 'ka gba nι, in ka -Lagɔ vɛlia, nι, in nεε in mι -Lagɔ 'Yu nyaa 'gbvv?

37 Nι, in 'nι na Didee lubho nv nι, a 'na zvlv 'mι dlι -gv -nι.

38 Nι, in -ka we lεnv nι, 'in a 'nι yaa 'mι dlι -gv zva yioo, wee libho -zɔnvv mia, a zv we dlι -gv. 'In a 'ka we 'jiyibheli 'nanvv nι, Dide mι 'mι 'wv, 'in in mι o 'wv.»

39 Wee gbv nι 'gbv, wa 'ybha 'ya wa 'ka o kpa, 'in o yia wa kwεε 'tla.

40 -Slεen, -Zezu yia Zudeen nyuu -kakpe yabhlo -gv mni. Da Zaan batizee bhaa nyima, -bha o -dia la.

41 Nyima duun yia o -gbe, wa nεε: «Zaan 'nι gwedigbv yabhlogbɔɔ lεnv, nι, -we weee o gbaa nyime nι daa, we mι gbvzɔnvv nya.»

42 -We mia nι -gv, nyima duun zva o dlι -gv.

11*-Lazalu tlitligbv*

¹⁻² Nu, nyimə yabhlo wa laa -Lazalı, o -zəo -wa Betani. Malii -yo Maatı 'sə mı 'ya Betani, o bhələa wa -mia. (Malii -o 'kaa Nyimaa -Kanyo *-lasiklə bhu -yo tli, 'in o 'kaa we -yəse o 'dəe 'nyi nya nı, o Malii -wa.) Nu, 'ylı yabhlo nya, 'in -Lazalı yia gu bhli.

³ We 'dəe 'gbv, o bhələa yia nyimə tie, wa 'ka -Zezu la. O mnıa -Zezuu -gbə, 'in o nee: «Na -Kanyo, -na jijli -tale ka gu -yo.»

⁴ Da -Zezu 'nva we, o nee: «Nu, gu -we yia -Lazalı -yo, we 'nı o 'bhabhıee 'gbv we yi o -yəyi, we 'ka -Lagəo 'ŋnumnıee 'titə -sloluu gbv -wa. -Bha wa yia -Lagəo 'Yuu 'ŋni -mnınia.»

⁵ Nu, -Zezu 'nı Maatı kлаа, o bhələ kлаа, we -yo -Lazalı zekalı -se.

⁶ 'In o 'nva nu, -Lazalı ka gu -yo, wa laa o, o 'nı -mə mnı. Da o mia, o li -bha 'ylı 'sə.

⁷ 'In o nee o 'bınənya -yla: «-A mnı Zudee lv.»

⁸ O 'bınənya nee: «*Wlabı, daylıda, Zuifv 'yıbha wa 'ka -mı 'bha gbəkv nya, 'in -na gbaa -in 'ka -mə lvmnı yı?»

⁹ O nee: «We bhılı zlıgv, jibhe 'ka zə, mıv -wa 'ylı zlı. Nyimə -o noa zlı, o'gozo, -we ka gbv -wa, zlı san mı -bha.

¹⁰ Nu, we -ka sabə o no, 'in o gozoa, -we ka gbv -wa, san 'nı -bha -mı.»

¹¹ Welinya nu 'bıgv, o nee: «-Amıaa 'tale -Lazalı ka 'ylaa ıwə, nu, mnıda in mia in 'ka o ganə.»

¹² O 'bınənya nee o -yla: «-Amıaa -Kanyo, we -ka 'ylaa o ıwə, 'pıa o yia.»

13 -We -Zezu 'yibhaa ɔ 'ka gba, mv -wa nu, -Lazalı ka tlı. Nu, ɔ 'bınonya nεε 'sa nu, 'yla 'dεbhie ɔ saa 'ηni.

14 -Bha -Zezu gbaa wa -yla sa tiklue: «-Lazalı ka tlı.

15 Nu, ɔ ka tlı, 'in in 'nı -mə -mı, we 'dεε 'gbv na lia 'muna amiaa daa. 'In, a 'ka 'mı dlı -gv zuv gbu -wa. Nu, -a mnı ɔ -gbε.»

16 -We mia nı -gv, Toma wa laa -Zluya nεε -Zezuu 'bınonya tolva -yla: «-A -yo ɔ 'sɔ mnı, 'in -a 'ka dabhlo tlılı.»

17 Nu, da -Zezu mnıa -mə, 'in ɔ yia 'nu nu, wa ka -Lazalı 'kwie gbawla 'wufa, we li 'yı -mnıa.*

18 Nu, Betani mı -Zeluzalemv kwesi, we nyıdı mnenei we 'ka kilomətlı ta nyni.

19 We 'dεε 'gbv Zuifv duun yia Maatı -yo Malii -gbε yi, wa 'ka wa 'yuo 'pa wa bhelii tlıtlıee 'gbv.

20 Da Maatı 'nıa nu, -Zezu mı yida, 'in ɔ yia ɔ yoo -saa mnı, -zugba Malii -məə -dı -budu zə la.

21 Maatı -yo ɔ gbelia 'wı, 'in ɔ nεε ɔ -yla: «Na -Kanyo, nu, -in -ka yaa -seli -mı, na bheli 'na 'ka yaa tlı.

22 Nu, in -yi -sleen we 'ji nu, -we -na yia -Lagɔ -zlalıa, 'nyęa ɔ yia -mı we.»

23 ɔ nεε ɔ -yla: «'Wı amaa bheli yia -səa.»

24 -Məə nεε: «ln -yi we 'ji nu, dvdvv bhıa zlı mia, ɔ -yo tlıtlınya yia 'wısəa.»

25 -Zezu nεε ɔ -yla: «Tlıtlınya 'wısəlonyıo mia, -amı -wa, 'in -ɔ nyęa nyıma 'yliyɔgagie, -amı -wa. Nyıme -ɔ -ka 'mı dlı -gv zu, ɔ 'de yi tlıoo, 'yliyɔ ɔ yia -gaa.

* **11:17** Nu, Zuifv -gbε, nyıme -ka tlı, 'in wa faa ɔ 'kwie gbawla 'wı wee 'yı -bhlokpadεε zlı.

26 'In nyime -o -gaa 'yliyo, 'in -o zua 'mi dli -gv, o 'na 'ka tl. -We in gbaa de, 'lee, a zu we dli -guv?»

27 O nee: «lin, na -Kanyo, in ka we dli -gv zu nu, -in mi -Lagoo -Bhasanyo nya, 'in -in mi -Lagoo 'Yu -o 'kaa duvu -gv yi nya.»

28 Welu ni -gv o mnua o bhelo Malii laa, 'in o yia o nyuwenie: «-Amiaa -Slolunyo mi da, o nee a mnui.»

29 Malii 'nua we, -bha o -saa 'wu sa slui, 'in o yia o -gbey mnui,

30 -zugba -Zezu 'ni -slə wee -zoo pla, da Maatū tia o, -bha o mia.

31 Zuifū tolva -yo Malii -di -mə -budu zo la, -zugba wa pa o 'yuo. Malii -saa 'wu sa slui, o 'tlaa, wa 'yia o -yo, 'in wa yia yylali, 'in wa nee wa 'dekpuwa nyidi nu, gbawla -gv o mnua o 'ka -mə wili, -bha wa mnua o 'bi.

32 Da -Zezu mia, Malii nynia -bha, o 'yia o -yo, 'in o yia o bhu -yo bhlili, -bha o gbae: «Na -Kanyo, -in 'ka yaa -seli -mi ni, na bheli 'na 'ka yaa tl.»

33 Da -Zezu 'yia o wida, 'in Zuifunya -wa -laa o yoo, -maa mi 'yaa wida, -bha -gbagbi sloa o 'wu, 'in o dli yia sumanu.

34 O nee: «Da a zu o 'kwiea?»

Wa nee: «-Amiaa -Kanyo, -in yi -in 'ka -bha 'yi.»

35 -Bha -Zezu wia.

36 'In Zuifū nee: «A -tal, o 'ni o zekal -se!»

37 Nu, wa glaa nyima tolva nee: «Nyime -o -bloa 'lolonyaa 'yli, lee -lu ka 'gbu o 'ni mneni o 'ka yaa -Lazalu tlitlie 'yoo -kvluva?»

-Zezu -solva -Lazali 'wu tlitlanya glaa

38 'Ya -bhlokpadε, -gbagbi sloa -Zezuu kuzo, 'in o yia gbawla -gv mnui. Nu, wee gbawla mia, tkpaa gbacizə we mia, 'in tkpa -boklo 'kadu mia we ηwεε.

39 Ḍ nεε: «A -sa -bha wee tukpa.»

'In -ɔ tlia, ɔ bhəlɔ Maati nεε: «Na -Kanyɔ, ɔ 'nι -bha
ŋne 'pa -sleen? Ḍ tlia, we 'yli -mnvanu nι -zεen.»

40 Nu, -Zezu nεε ɔ -yla: «'Lee, in 'nι aɪn -yla gba nu,
a -ka 'mι dli -gv zu, 'in a yia -Lagɔɔ 'ŋnumnie -yɔɔ?»

41 -Bha wa -saa -bha tukpa. -Zezu 'bhua 'klu 'wv
yalı, ɔ nεε: «Dide, -Mι na paa suo, -we ka gbu -wa, -in
ka na weli -yoŋnwu.

42 Nu, in -yi we 'ji nu, 'wv -na ŋwnua na weli 'yli
weeee nya. Gbuzaŋnu mv, nyima duun -wa gbelia da
'mι 'gbu na gbaa we, wa 'ka dli zu nu, -mι tiea 'mι.»

43 Ḍ gbaa weli nι, 'in ɔ nεε weli 'titε nyaε: «-Lazali,
'tla -mo!»

44 -Lazali, -ɔ tlı yaa, ɔ 'tlaa -mo, -zugba ɔ bhv -yo ɔ
sɔnya mι gbuanda 'naa kibhe nya. 'Naa mι ɔ 'klu -yo
bibeda.

-Bha -Zezu gbaa nyima -yla: «-We weeee mia de ɔ
-yo, a -blo we, a 'tide ɔ 'yi, ɔ 'ka mnι.»

(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Lk 22.1-2)

45 Zuifunya -wa yia Malii -gbe, 'in -we -Zezu nva
le, -wa 'yia we -yo, wa glaa, nyima duun yia ɔ dli -gv
zu.

46 Nu, tolua mnia Falizinyima -gbe, -we -Zezu
nva le, 'in wa yia -maa 'dι -sali.

47 -Bha -Lagobubonyaa -cian -yo Falizinyima laa
wa -lima gbuwvbhunya wa 'de weeee 'ka 'wlugbeli,
'in wa nεε: «Nyime nι mι gwedigbu duun lenvda,
'lee, sa -a 'ka ɔ nva?»

48 Nu, -a -ka ɔ 'yitide, ɔ -yo we lenve 'ka mnida -
mi, 'in nyima weeee zua ɔ dli -gv. Wa -ka ɔ dli -gv zu,
'in *Wləmø -nyima 'wlulapilinya yia, 'in wa saa -
amiaa bubolvda -yo -amiaa klu la.»

49 Waa Zuifv glaa, yabhlo mı -bha, 'mə wa laa Kaifu. *-Lagəbvəbənyaa -kanyo 'kadu o -mia wee -zv nı nya. O nee: «A'a 'nv -lu yabhlogbəo 'wvla!

50 We 'dəe 'gbv a pupalı 'wlukvvn la 'nanvv! We nanı 'yli amiaa -nv nya nu, nyıme -bhlo tlı -amiaa kluu 'gbv. -A -ka 'sa nv, -Zuifv weee 'na 'ka labhv.»

51 Nu, weli -we Kaifu gbaa, we 'nı o 'dəe -gbə 'bhv. Nu, wee -zv nı nya, mə -wa -Lagəbvəbənyaa -kanyo 'kadu. -Bha -Lagə zva o weli njwes, 'in o nee nu, -Zezu yia thı Zuifv weee 'gbv.

52 We 'nı Zuifv -bhlogbəo 'gbv o 'ka tlı, nu, -Lagəo 'yua weee mia dvdv weee -gv, o 'ka wa 'wlugvgwlalı, 'in o 'ka wa nyıma -bhlo -zelı gbu -wa 'ya.

53 Nu, we 'bhv wee 'yli 'wv, -bha Zuifvv 'yugalınya pupalıa -sleen gbu nu, wa 'ka -Zezu 'bha.

54 -We mia 'dəe 'gbv, o 'o -zie -sleen Zuifv glaa zlı 'klv. Nu, 'gbe -we wa laa Eflaimv, -we mia -mə da bəblees, -mə o mnia, 'in o -yo o 'bınonya 'sə yia -mə ladı.

55 Zuifvv *'Wuzitıylı 'fetı ka cipa. Wee 'fetı 'nı -slə nyni, 'in nyıma duun yia da weee 'bhv, 'in wa yia -Zeluzalemv yi. Nu, wa 'ka wa 'de lamnazılı, 'in wa 'ka -məwlv, wa 'ka wee 'fetı -sa.

56 Wa mı -mə -Lagəbudu 'kadu zə, -zugba wa talıa -Zezuu da, 'in wa gbuvgbalı -ylaes: «'Lee, nyıme nı 'nia fetı 'wv yia yi -wa yi? Sa amia yi wea?»

57 -Sleen, -Lagəbvəbənyaa -cian -yo Falizınyıma zva gbu, 'mə wa gbaa nyıma -yla: «Nu, nyıme -o -ka -Zezu da -yi, o yi o 'ka we gba, 'in wa 'ka o kpa.»

*Malii tlia -lasiklo -Zezuu bhv -yo
(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)*

1 Nu, we -tu 'wv 'yli gbelibhlo, 'in 'Wuzitilyu 'feti 'ka nyni. -Bha -Zeu -səa 'wv, 'in ɔ yia Betani mni. Wee Betani -Lazalı mia, nyime -o -Zeu -səlva zlime tlitinya glaa 'wv, mə -wa.

2 -Bha wa pia ɔ -yla, 'in Maatı mia we dlilida. -Wa -yo -Zeu 'sə mia lida, ɔɔ -Lazalı mi wa glaa.

3 Wa mı lida nı, Malii bəa -Zeu -yo, -lasiklo -zənvv litlı -kibhe -we ka -vale 'te, ɔ 'bhua we 'wv, ɔ tlia we -məo bhv -yo, 'in ɔ yia we -yəse ɔ 'nyi nya. 'In wee -lasikloɔ nne yia -budu zo ye.

4 Nu, -Zezuu 'bınonyə yabhlo wa laa Zudası Isikaliətu, -o 'kaa ci ɔ wla, ɔ 'bhua gbv 'wv, ɔ nee:

5 «-Lasiklo nu -vale 'te, we -vale mneni we 'ka lubhonvnyə -zu -bhloo 'penigwəzi nyni. Ləe -lu ka 'gbv -a 'nı we pelv 'pa -a 'ka we 'gwezi bobabhpaya 'nyea?»

6 -We ɔ gbaa da nı, we 'nı nu, bobabhpaya daa ɔ ka nyazıdlı, nu, 'wienyə ɔ -miaa gbv -wa. Nu, 'gwezii lazvnyə ɔ -mia, 'yli weee nya -zugba ɔ sa -bha zizewiemı.

7 'In -Zeu nee ɔ -ylae: «'Bhv ɔ -yo! Nu, -we ɔ tlia da 'mı -yo nı, na ku ɔ mnazıla la zlı wa 'kaa 'mı gbawla 'wv fa, we 'gbv.

8 Bobabhpaya mia nı, -maa -yo aın 'sə mı 'yli weee nya. Nu, -amı mia nı, in 'na 'ka aın glaa -tu 'yli weee nya.»

9 Zuifvv -zlo 'nva nu, -Zeu mi Betani, 'in wa yia -mə mni. -We ka 'gbv wa yia -mə mni nı, we 'nı ɔ 'dəbhloo gbv, nu, wa 'yıbha 'ya wa 'ka -Lazalı 'yı, -o ɔ -səlva tlitinya glaa 'wv.

10 We 'dεε 'gbv -Lagobvbonyaa -cian yi 'yaa - Lazalü 'bhabhie popalı.

11 Nu, nyımaa -zlo mı wa -gbe 'bhvda o 'gbv, - zugba wa zv -Zezu dlı -gv.

Nyımaa -zlo -saa -Zezu yoo

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

12 Zlı zlia, nyımaa -zlo, -wa yia 'fetı nı -gv, wa 'nva nu, -Zezu mı -Zeluzalemv yida,

13 wa 'tlaa wee 'gbe 'wv, yoo wa mnıa o -saa savn nya kwεε. Wa 'kpıa 'wv, wa neε:

«-A -mnını -Lagoo 'ŋni!

-ɔ mia Jejitapεε 'ŋni nya yida,
-Lagoo ŋwna o 'nyu la.

-Lagoo ŋwna Izlaelinyımaa 'Wlulapılınyo 'nyu la..»

14 -Zezu 'yıa -sokofalı -dəgbv, 'in o yia we -gv -gbla, 'sa we mia cəlida -Lagosebhε 'wve:

15 «A 'na nvnv nyano -nı, *Sion -gbe!

A -talı, amaa 'wlulapılınyo mı yida!

ɔ -dı -sokofalı -dəgbv -gv la..»

16 We gwedıda, -we mia 'plıda, o 'bınənya 'nı -slı we 'wvla 'nv. Nu, -Zezu -ka -sleen o 'ŋmıylilo 'yı 'bhie, wa dlı bhlilia -bha nu, -we weee mia dε nı, we mı cəlida -Lagosebhε 'wv, 'in o -gvgbv we gbaa.

17 Nyımaa -zlo, -wa -yo -Zezu 'sɔ mia gbawla ŋweε, da o gbaε: «-Lazalı, 'tla -mə», 'in o yia o 'wvsəlv tlıtlınya glaa, -we wa 'yıa -yo, wa mı we 'dı -sada.

18 We 'dεε 'gbv nyımaa -zlo ka -Zezu yoo -saa yi. Nu, wa ka 'nu nu, o ka wee gwedigbv lenv.

19 Təvn, Falizınyıma neε wa 'dəkpva nyıdıε: «'Lee, a 'nı mneni a 'ka -lu yabhlogbəo lenvv? Mv mia dε, nyıma weee mı o 'bibholuda!»

20 Nu, Gleki təlvə yia -Zeluzaləmvə wa 'ka -Lagə bvbə 'fətəl bhla.

21 Ma yia Filipvv -gbə, -Zezuu 'bunənyə -o 'bhva Bətəsaida, Galilee -dvdv -gv, mə -wa. 'In wa nəe ə -yləe: «-Na zukpa -wa, -a 'ybha -a 'ka -Zezu 'yı.»

22 Filipv gbaa we Andlee -yla, 'in -muv 'bigv, wa 'dəsəbhie yia we -Zezu -yla gbaa mnı.

23 O nəe: «-Sləen, we bhla ka nyni, bhla -we nya -Lagə 'kaa *Nyiməe 'Yuu 'ŋni 'ylimanı, we ka nyni.

24 Nu, bleya -we bhlia dvdv, tlı we tlia, we 'nı -muv, 'in we tva 'wv -bhlo. We -ka tlı nı, 'in we wlaa 'yaa -zlo.

25 In nəe aın -yla gbuzənu sae: nyime -o -ka ə 'yliyəgagie 'ybha, kwəe we yia ə 'tlaa. Nu, nyime -o nyəa ə 'yliyəgagie 'wv dvdu nı -gv, 'yliyəgagie -we 'nua bhloluda -ka, mv yia ə -nv nya -mia.

26 -O -ka gba ə 'ka na lubho nv, ə nə 'mı 'bı, 'in da in -ka -mı, na lubhonvnyə mı 'ya -bha. Nyime -o -ka na lubho nv nı, na Dide yia ə -bha zva.»

27 «-Sləen, na dlı ka sumanı bhabha. 'Lee, sa in 'ka gbaa? 'Sa in 'kaa gba: <Dide, -in -sa 'mı sıastı bhlı nı 'wv yi?> -Innya! Nu, we 'dəe 'gbv in yia yi.

28 Dide, 'ylimanı -na 'dəe 'ŋni!»

Wəlı yabhlo 'bhva yalı, we nəe: «In ka we 'ylimanı pepe, 'in 'ylimanı na yia we lv.»

29 Nyimaa -zlo -wa müa -bha, 'in -wa 'nva wee wəlı, wa nəe: «Dəe -gangan -jiji -wa!»

Təlvə nəe: «'Anzı ka ə -yla gba!»

30 -Zezu nəe wa -yləe: «We 'nı na 'dəe 'gbv wəlı nı yi gba, nu, amiaa gbu -wa.

31 Bhla -we nya -Lagə 'kaa dvdv -nyimaa -yəgbv 'wvbhu, we bhla ka nyni. 'In bhla -we nya ə 'kaa

dvdvgv -nyimaa 'yugalinyo 'nyuu* vu, we bhla ka nyni.

³² «'In -amia mia, wa -ka 'mi 'wusolv dvdv-gv, 'in na gbizea nyima weee 'wv na gbegbein.»

³³ Wee welinya o gbaa da ni, ni, sa o 'kaa tl 'mv o mia -sloluda.

³⁴ Nyimaa -zlo nee o -ylae: «Titee 'sebhē nee nu, - Lagoo -Bhasanyo mia, 'yli weee nya o yia -bha -tva, we ni mvu? Nu, sa -in mneni -in ka gba nu, Nyimee 'Yu wa yia 'wusolva? O Nyimee 'Yu, nyoo o -maa?»

³⁵ O nee wa -ylae: «Bhla -selē nu nya, zli mi -slō aïn glaa. A no -nya, da zli mia -slō -bha, nikpise yi aïn -kpali. -We ka gbu -wa, nyime -o noa nikpise 'wv, mo o mnia, o 'ni -bha da -yi.

³⁶ Da a kaa da zli, a zu we dli -gv, 'in a 'ka zli 'yua -ze.» Da o bhla gbagbie, 'in o yia wa kwēe zizea mnu.

Zuifv'v zu -Zezu dli -gv

³⁷ -Zezu ka gwedigbv duun lenv Zuifvv 'yibadi, 'in wa'a zu o dli -gv.

³⁸ Sa -Lagoo -falipanyo Ezaii gbaa, 'sa we 'pla, o nee:

«Nu, Jejitape, nyoo zu -amiaa weli dli -gva?

«In nyoo Jejitape -slolu o 'titē 'klva?»

³⁹ We 'gbv Zuifv 'ni mneni wa 'ka o dli -gv zu. Sa Ezaii gbaa we da -putu sa -wa:

⁴⁰ «-Lago ka wa 'ləlv.

O ka wa dli 'wukla,

-muv yi 'wlv nu, wa 'yli 'yi la,

'in wa dli 'nv gbu 'wula.

We 'dees 'gbv wa'a 'bhitia -Lagoo -gbε la
o 'ka wa pue.»

* ^{12:31} Nu, -Saatan wa saa 'jnu.

41 -We ka 'gbu Ezaii yia wee wəlɪ nɪ gba, mʊ -wa nū, o ka -Zezuu 'ŋnūmnie -yɔyɪ, 'in o mia o gbu gbada.

42 Nu, -mə Zuifvv 'yugalinya glaa, nyima duun ka -Zezu dlɪ -gv zu. Nu, wa'a 'wlv 'klvla we gbagbie nya Falizinyimaa 'gbu. Wa mɪ səda wa yi wa vu -Lagəbudu Zə.

43 Wa 'ybha nyima kwalɪ wa 'ŋni we -zi -Lago 'ka wa 'ŋni kwalɪ.

-Zezuu wəlɪ bhva o Didee -gbə

44 -Zezu 'kpia 'wv, o nee: «Nyime -o -ka 'mɪ dlɪ -gv zu, we 'nɪ na 'dəbhlo o zu dlɪ -gv, nu, -o tiea 'mɪ, 'mə o zu 'yaa dlɪ -gv.

45 'In nyime -o yia 'mɪ -yo, -yo o yia -o tiea 'mɪ.

46 Nu, zlɪ in -mia, in ka dvdv -gv yi, 'in nyime -o -ka 'mɪ dlɪ -gv zu, o 'na 'ka nikpise 'wutv.

47 Nu, nyime -o nua na wəlɪ, 'in o'c zva we 'nʊŋwe, -amɪ, 'in dlɪ o gbu. Nu, we 'nɪ nyimaa gbudiliee 'gbu in yi yi, in 'ka wa gbu 'wusaa 'gbu in yia yi.

48 Nu, nyime -o 'nɪ 'mɪ -yɔŋwnu, 'in o -ka na wəlɪ kpela 'wvnv, o gbvwvbhunyə mɪ -bha. Dvdvv bhia zlɪ, wəlɪ -we in gbaa, mʊ yia o -yɔgbu 'wvbhua.

49 Wəlɪ in gbaa, we 'nɪ na 'dəe -gbə 'bhv. Nu, Dide -o tiea 'mɪ, o -gbə we 'bhva. Gbu in 'kaa gba, 'in sa in 'kaa we gba, o 'de ka 'mɪ we -slolu.

50 'In, in -yi we 'ji nu, Didee tite mia, 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka, 'mʊ we wlāa. Wəlɪ weee na gbaa, sa Dide gbaa 'mɪ -yla we, 'sa na gbaa we.»

13

-Zezu -wəlva o 'binɔnyaa bhv -yo

1 Nu, we -tv 'wv 'yli -bhlo, Zuifvv 'Wozitilyu 'feti 'ka nyni. -Zezu -yi we 'ji nu, 'yli -we nya o 'kaa dvdv -gv

'bhv, 'in ɔ 'kaa ɔ Didee -gbə mnl, we 'yłi ka nyni. ɔ -kali ɔ dwdv -gv -bheliaa ze, 'in -slęen, ɔ -kali wa ze ɔ dlı weeee nya.

² Nu, jibhe ka zo, 'in -Zezu -yo ɔ 'bınənya 'sə mı lida. *'Kuzu ka 'cın Zudası, Simə Isıkaliətvv 'yuu dlı zo -Zezuu wlawlie zv.

³ -Zezu -yi we 'ji nu, ɔ Dide ka ɔ -lu weeee kwęe zv. 'In ɔ -yi we 'ji nu, Didee -gbə ɔ 'bhva, 'in ɔ -gbə ɔ yia lvmnia.

⁴ Da wa mia lida, ɔ -səa 'wv, ɔ -saa ɔ -bana 'wv, ɔ 'bhua 'naa 'wv, 'in ɔ yia we zleti -gba.

⁵ -Mvvv 'bigv, ɔ slua 'nyu kna 'wv, ɔ -wəlvə ɔ 'bınənyaa bhv -yo, 'naa -we ɔ -gbaa zleti, 'in ɔ yia we -yo se we nya.

⁶ Təvn, ɔ nynia Simə Pieli -gv, 'in -məo nęe ɔ -ylaę: «Aya! Na -Kanyo, nanvv bhv -yo -mı na yia -wəlvə yi?»

⁷ ɔ nęe: «-We in mia lenvda, -i'in 'nu -slə we 'wula. Nu, cici -in 'kaa we 'wulanv.»

⁸ Pieli nęe ɔ -ylaę: «-Innya, -in 'na 'ka na bhv -yo wəlv -gba!»

ɔ nęe ɔ -ylaę: «In 'nı -na bhv -yo wəlv, -in 'na 'ka -lu 'yabhlogbəo 'yı 'mı kwęe.»

⁹ Simə Pieli nęe: «Na -Kanyo, we -ka 'sa -mı nı, -in 'na -wəlv na bhv -bhlo -yo -nı. Nu, -in -wəlv 'ya na sə -yo na 'wlu -yo!»

¹⁰ ɔ nęe ɔ -ylaę: «Nyimę -ɔ -ka budo nı, ɔ 'nı -yo wəlvə gbu -ka, we 'bhv ɔ bhv 'wv, ɔ ka -məwlv 'lili. We 'dęe 'gbv, amia, a mı -məwlvda, 'in, we 'nı a 'dę weeee.»

¹¹ Nu, -ɔ 'kaa ɔ wla, ɔ -yi ɔ, we 'dęe 'gbv ɔ yia gba nu: «A 'dę weeee 'nı -məwlvda -mı.»

12 Da -Zezu bhia ɔ 'binoonyaa bhv -yəwəlvə, ɔ -plaa
ɔ -bana 'wv, 'in ɔ yia ladı. ɔ nee wa -ylæs: «'Lee, -we
in nva da ain -yla le, a nv we 'wulaa?

13 -Ami a laa <-Sloluny> we -yo <-Kany>, 'in amiaa
gbv meni, nu, 'mɔ in -mia.

14 Nu, -ami -wa amiaa -Kany, we -yo amiaa -
Sloluny, 'in in ka amiaa bhv -yo -wəlv, we 'dɛɛ 'gbv
a 'dekpvə 'kaa bhv -yo wvwləv.

15 In ka we 'yli ain -slolu: sa in nva ain -yla, a nv
'sasvkpə -gbv le.

16 In nee ain -yla gbvzənv sa nu, lubhonvny ɔ 'nɪ
'nvjwə -ka ɔ 'ka ɔ -kanyo -zi, tietienyo 'nɪ 'le -ka -ɔ
tiea ɔ, ɔ 'ka -mɔɔ -zi.

17 -Sleen, a -yi we 'dɛ weee 'ji. Nu, a -ka we lənv nɪ,
'wvtvvtvə -dlɔɔ mɪ amiaa -nv nya.

18 «Nu, in 'nɪ a 'dɛ weee 'jŋni sa -nya. -Wa in -saa
-bha, in -yi wa. Wel -we mia cəlida -Lagosebhɛ 'wv,
le we yia nva. We nee:

<Nyimɛ -ɔ -yo 'mɪ 'sɔ lia,
ɔ ka na tonyimɛ -zɛ.»

19 Da we 'nia -slo da 'pli nɪ, gba na gbaa -sleen we
ain -yla. Nu, we bhla -ka nyni nɪ, 'in a 'ka dlı zu nu,
-amı mia, <-ɔ in -mia, 'mɔ in -mia.»

20 In nee ain -yla gbvzənv sae: nyimɛ -ɔ -ka na
tietienyo kpa 'nanvv, -amı ɔ kpaa 'nanvv. 'In nyimɛ
-ɔ -ka 'mɪ kpa 'nanvv, -ɔ tiea 'mɪ, 'mɔ ɔ kpaa 'nanvv.»

*-Zezu nee ɔ 'binoonyə yabhlo yia ɔ wlaa
(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)*

21 -Zezu bhia gbunya nɪ gbagbie, 'in ɔ dlı yia
sumani, 'in ɔ nee wa -yla sa tıklıu: «In nee ain -yla
gbvzənv sae: ain glaa, nyimɛ yabhlo yia 'mɪ wlaa.»

22 Nu, -Zezuu 'bunənya yia yıylalı, -č o saa 'ηni, wa 'nı ē -yi.

23 Da wa mia lida, o 'bunənyə yabhlo, -č ka ze ē -kalıa, -məč mi ē kwesi.

24 Simə Pięli yia ē -yla 'yika 'pa, o 'ka -Zezu layıbha nu, nyęč ē sa 'ηnia.

25 -Məč pia -Zezuu gbegbein 'wv, 'in ē yia ē layıbha 'ηwuŋwe weli 'wv: «Na -Kanyo, nyoo 'ka -mi wlaa?»

26 O 'palia we 'bigv, o nee: «'Floo -kibhe na yia zapv lv 'ηwaa, -č in -ka we yoo 'nyε, mo 'kaa 'mi wla.»

Təvn, o 'ηwaa 'floo -kibhe zapv lv, 'in ē yia we Simə Isikaliotvv 'yu Zudası yoo 'nyε.

27 Da -məč 'bhua wee 'floo -kibhe 'wv, -bha -bhlokpadə *-Saatan plaa -məč 'wv. -Mvv 'bigv, -Zezu nee ē -yla: «-We -in 'kaa lenv, -in nv we le slv.»

28 -Wa mia -bha lida, wa 'nı we 'wulanv. -We ka 'gbv -Zezu yia we ē -yla gba, wa glaa, nyıme yabhlogbəč 'nı we -yi.

29 -Zezu gbaa weli mia də nı, -zugba nyıma təlvə pvpalıa 'wlukuvn lae: «'Sa ē 'yıbhaa ē 'ka gba nu, o mnı 'fetigvli zəa yaayı, o mnı bobabhanya 'gwezi 'nyea yi?» Zudası mi 'gwezii lazvnyo nyaa 'gbv.

30 Zudası 'bhua wee 'floo -kibhe 'wv, -bha -bhlokpadə ē 'tlaa -budu zə, -zugba sabə ka bε.

Tite lolu

31 Zudası mnia 'bhie, -Zezu nee: «-Sləen, Nyımeε 'Yu ka 'ηniylilo 'yi. O 'wv wa yia -Lagəč 'ηniylilo yibhelıa. [

32 'In wa -ka -Lagəč 'ηniylilo yibhelı o 'wv nı,] Nu, oo 'Yu -ka -Lagəč 'ηni 'ylimanı nı, 'in -Lagəč 'dəbhie slolua oo 'Yuu 'ηniylilo o 'de 'wv, 'in daylı ē slolua we.

33 Na 'ylaaslı, in -yo aın 'so mi -slə bhla -seləe -nv nya. 'In -mvv 'bigv, na da a yia -talıa. -We ka gbu

-wa, da na yia mnia, a 'ni mneni a 'ka -mə mnı. Nu, in ka zlímę we Zuifu -yla gba. 'In, 'mʊ na gbaa -sleen ain -yla.

³⁴ Nu, tite lolu na palia ain -yla, mu ni: a kikali ze. Cun, sa in -kalia amiaa ze, a kikali 'sa ze.

³⁵ We -ka 'sa -mi, a -ka zekikali, 'in nyuma weee yibhelia we 'ji nu, a mi na 'binonya nya.»

-Zezu née Pieli yia o gbu kpelia

(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

³⁶ Simə Pieli née -Zezu -yla: «Na -Kanyo, mə -na mnia?»

ɔ 'palia we 'bigv, o née: «'Mə na mnia, -in 'ni -slo mneni -in 'ka 'mi 'bi yi, nu, cici -in 'kaa 'mi 'bi yi.»

³⁷ Pieli née o -yla: «Na -Kanyo, in 'ni -sleen mneni in 'ka -mi 'bi yii? Lee, lee -lu ka 'gbua? Nu, in mneni in 'ka na 'dəe 'yliyəgagie wla -na 'gbu!»

³⁸ O née o -yla: «-In mneni -in 'ka -na 'dəe 'yliyəgagie wla na 'gbu 'piən? In née -mi -yla gbuzənu sa nu, -kvko 'na 'ka gbo, 'in -na kpelia na gbu -zakpa ta.»

14

-Zezu -wa 'Yoo -we mnia Didee -gbə

¹ -Zezu née o 'binonya -ylae: «A 'na ləlv dlı -ni. A zv -Lagɔ dlı -gv, 'in a zv 'ya 'mi dlı -gv.

² -Budu -zlo mi na Didee -buduŋwəe. We 'ni ya 'sa -mi ni, in 'na 'ka ain -yla gba nu, amiaa ladida na mnia la mnazia, we 'ni mvv?

³ 'In, in -ka ain -yla ladida la mnazi ni, lv na yia yia in -yə ain 'so 'ka mnı, 'in da in mia, a 'ka -bha -mi.

⁴ 'In da na mnia, 'yoo -we mnia -mə, a -yi we.»

5 Toma nεε ɔ -yla: «Na -Kanyo, da -na mnia -a 'nι -bha da -yi! 'Lee, sa -a mneni -a 'ka -bhaa 'yoo da -yia?»

6 ɔ nεε: «Nu, -amı -wa yoo, gbuzənu we -yo 'yliyəgagie. Nyime -ɔ 'nι 'mι 'wvplı nι, ɔ 'na 'ka Didee -gbə mni.

7 A -ka 'mι -yi, -zugba a -yi na Dide. 'In we 'bhv -sleen 'wv, a -yi ɔ, 'in a ka ɔ 'yı.»

8 Filipu nεε ɔ -ylae: «Na -Kanyo, -na zukpa -wa, -slolu -ain -na Dide 'klu. -In -ka we lenv, 'in -amiaa dlı pıa la.»

9 -Zezu nεε ɔ -yla: «Filipu, 'ylı -zlo in -yo ain 'sə lia da nι, 'lee, -in 'nι 'mι -yii? Nyime -ɔ -ka 'mι 'yı, ɔ ka na Dide 'yı. 'In, -mι nεε: <-Slolu -ain -na Dide 'klu!>

10 Nu, in mι Dide 'wv, 'in Dide mι 'mι 'wv. 'Lee, -i'in zu we dlı -gvv? Welinya na gbaa da ain -yla, we'e 'bhv na 'dəe -gbə, nu, na Dide -ɔ -dılıa 'mι 'wvla, mo nva ɔ lubho.

11 «In -ka ain -yla gba nu, in mι Dide 'wv, 'in Dide mι 'mι 'wv, a zu 'mι dlı -gv. We 'nι -mvv nι, a zu -yləe dlı na gwedigbunya 'gbv.

12 In nee ain -yla gbuzənu sa nu, -ɔ -ka 'mι dlı -gv zu nι, 'in ɔ nva na lenvgbunya le. Cun, ɔ lenvgbunya yia na -nv -zia, -we ka gbv -wa, Didee -gbə na mnia.

13 -Lu weee a -ka na 'ŋni nya -zla, le na yia we nva. We -ka 'sa -mι nι, 'in 'Yu mninia ɔ Didee 'ŋni.

14 Nu, -lu -mvv a -ka 'mι -zlalı na 'ŋni nya, le na yia we nva.

-Yəbənyo yia yia

15 «Nu, a -ka na zəkalı -nya nι, 'in a zva na titenya 'nvŋwe.

16 'In in 'ka Dide -yəbhuhhoe ɔ 'ka aɪn -Yəbənyə - putu 'nyε. Mə 'kaa aɪn -yəbe, 'in mə -yo aɪn 'sə 'kaa -tv 'yli weee nya.

17 Nu, mə -wa Zuzu -o 'kaa aɪn -Lagəə gbużənu 'wukwa. ɔɔ Zuzu mia nı, dudvgu -nyima 'nı mnenei wa 'ka ɔ -yəjwnu, -we ka gbu -wa, wa'a 'yi ɔ -yo, 'in wa 'nı ɔ -yi. Nu, amia mia, a -yi ɔ, ɔ -yo aɪn 'sə -di dabhlo la, 'in aɪn 'wv ɔ yia ladılıa.

18 «In 'na 'ka aɪn 'wvti kwiiyua 'bhisa, nu, amiaa -gbə na yia yia.

19 'In bhla -səle -ka 'plı nı, dudvgu -nyima 'na 'ka 'mı 'yi. Nu, amia mia nı, 'yia a yia 'mı. 'In a yia 'yliyəgagie, -amı ka 'yliyəgagiee 'gbu.

20 Zlı we 'yli -ka nyni nı, 'in a yibhelia we 'ji nu, in mi Dide 'wv, a mı 'mı 'wv, 'in in mi aɪn 'wv.

21 «Nyime -o -ka na titenya -yəjwnu, 'in ɔ -ka we 'nvjwe zu nı, -zugba -məə -kalı na ze. ɔɔ nyime -o -kalıa na ze, ɔ ze na Dide yia -kalıa. -Amı, ɔ ze na yia -kalıa, 'in in 'ka ɔ na 'də -slolu.»

22 Zudası (-o 'nia Zudası Isikaliotv) nee ɔ -ylaε: «Na -Kanyə, 'lee, lee -lu ka 'gbu -in 'ka -aɪn -na 'də -slolu, 'in, -i in -slolu -na 'də dudvgu -nyima weeee?»

23 O nee: «Nyime -o -ka na zekalı nı, na weli ɔ zva 'nvjwe. 'In na Dide kalıa ɔ ze, 'in -amı -yo na Dide sə yia ɔ 'wv la -dılıa.

24 Nyime -o 'nia na zekalı, ɔ'ɔ zu na weli 'nvjwe. - We na gbaa da aɪn -yla, we 'nı na 'dəə weli, nu, na Dide -o tiea 'mı, ɔ -gbə we bhva.

25 «Wee weli na gbaa aɪn -yla, da in mia -slo aɪn glaa.

26 Nu, in -ka mnı nı, 'in na Dide paa aɪn Zuzu 'Pvpa yoo na 'ŋni nya, mə 'kaa aɪn 'wusa. ɔɔ Zuzu

'kaa aɪn gbʊ weee -slolu, 'in ɔ ligbea aɪn gbʊ weee -we in gbaa aɪn -yla.

'Wwtvtve -dləɔ -zənə

²⁷ «'Wwtvtve -dləɔ na tia aɪn -yo. Na 'Wwtvtve -dləɔ na nyəa aɪn. Sa in kaa 'wwtvtve -dləɔ ni, 'sa na nyəa we aɪn. I'in wla we dvdvgv -nyimaa -luwla səlv. A palı dlı la, a 'na nənvu nyano -ni.

²⁸ A ka 'mɪ ɲwəɛ 'nu nu: 〈Mnɪa na yia, 'in amiaa -gbə na yia lv yia.〉 A -ka yaa na zəkalı ni, -zugba a ka yaa 'mʊna li, nu, na Didee -gbə na mnɪa. -We ka gbʊ -wa, Dide 'yli ɔ -zi 'mɪ.

²⁹ Da -we -nya mia də 'nɪa -slɔ 'plı ni, gba na gbaa we aɪn -yla 'gamv. Nu, we bhla -ka nyni, a 'ka we dlı -gv zv.

³⁰ In -yo aɪn 'sɔ 'na 'ka gba duun, -we ka gbʊ -wa, dvdvgv -nyimaa 'yugalinyɔ 'nyuu* mɪ yida. O 'nɪ 'mɪ kwəyəmnəni.

³¹ We -ka 'sa -mɪ ni, dvdvgv -nyimaa 'ka we 'jiyb-heli nu, in -kalı na Didee ze. In -kalı ɔ ze, we 'dɛɛ 'gbʊ -lu weee ɔ gbaa in nv le, 'in na nva we le. A -sɔ 'wv, -a 'ka mnɪ.»

15

**-Dləsuu 'zayli*

¹ «Nu, *-dləsuu 'zayli, -amɪ -wa. 'In na Dide mia, we kpaapanyɔ ɔ -mia.

² Na 'kliya -we'e tnva, 'mʊ ɔ dia, 'in 'kliya -we tnva, ɔ mnazia we -yo, 'in we 'ka tnv duun.

³ Wəlɪ -we in gbaa aɪn -yla, we ka aɪn -yəmnazi, 'in we yia aɪn -məwlvlv.

---

* **14:30** Nu, -Saatan wa saa 'ŋni.

4 «A -dılı 'mı 'wula, sa in -dılıa aın 'wula 'bhisa. Sa suu 'kliya -we 'nıa suu 'gbıl -yo -mı, we 'nıa mneni we 'ka tnv we 'de -bhlo nı, 'sa -bhlokpadə, a 'nı 'mı 'wuladılı, a 'na 'ka tnv.

5 «Nu, -amı -wa -dləsu, 'in amıa -wa we 'kliya. Nyıme -o -ka 'mı 'wuladılı, sa -amı -dılıa o 'wula 'bhisa nı, oo nyıme, tnvə o yia duun. -We ka gbu -wa, in 'nı aın -yəbe, a 'nı mneni a 'ka -lu yabhlogbo o lenv.

6 Nyıme -o 'nı 'mı 'wuladılı nı, suu 'kliya 'bhisa wa vitelia o. Wee suu 'kliya -ka ye nı, 'mı wa bhua la, 'in wa paa we -kosu 'wı, 'in we sia.

7 A -ka 'mı 'wuladılı, 'in na wəlnıya -ka amıaa dlı 'wvtı nı, -lu weee a -ka 'ybha, a -zlalı we Dide, 'in o nyea we aın.

8 A -ka tnv duun, mı slolua na Didee 'ŋnımnıe -yo a mı na 'bınənya -zənv nya.

9 «Nu, sa Dide -kalıa na zε, 'sa -bhlokpadə in -kalıa amıaa zε. A -tv na zekalıe 'wı.

10 In ka na Didee titenya 'nvnwe zv, 'in in yia o zekalıe 'wvtı. 'Sa -bhlokpadə, a -ka na titenya 'nvnwe zv nı, 'in a tva na zekalıe 'wı.

11 «-We mıa de, 'mı in gbaa aın -yla, 'in sa 'mına mıa 'mı dlı 'wı, we 'ka 'sa aın dlı 'wı -mı. Cıun, 'in amıaa 'mına 'ka -bha -gv zi.

12 Na tite nı: sa in -kalıa amıaa zε, a kıkalı 'sa zε.

13 Nu, nyıme -o -ka o 'deε 'yliyəgagie wla o -limaa 'gbı, zekalıe -we -zia -muvv, we 'nı -mı.

14 -We in gbaa a nv lε, a -ka we 'nvnwe zv, a mı na 'talea nya.

15 I'in la 'masleen aın na lubhonvnya, -we ka gbu -wa, lubhonvnyo 'nı o -kanyoo gbunya -yi. 'In amıa

mia, na 'talea na laa ain, -we ka gbu -wa, gbu weee in 'nua Didee -gbe, in ka we ain -slolu.

¹⁶ 'Lee, amia -saa -bha 'mi yil? -Innya, we 'ni -muvv, -amii -saa -bha ain. Nu, in ka ain 'yoo 'nye a 'ka tnua mni, 'in we 'ya 'ka -gwle. 'In -lu weeee a -ka Dide -zla na 'jnj nya, o 'ka we ain 'nye.

¹⁷ Nu, tite in palia ain -yla, mu ni: a kikal zε.

Dvdvgv -nyima nyεa -Zezu -yɔ o 'binonya 'wv

¹⁸ «Nu, dvdvgv -nyima -ka ain 'wvnye ni, a 'na dlvlu -ni nu, wa ka 'mi 'wvnye tua.

¹⁹ A -yɔ dvdvgv -nyima 'so 'ni -mi -bhlo. A -ka yaa -mi -bhlo, 'in wa yibhaa ain, wa 'dee nyima wa 'yibhaa 'gbu. Nu, in ka -bha ain -sa dvdvgv -nyima glaa, 'in a -yɔ wa 'so 'ni -mi -bhlo, we 'dee 'gbu wa nyεa ain 'wv.

²⁰ A ligbe na weli, nu, lubhonvnyo 'ni 'yli o 'ka o -kanyo -zi. Dvdvgv -nyima ka 'mi 'kliyie 'wvpali. 'In wa -ka 'mi 'kliyie 'wvpali ni, 'kliyie 'wv wa yia ain palia. 'In wa -ka na weli 'nuŋwe zu, 'in wa zua amiaa -nu 'nuŋwe.

²¹ Nu, 'sa wa yia ain kpaa na 'gbu. -We ka gbu -wa, o tiea 'mi, wa 'ni o -yi.

²² In 'ni yaa yi, 'in in 'ka wa -yla gba ni, -zugba wa 'ni yaa gbvnyuuu 'gba 'wlu -ka. Nu, -sleen wa 'ni zizeda -ka wa gbvnyuu 'yu.

²³ Nyime -o -ka 'mi 'wvnye, na Dide o nyεa 'wv.

²⁴ Gwedigbunya -we nyime yabhlogbo 'nia -slo lenv, in ka -muvv lenv wa 'yibadi. We 'ni yaa 'sa -mi, -zugba wa 'na 'ka yaa gbvnyuu 'gba 'wlu -ka. Nu, -sleen, gwedigbunya in nua le, wa ka we -yɔyi, 'in wa nyεa in -yɔ na Dide 'so 'wv.

²⁵ -We mia celida wa tite 'wv, neε:

〈Wa ka 'mɪ 'wʊnyɛ bhe.〉

'Wʊ wa nyɛa -aɪn, -we mɪa cɛlɪda we 'ka lɛnvvv 'gbv.

26 «Nu, -Yəbənyɔ yia yia. Mɔ -wa Zuzu -ɔ 'kaa aɪn gbvzɔnv 'wʊkwa. Didee -gbe ɔ bhva, yoo na yia ɔ aɪn 'paa. Nu, ɔ -ka yi nɪ, mɔ yia na gbvdayinya -zɛa.

27 'In amɪa yi 'yaa na gbvdayinya -zɛa, -we ka gbv -wa, we bhlili we gwedɪda, a -yɔ 'mɪ 'sɔ mɪ.»

16

1 «Nu, a yi 'yoo -zɔnv -gv labhvlv, we 'gbv ɪn yia aɪn -yla gbv -mɪnɪ gba.

2 -Lagobudunya zɔ wa yia aɪn vua. 'In we bhla ka cipa, da nyɪma -wa mnenia wa 'ka aɪn 'bha, wa yia gbaa wa 'dɛɛ dlɪ 'wʊ nu, 'sa wa nua -Lagɔ lubho.

3 'Sa wa yia nua, -we ka gbv -wa, wa 'nɪ Dide -yi, 'ɪn wa 'nɪ 'mɪ -yi.

4 Da we bhla 'nɪa -slɔ nyni, gbvnya nɪ na gbaa aɪn -yla 'gamv. 'In we bhla -ka nyni nɪ, a 'ka ligbe nu, ɪn ka we aɪn -yla gba.

-Yəbənyɔ yia yia

«Nu, ɪn 'nɪ we aɪn -yla gba we gwedɪda, -we ka gbv -wa, ɪn -yɔ aɪn 'sɔ mɪ -slɔ.

5 «-Sl̩een, -ɔ tiea 'mɪ, ɔ -gbe na mnɪa. 'In aɪn glaa, nyɪme yabhlogbɔɔ'ɔ 'yɪbha 'mɪ lae: <Mɔ -na mnɪa?>

6 Nu, -sl̩een ɪn 'tvlvda da aɪn nɪ, we 'dɛɛ 'gbv amɪaa -gv yia 'wutv yuo.

7 'In gbvzɔnv -nanv ɪn mɪa aɪn -yla gbada: In -ka mnɪ nɪ, -mvv nanɪ 'yli amɪaa 'gbv. -We ka gbv -wa, ɪn 'nɪ mnɪ, -Yəbənyɔ 'na 'ka aɪn -yla yi. Nu, ɪn -ka mnɪ nɪ, 'ɪn na paa ɔ aɪn yoo.

8 'In, o -ka yi ni, 'in o slolua dudvgv -nyima sa wa nva wa 'de -dawli 'wv wa gbonyuu kлаа, -we mia тіklu kлаа, we -yo -Lagoo гbvwvbhubhuee daa.

9 Nu, dudvgv -nyima mi wa 'de -dawli 'wvnvda тіada гbonyuuu daa, wa'a zv 'mi dlı -gvv 'gbv.

10 'In, we 'sonu nya, wa mi wa 'de -dawli 'wvnvda, -we mia тіklu daa. -We ka гbv -wa, Didee -gbe na mnia, 'in a 'na 'ka 'mi 'yi.

11 Dudvgv -nyima mi wa 'de -dawli 'wvnvda we tanu nya, -Lagoo гbvwvbhubhuee daa. -We ka гbv -wa, -Lagoo ka dudvgv -nyimaa 'yugalnyo 'nyuuu -yogbv 'wvbhu pepe.

12 «Nu, in ka -slɔ weli duun in 'ka we aın -yla gba. 'In a 'ni -sleen mneni a 'ka we zo 'yigbe.

13 Gbuzɔnu -Zuzu -ka yi ni, mo 'kaa aın гbuzonvu 'debhie 'wukwa. -We ka гbv -wa, o 'na 'ka o 'deε 'ŋni nya gba, nu, -we weee o 'nva, 'mv o gbaa, 'in -we 'nia -slɔ 'plı ni, 'mv o palia aın zli.

14 -We mia na -nv nya, 'mv Zuzu yia 'yia, 'in o palia aın zli. 'Sa o mninia na 'ŋni.

15 -We weee na Dide kaa, we mi 'ya na -nv nya. We 'deε 'gbv, in yia aın -yla gba nu, -we mia na -nv nya, 'mv Zuzu yia 'yia, 'in we zli o yia aın 'palia.

-Zezu neε nu, mnia o yia

16 «Bhla -selε nya, a 'na 'ka 'mi 'yi, 'bhie, bhla -selε nya, 'in a yia 'mi.»

17 -Zezuu 'binonya glaa, tolvä гbvgbalia -ylae: «O neε -aın -yla: **«Bhla -selε nya, a 'na 'ka 'mi 'yi, 'bhie, bhla -selε nya, 'in a yia 'mi.»** O neε 'ya -aın -ylae: **«Na Didee -gbe na mniaa 'gbv,»** 'lee, sa we 'ji mia?»

18 'In wa neε 'yaε: «O -ka gba **«Bhla -selε»** ni, 'lee, sa -muv 'ji mia? -We o gbaa, -a'a 'nv we 'wula.»

19 -Zezu -yi we 'ji nu, o 'bunonya 'yibha wa 'ka o layibha, tɔvn, o nee wa -yla: «In nee ain -yla: <Bhla -sle nya, a 'na 'ka 'mi 'yi, 'bhie, bhla -sle nya, 'in a yia 'mi.» We 'jii da a mia -talida a 'dekpvua nyidi, we 'ni mvv?

20 In nee ain -yla gbuzonu sa nu, wia a yia, 'in -gle a yia 'paa. Nu, dvdvgu -nyima yia 'muna lia, -zugba amiaa dl̄ sumanı, 'in amiaa dl̄ sumanı yia 'muna -zea.

21 'Nwno -ka luzzi -bho, o dl̄ -su, -we ka gbu -wa, o siasia bhla ka nyni. Nu, o -ka gwali ni, 'in o dl̄va o siasia 'wv. 'In o lia 'muna, o ka 'yu gwali 'gbu.

22 'Sasukpa sa, -sleen amiaa dl̄ -su, nu, in -ka ain 'yi lv ni, 'in a lia 'muna. 'In, nyime yabhlogbo 'ni mneni o 'ka wee 'muna ain kwee -sa.

23 Nu, wee 'yi -ka nyni ni, a 'na 'ka 'masleen 'mi gbu yabhlogbo layibha. In nee ain -yla gbuzonu sae: -lu weee a -ka Dide -zlalı na 'jní nya, 'nyea o yia we ain.

24 A 'ni -slo -lu na Dide -zlalı na 'jní nya. Nu, a -zla, a -ka -zla ni, 'in a yia we, 'in amiaa 'muna 'ka -bha -gv zi.

-Zezu ka dvdv lu

25 «Nu, -we weee mia de, in ka we ain -yla gba gbvv nine nya. We bhla ka cipa, bhla -we nya in 'na 'kaa gbu gba gbvv nine nya, 'in in 'kaa ain -yla Didee gbu gba sa 'vayi.

26 Wee 'yi -ka nyni ni, 'in a bhubhoea na Dide na 'jní nya. 'In, in 'ni gba ain -yla nu, bhubhoea na yia o amiaa 'gbu. -Innya, we 'ni -mvv.

27 -We ka gbu -wa, Didee 'debhie -kalı amiaa ze. A -kalı na ze, 'in a zva dl̄ nu, Dide -Lagbo -gbe na bhua, we 'gbu o -kalı amiaa ze.

28 Nu, Didee -gbε in 'bhva, 'in in yia dvdu -gv yi. -Slεen, dvdu -gv na yia 'bhva in 'ka Didee -gbε lvmni.»

29 'In o 'binonya nee o -ylaε: «Mu mia de, -slεen -i'in gba gbvv nine nya, nu, sa tiklu -na gbaa.

30 -Slεen, -a -yi we 'ji nu, -in -yi gbv weee 'ji. Nu, -a 'ni -slə -mi gbv yabhlogbə̄ layibha, 'in -in -yia -we -a 'kaa -mi layibha. We 'gbv -a zva dli nu, -Lagə̄ -gbε -na bhva.»

31 -Zezu 'palia we 'bigv, o nee wa -ylaε: «Dli a zv -slεen 'mi -gvv?»

32 In nee, we bhla mi beda, 'in we ka nyni, da a 'kaa lamumni, 'in -o -ka -mi, o 'kaa o da lvmni, 'in a 'kaa -bha na 'dε -bhlo ti. Nu, we 'ni na 'dεbhlo mi, Dide -yo 'mi 'so mu 'gbv.

33 «-We mia de in gbaa ain -yla a 'ka 'wutvtve -dlə̄ -yi 'mi 'wv. Sia a yia dvdu -gv. Nu, a 'temanı dli: in ka dvdu lu.»

17

-Zezu bhubhoea -Lagə̄

1 Nu, -Zezu bhia -we weee mia deε gbagbie, o ylaa yali, 'in o yia -Lagə̄ bhubhoe. O nee:

«Dide, we bhla ka nyni. -Slolu -na 'Yuu 'ηnιylilo, 'in -na 'Yu 'ka -na 'ηnιylilo -slolu.

2 Nu, -in ka o 'yoo 'nyε nyima weee -gv. 'In waa nyima weee -wa -in 'nyea o, 'yliyəgagie -we 'nia bhloluda -ka, o 'ka we -maa 'nyε.

3 Nu, nyima -ka -mi -yi, -mi, o ka 'dε -bhlo mia -Lagə̄ 'zayli nya, 'in wa -ka -Zezu Klisi, -o -in tiea -yi ni, mu -wa 'yliyəgagie -we 'nia bhloluda -ka.

4 In ka -na 'ηnιmnie -slolu dvdu -gv, 'in lubho, -we -in 'nyea 'mi, in ka we bhia.

5 Dide, dvdu 'mia -slə la -mɪ, na 'ŋnɪ mnɪa 'cɪn -na -gbɛ. Nu, 'nyɛ -sleen 'mɪ wee 'ŋnɪmnɪe -bhlokpade -mɪ kwesi.

6 «Nu, nyɪma -wa -in -saa -bha dvdugv -nyɪma glaa, 'in -in yia 'mɪ wa 'nyɛ, in ka -maa -na 'ŋnɪ -slolu. Wa mɪ -na -nv nya, 'in -in yia wa 'mɪ 'nyɛ, 'in wa yia -na weli 'nvŋwɛ zu.

7 -Sleen, wa -yi we 'ji nu, -we weee -in 'nyɛa 'mɪ, -na -gbɛ we bhva.

8 -We ka gbu -wa, weli -in zua 'mɪ ŋwɛɛ, in gbaa we wa -yla, 'in wa yia we -yɔŋwnu. 'In wa ka we yibheli sazɔnʊ sa nu, -na -gbɛɛ na bhva, 'in wa yia dli zu nu, -mɪ tiea 'mɪ.

9 «Nu, wa 'gbu na bhubhoea -mɪ. In 'nɪ dvdugv -nyɪmaa 'gbu -mɪ bhubhoeda -mɪ, nu, -wa -in 'nyɛa 'mɪ, wa 'gbu na bhubhoea -mɪ. -We ka gbu -wa, wa mɪ -na -nv nya.

10 Nu, -wa weee mia na -nv nya, wa mɪ -na -nv nya. 'In nyɪma weee mia -na -nv nya, wa mɪ na -nv nya, 'in wa mnɪnia na 'ŋnɪ.

11 Wamia mia, dvdu -gv wa yia -slə -gwleɑ, nu, -amɪ mia, in 'na 'ka dvdu -gv -gwle: -na -gbɛ na yia mnɪa. -Mowlu -Dide, zu wa 'yliyɔ -na 'ŋnɪ 'titɛ nya, 'ŋnɪ -we -in 'nyɛa 'mɪ, wa 'ka 'wvту -bhlo, sa -amɪ -yɔ -mɪ 'sɔ mia -bhlo 'bhisa.

12 Bhla -we nya in mia wa glaa, in ka wa 'yliyɔzu -na 'ŋnɪ 'titɛ nya, 'ŋnɪ -we -in 'nyɛa 'mɪ. In ka wa 'yliyɔzu, 'in nyɪme yabhlogbɔɔ 'nɪ mnɔ wa glaa, we 'nɪ -ɔ 'kaa mnɔ 'wvbhv. Mɔ 'kaa mnɔ, 'in -we mia cəlida -Lagɔsəbhɛ 'wv, we 'ka lenu.

13 «'In -sleen, in mi -na -gbɛ mnɪda. Da in mia -slə dvdu -gv, weliya nɪ na gbaa, wa 'ka na 'mvna dli 'wv -ka, 'in we 'ka -bha -gvzi.

14 In ka wa -na weli 'nyε, 'in dudvgv -nyima yia wa 'wonyε. -Maa -yo wa 'sø 'nι -mι -bhlo, 'sa -bhlokpadε in -yo dudvgv -nyima 'nia -mι -bhlo, we 'dεe 'gbv wa yia -maa 'wonyε.

15 In 'nι -mι bhubhoeda -mι nu, -in 'ka wa dudvgv -sa. -Innya, nu, bhubhoe na bhubhoea -mι -in 'ka wa 'yliyɔzv gbvnyuuu dide kwεε.

16 Wa -yo dudvgv -nyima 'sø 'nι -mι -bhlo, -amι 'bhisa.

17 -Sa wa dudvgv -nyima kwesi -na 'dε -yla gbvzønu nya. Nu, -na weli mι gbvzønu nya.

18 Sa -in tiea 'mι dudvgv -nyimaa -gbε, 'sa -bhlokpadε na tiea na 'bunønya dudvgv -nyimaa -gbε.

19 Na 'dε na wlaa -mι -yla wa 'gbv, 'in wa 'ka 'ya -mι -yla -mι 'piein.

20 «Nu, in 'nι -maa 'dεbhloo 'gbv bhubhoeda -mι. Bhubhoe na bhubhoe 'yaa nyima -wa yia -maa weli 'gbv 'mι dlι -gv zva, wa 'gbv.

21 Bhubhoeda in mia wa 'dε weee 'ka -mι -bhlo, nεε -mι -amι 'wv, 'in -amι -mι 'wv, nu, Dide, wa -yo -in 'sø -mι -bhlo. We -ka 'sa -mι ni, 'in dudvgv -nyima zva dlι nu, -mι tiea 'mι.

22 'Nnumnie -we -in 'nyεa 'mι, in ka we wa 'nyε, wa 'ka -mι -bhlo, -amι -yo -mι 'sø 'bhisa.

23 -Amι mι wa 'wv, 'in -mι mι -amι 'wv, we -ka 'sa -mι ni, -bhlo wa yia -mia sazønu sa. 'In wa -ka -slεen -bhlo -mι, 'in dudvgv -nyima yibhelia we 'ji nu, -in ka 'mι tie, 'in sa -in -kalia na ze, 'sa -in -kalia wa ze.

24 «Dide, dudv 'nia -slø la -mι, -in -kali na ze, we 'dεe 'gbv -in yia 'mι 'nnumnie 'nyε. -Slεen, in 'ybha nu, -maa -in 'nyεa 'mι, wa -yo 'mι 'sø -mι 'ya da na

mn̄ia, wa 'ka wee 'ŋn̄imn̄ie -yɔyi.

²⁵ «Dide tiklu, dvdvgv -nyima 'n̄i -m̄i -yi, n̄i, -am̄i -yi -m̄i, 'in na 'bunonya -yia we 'ji n̄i, -m̄i tiea 'm̄i.

²⁶ In ka wa -na 'ŋni -slolu, 'in -sloluda na yia we -tva, 'in sa -in -kalia na ze, wee zekalie 'ka wa 'wv -m̄i, 'in -am̄i 'ka wa 'wv -m̄i.»

18

'Sluja kpaa -Zezu

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

¹ -Zezu bhia -Lagø bhubhoe, o -yø o 'bunonya -søa 'wv, 'in wa yia mn̄i. Wa mia mn̄ida, -gbua -we wa laa Sedlon, 'in wa yia we 'wvdı. N̄i, su -kpaa yabhlo m̄i -mø, -bha -Zezu -yø o 'bunonya plaa.

² Zudası, -o mia -Zezu wlada, o -yi -mø da, -we ka gbv -wa, -mø -Zezu -yø o 'bunonya gbelia 'wlu zlı tølvaa zlı.

³ N̄i, -Lagøbudu 'kadvv ŋwækvnya -wa *-Lagøbøbønyaa -cian -yø Falizinyima tiea, we -yø Wlømv -sluja, Zudası -galı wa 'yu, 'in wa yia wee su -kpaa mn̄i. Wa 'kaa -mø nyni n̄i, wa -yø 'napε -yø ylo yia yi, -zugba 'sluja ka tvgvgle kwεε.

⁴ -We weee 'kaa -Zezu ylı, o 'dε -yi we, we 'dεε 'gbv o yia wa gbegbein mn̄i, 'in o yia wa layibhae: «'Lee, nyɔɔ ka da a talia?»

⁵ Wa neε: «Nazaletiyu -Zezu, o da -a mia -talida.»

ɔ neε wa -ylaε: «-Am̄i -wa.» (-Zugba Zudası, -o mia o wlada, m̄i -maa glaa.)

⁶ Da -Zezu gbaa wa -yla: «-Am̄i -wa» n̄i, waa 'sluja yilia gwe tøvn, 'in wa yia bhli.

⁷ ɔ yia wa layibha -zakpa 'søε: «Nyɔɔ ka da a talia?»

'In wa neε: «Nazaletiyu -Zezu, o da -a mia -talida.»

8 'In -Zezu yia we 'bigvpalı wa -ylae: «In ka we aın -yla gba pepe, -amı -wa. Nu, we -ka na da a mı -talıda, a 'tide -maa mia de 'yi, wa 'ka mnı.»

9 -We mia da, 'mv ɔ gbaa, ɔ weli -we ɔ gbaa 'cın we 'ka lenvv 'gbv: «Dide, nyıma -wa -in 'nyea 'mı, nyıme yabhlogbəɔ 'nı mnə wa glaa.»

10 Nu, Simə Pieli ka tvgvgble kwee. ɔ -saa we we tukpa 'wv, 'in ɔ yia -Lagobvbonyaa -kanyɔ 'kadvv zolubhonvnyɔ we pa, 'in ɔ yia -məɔ lilikwε -yukwli -bha -dı. (ɔ zolubhonvnyɔ wa laa Malikusı.)

11 Nu, -Zezu nee ɔ -yla: «Fa -na tvgvgble we tukpa 'wv. -Mı dlı 'wv, sıasie 'kadv -we Dide dia 'mı -yla la, in 'nia we ɔ 'yigbea yi -wa yi?»

(Mt 26.57-58; Mk 14.53-54; Lk 22.54)

12 Waa 'sluja -yo wa 'yugalinya, we -yo Zuifvv -Lagobudu 'kadvv ɔ wekvnya kpaa -Zezu, 'in wa yia ɔ gbvan.

13 Nu, Anasu -gbə wa kwaa -ɔ tıa. -We ka gbu -wa, Anası -wa Kaifvv 'ɔwnəɔ dide. Wee -zv nya, Kaifu -wa *-Lagobvbonyaa -kanyɔ 'kadv.

14 Nu, Kaifu zva Zuifvv 'yugalinya 'dı, ɔ nee: «We nanı 'yli nu, nyıme -bhlo tlı -amıaa nyımaa 'gbv.»

Pielu tua kpelie nu, ɔ 'nı -Zezu -yi

(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

15 Simə Pieli -yo -Zezuu 'bınənyɔ yabhlo yia -Zezu 'bı mnı. Nu, -Lagobvbonyaa -kanyɔ 'kadv -yi ɔɔ -Zezuu 'bınənyɔ yabhlo -mənı, we 'deε 'gbv -məɔ -yo -Zezu 'sɔ yia ɔɔ -Lagobvbonyaa -kanyɔ 'kadvv -budunywε pla.

16 Nu, Pieli yia 'pipee -tv, 'yoo ɔ wee. Təvn, ɔɔ -Zezuu 'bınənyɔ yabhlo, -ɔ -Lagobvbonyaa -kanyɔ

'kadu -yia, 'in -moo yia 'tla. O gbaa 'yoo ηwεkυηwno -yla gbu, 'in o yia Pieli -plali.

17 O 'yoo ηwεkυηwno nee Pieli -ylae: «O nyimee bineonyo yabhlo -in -mia, we 'ni muu?»

Pielu yia we 'bigupali o -ylae: «Innya, -gba! -gba!»

18 Nu, ηwøtlø mi yida. We 'deε 'gbu lubhonvnya -yo -Lagøbudu 'kaduu ηwεkυnya yia -kosu 'yidi, -zugba wa wølo. Pielu mi 'ya wa glaa 'wøløda -kosu -yo.

*-Lagøbvønyaa -kanyo 'kadu yibhaa -Zeu la
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)*

19 Nu, -Lagøbvønyaa -kanyo 'kadu mi -Zeu layibhada, o 'binonya -yo -we o slolua -gv.

20 O 'palia we 'bigu, o nee: «In ka nyuma weee -yla gba -zejila 'wø. Nu, 'yli weee nya na slolua -Lagøbudunya zo we -yo -Lagøbudu 'kadu zo da Zuiifø weee gbelia 'wlu. In gba gbu yabhlogbo 'wiemi.

21 'Lee, -amø -na yibhaa la yi? Nyima -wa in -slolua, wa -yi -we in gbaa, 'yibha we wa la.»

22 -Zeu gbaa -we mia de ni, -Lagøbudu 'kaduu ηwεkυnyo yabhlo mia -bha, o bea o -yo, 'in o yia o 'kpa yukwli 'wø svbha. In o nee -Zeu -ylae: «'Lee, sanee -na gbaa -Lagøbvønyaa -kanyo 'kadu -yla yi?»

23 O nee -buduu ηwεkυnyo -ylae: «'Lee, gbu 'nyuu -muvmu in gbaa, -slolu 'mi we 'klø, 'in we -ka nu, in 'ni gbu 'nyuu gba ni, leε -lu ka 'gbu -na pa 'mi -lua?»

24 Tøvn, 'in Anasi yia 'sløja 'yoo 'nyε, wa 'ka -Zeu -Lagøbvønyaa -kanyo 'kadu Kaifø -gbε kwa, -zugba o mi gbuanda.

(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

25 Nu, Simə Piəlı mı wee -buduŋwεε 'wələda. Wa nεε ɔ -ylae: «-Mı mia 'dε ɔɔ nyımeε 'bınənyɔ yabhlo -in -mia, we 'nı muv?»

ɔ kpəlia we, ɔ nεε: «-Innya, yo -wa yo!»

26 -Lagəbvbənyaa -kanyɔ 'kadvv gaylo yabhlo mı -bha, nyıme -ɔ ka yukwli Piəlı -dia -bha, ɔ kvda -nyıme yabhlo -wa. ɔɔ lubhononyɔ nεε Piəlı -yla: «Nu, -mı in 'yia da su -kpaa, -in -yɔ -Zezu 'sɔ, we 'nı muv?»

27 Nu, 'in Piəlı yia we -zakpa tanv kpəli. Wee kpəlie mı ɔ ŋwεε, 'in -kvkɔ yia -bha -bhlokpadε gbogboe bhli.

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

28 Nu, we 'bıgv, wa -yɔ -Zezu yia Kaifvv -gbε 'bhv. *Wləmv -nyıme Pilatı, -ɔ plıla Zuifvv dvdv 'wlu la, -məɔ -buduŋwεε wa kwaa ɔ. Zlvkpε tutu -wa, Zuifvv 'yugalinya 'nı wee -budu zɔ pla. Wa -ka -mɔ pla, -zugba wa ka pvn pla wa tite 'yu. 'In wa -ka pvn -ka nı, wa 'nı mneni wa 'ka *'Wuzitıylı 'fetı -gv -lu li.

29 We 'dεε 'gbv wa yia 'pipee -tv, 'in Pilatı, -ɔ plıla Zuifv 'wlu la yia 'tla. ɔ nynia wa -yɔ la, 'in ɔ yia wa layıbha: «'Lee, gbu -mvmv a dılı nyıme nıa?»

30 Wa 'palıa we 'bıgv, wa nεε ɔ -ylae: «-A -ka -mı nyıme mia dε -la nı, -zugba gbvnyumonyɔ -wa.»

31 Pilatı nεε wa -ylae: «Amıaa 'dε 'bhu ɔ 'wv, 'in a 'ka ɔ -yɔgbv 'wvbhu amıaa titee solv.»

Təvn, 'in wa nεε: «We -ka nyımeε -yɔgbv -a 'bhu 'wv, -a 'nı we 'klu -ka, -a 'ka ɔ tlıtlıe -dılı.»

32 'Sa -mvv 'plıa, -Zezuu wəlı 'ka gbvzənv -zεε 'gbv. Sa ɔ 'kaa tlı, wee wəlı ka we -slolu.

33 Pilatı plaa -budu zo, 'in o yia -Zezu la. -Məə bəə
o 'yu, 'in o nəə o -yla: «'Lee, Zuifvv 'wlulapulnyo -in
-mia yi?»

34 -Zezu 'palia we 'bigv, o nəə: «Lee -lu ka 'gbv -
na yibha 'mi we laa? 'Lee, -na 'de yibhaa 'mi we la
yaayu, nyima -putu la 'saa 'mi yi?»

35 Pilatı nəə: «'Lee, Zuifv in -mia yi? Nu, -na 'dəə
Zuifvhelia -yo -Lagobvbonyaa -cian ka -mi 'mi -la.
'Lee, lee -lu -in nu ləa?»

36 O nəə: «Na 'wlulapiliee se mia, we'e 'bhv dvdvgv
-nyimaa -gbə. We -ka yaa wa -gbə we 'bhv ni, -
zugba na lubhonvnya ka yaa jeligba gv, -mvv yi 'wlv
nu, Zuifvv 'yugalinya kpa 'mi. Nu, -innya, we'e 'bhv
dvdvgv -nyimaa -gbə.»

37 Pilatı nəə o -ylae: «Nu, nyimaa 'wlulapulnyo -in
-mia, we 'ni mvv?»

O nəə: «'Mv -in gbaa də. We 'dəə 'gbv wa yia 'mi
gwal. In 'ka gbuzənvv daynyo nya -mi 'gbv in yia
dvdv-gv yi. -Wa weee mia gbuzənvv -nu nya, na weli
wa pulva yukwli.»

(Mt 27.15-31; Mk 15.6-20; Lk 23.13-25)

38 Pilatı nəə: «Gbuzənv, lee -lu we -mia?» Pilatı
bhia -we mia de gbagbie, 'in o yia -budu zo 'tla. O
mnia 'pipee Zuifvv -gbə, o nəə wa -ylae: «Nu, -we ka
'gbv in 'kaa nyime ni gbu dili, i'in 'yi we -yo.

39 Amiaa lenvgbv 'cin 'yibha nu, in 'tide -
kaslonyime yabhlo 'yi 'Wozitilyu 'fetü bhla. 'Lee,
a 'yibha nu, in 'tide aın -yla Zuifvv 'Wlulapulnyo
'yii?»

40 Wa 'kpia 'wv, wa nəə: «-Innya! -In 'na 'tide -məə
mia de 'yi -ni. 'Tide -Balabasi 'yi -aın -yla!» -Zugba
o -Balabasi mia, nyime 'nyuuu 'debhie -wa.

19

1 Təvn, 'in Pilati nεε wa -yla nιι, wa 'bhu -Zezu 'wυ
wa 'ka o selia mnι.

2 'Slvja maa 'wia -kloo, 'in wa yia we -Zezu 'wluo
-pla. 'In wa yi 'yaa o -bana zalυ 'wυpla, nyimaa
'wlulapilnyo 'bhisa.

3 Wa -ka o -yo lanyni -bhlo, -zugba wa nyania o.
Wa nεε o -ylae: «Zuifvv 'wlulapilnyo, -na fvv.» 'In
wa subhaa o 'kpa yukwli 'wυ.

4 Pilati 'tlaa lv, 'in o nεε wa -ylae: «A pυ yukwli -
nya, nιι, lv na laa o ain 'pipee, 'in a 'ka we 'wυlanυ
nιι, -we ka 'gbυ in 'kaa nyime nι gbυ dili, i'in 'yi we
-yo.»

5 Təvn, 'in -Zezu yia 'tla, o ka wee -bana zalυ 'wυ,
'in 'wia -kloo mia o 'wluo. 'In Pilati nεε wa -ylae: «O
nyime nι!»

6 -Lagobubonyaa -cian -yo -Lagobudu 'kadvv
ηwekvnya 'yia -Zezu -yo, 'in wa yia 'wυkpikpie bhli.
Wa nεε: «Kvlv o *su -gv la! Kvlv o su -gv la!»

Pilati nεε wa -ylae: «Amiaa 'de 'bhu o 'wυ, 'in a 'ka
o su -gv lakvlv. Nιι, -we ka 'gbυ in 'kaa o gbυ dili, i'in
'yi we -yo.»

7 Zuifv nεε o -yla: «-A ka tite yabhlo, 'in wee tite
nεε nιι, wa 'bha o, -we ka gbυ -wa, o nεε nιι, -Lago
'Yu o -mia.»

8 Da Pilati 'nva wa weli nι, 'in o nyano yia -gvbho.

9 O plaa -budu zo, 'in o yia -Zezu layibha: «Mo -na
bhua?» Nιι, -Zezu 'nι we 'yabhlogbo 'bigvpali.

10 Təvn, 'in Pilati nεε o -ylae: «-I'in sisali ηwe -gv
-amι -ylaa? -Amι, in ka we se in 'ka -mi 'yitide, 'in in
ka 'ya we se in 'ka -mi su -gv la kvlv, 'lee, -in 'nι we
'ji -yi -wa yi?»

11 -Zezu nεε ɔ -yla: «-In 'nι -lu yabhlogbøø se -ka 'mι -gv, we 'nι -we ka se -Lago 'nyεa -mι 'wvbhv. We 'dεε 'gbv -mømø -laa 'mι -mι 'yu, ɔ gbvnyuu 'yli we 'ka -na -nv -zi.»

12 Wee wεlι niu 'bigv, Pilati 'yibha yaa ɔ 'ka - Zezu 'yitide, 'in Zuifv yia 'wvkpikpie bhli. Wa nεε: «-In -ka nyime mia de 'yitide nι, -zugba -in 'nι Wlømvv 'wlulapilinyø 'kadvv 'tale! Ni, nyime -ɔ -ka gba: «Nyimaa 'wlulapilinyø in -mia» -zugba -møø mι nyimaa 'wlulapilinyø 'kadvv tñyime nya.»

13 Pilati 'nva wεlinya nι, 'in ɔ yia -Zezu la ɔ 'ka 'tla. We 'bigv, 'in Pilati yia gbvwvbhukpe -gv ladι. -Buduŋwεee da -le wa mnazia la tukpa nya, -bha -wa. 'Mv wa laa «Gabata» zuifvwεlι 'wv.

14 Ni, 'yli -we nya wa mnazia wa 'dε la 'Wvzitiylι 'fetu 'gbv, wee yli -wa. 'Ylv nynia -glonyidi, 'in Pilati nεε Zuifv -yla: «Amiaa 'wlulapilinyø nι.»

15 'In wa yia 'wvkpikpie bhli. Wa nεε: «'Bha ɔ! 'Bha ɔ! Kvlv ɔ su -gv la!»

Pilati nεε wa -ylaε: «'Lee, in kvlv amiaa 'wlulapilinyø su -gv laa?»

'In -Lagøbvønyaa -cian yia we 'bigvpaliε: «-Amiaa 'wlulapilinyø -bhlogbøø, Wlømvv 'wlulapilinyø 'kadv -wa.»

16 Tøvn, 'in ɔ yia wa -Zezu yoo 'nyε, wa 'ka ɔ su -gv lakvlv.

'Slvja kvlva -Zezu su -gv la

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

'In wa -yo -Zezu 'sɔ yia mnι.

17 Wa 'kaa 'gbe 'tla nι, su -we -gv wa 'kaa ɔ la kvlv, ɔ 'dε ka we -bligba. Wa mι mnida, 'in wa yia da -we wa laa 'Wluu 'Kvaa da nyni. (-Bha wa laa «Golvgota» zuifvwεlι 'wv.)

18 -Bha 'slvja kvlva -Zezu su -gv la. 'In wa yi 'yaa nyima -putu 'sø su -gv lakvlv. 'Yabhlo mɪ -Zezuu lilişolv, 'in 'yabhlo mia ɔ kəpəsəlv.

19 Pilati nva su falv le, 'in wa yia we -Zezuu su -gv lakvlv. Wee su falv -gv ɔ cəlia:

NAZALƏTİYU-ZEZU
ZUIFVV 'WLULAPİNYU

20 Nu, Zuifv duun zelia -we mia wee su falv -gv cəlida. -We ka gbu -wa, da wa zva -Zezu su -gv, -bha cipa 'gbe 'kadv -yo, 'in wa celi we -zakpa ta: tia zuifvweli 'wv, we 'bigv wləmvweli 'wv, 'bhie gləkiweli 'wv.

21 *-Lagəbvənyaa -cian zelia we, -bha wa mnia Pilatu -gbe, 'in wa nee ɔ -ylaes: «-Mɪ cəlia: ›Zuifvv 'Wlulapilnyo› nu, we 'ni mneni we 'ka 'sa -tv! -In celi nu: ›Nyime ni nee: -Ami -wa Zuifvv 'wlulapilnyo.› »

22 Pilati 'palia we 'bigv, ɔ nee: «-We ɪn cəlia, cəlida we tua.»

23 Da 'slvja kvlva -Zezu su -gv la, 'in wa yia ɔ 'wvplali dlili. Wa dlili we 'wv la -mnva, 'slvjayu -məmə -ka -mɪ, -mɔɔ ka -mɔɔ -nv. 'In wa yi 'yaa ɔ -banaa zəbana -zənv 'wvbhu. Nu, wee -bana mɪ lvada 'naa kibhe -bhlo nya, we 'bhv -blı -yo we 'ka bhv -yo nyni. We 'ni pıpeda -mɪ.

24 Wa nee wa 'dəkpva nyidıe: «-A 'na ylalı wee -bana -zənv -nɪ, nu, -a 'pa -nigbi, 'in -o ka -nv -yo we -ka -tv nɪ, -mɔɔ 'ka we 'wvbhu.»

Nu, 'sa -we mia -Lagəsebhə 'wv cəlida 'kaa sa 'plı. We nee:

«Wa ka na 'wvplali dlili wa 'dəkpva nyidı.

'In wa yia -nigbi 'pa,

-o yia na -bana 'bhaa,

wa 'ka ɔ yibheli.»

Nu, -we 'sluja nua le, mu mia de.

²⁵ -Zugba -Zezuu 'nyaa kлаа, o 'nyaa bhəlo kлаа, Klopasu 'ηwno Malii kлаа, we -yo Magidala -ηwno Malii mi -bha wee *su kwesi.

²⁶ Nu, 'in -Zezu yia o 'nyaa -yeyi. O 'bınənyo yabhlo -o ka ze o -kalia, -məo mi o 'nyaa kwesi. 'In o nee: «'Maa, amaa yu ni.»

²⁷ We 'bigv, o nee 'bınənyo -ylae: «-Na 'nyaa ni.» Təvn, we 'bhv -bha 'wv, 'in oo 'bınənyo yia o, o 'dees -gbə beli.

*-Zezuu tlitlie
(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49)*

²⁸ We 'bigv, -Zezu -yi -sleen we 'ji nu, -lu weee ka gba. 'In -we mia cəlida -Lagəsəbhə 'wv, we 'ka lenvv 'gbv, o nee: «ln 'ka 'ma.»

²⁹ Wee da mia, kalə nvv nyida mi -bha. Wa faa -fuu wee kalə nv lv, wa bızıa we suu* 'yiliya 'wv, 'in wa yia we -Zezuu ηwe -yo beli.

³⁰ Nu, o 'maa wee kalə nv ni, we 'bigv, o nee: «We ka bhia!» O -laa 'wlu zə təvn, 'in o yia tl.

³¹ Nu, 'yli -we nya wa mnazia wa 'de la wa Nyapəylu 'gbv, wee yli -wa. Wee *Nyapəylı mia, 'yli -zənvv 'dəbhie -wa. We 'dees 'gbv Zuifv 'ni 'ybha nu, 'kwie -tv su -gv wee Nyapəylı nya. We 'gbv wa 'yugalinya yia Pilatı 'yoo -zlalıa mnı, wa 'ka waa nyımaa bhv 'kate, 'in wa 'ka wa 'kwie su -gv -sa.

³² Təvn, wee da wa kvlva waa nyıma su -gv la, 'in 'sluja yia -mə mnı. Wa nynia -mə ni, 'in wa yia waa nyıma so 'so lv mia -Zezu kwesi bə. Wa 'katea yabhloo bhvnya, 'bhie, wa yia 'sənvv -nv 'kate.

---

* **19:29** Wee su mia de, *isəpvsu -wa.

33 Wa nynia -Zezu -yo la, 'in wa yia we -yoyi ni, o ka tlı, we 'deε 'gbv wa 'ni o bhvnya 'kate.

34 Nu, 'in 'slvjayu yabhlo yia -Zezuu gbaci zo tnu o 'li nya. -Bha -bhlokpadə 'piən -yo 'nyu 'tlaa o 'wv.

35 Nyime -o mia -bha we zli, 'in -we 'plia, -o 'yia we -yo, -məo-wa we dayinyo. Nu, wee gbvnya ni o gbaa, 'in a 'ka 'ya we dli -gv zu. O gbvdayiweli mi gbvzonu nya, 'in o -yi we 'ji ni, -we o gbaa gbvzonu -wa.

36 -We weee mia de 'plia, 'in -we mia cəlida - Lagəsəbhe 'wv, we 'ka lenv. We nee: «Wa 'na 'ka o 'kva yabhlogbo 'kate.»

37 'In wee 'səbhəe kibhe yabhlo nee: «'In, ylaa wa yia -o ka gbaci -zo wa tnu.»

38 Nu, nyime yabhlo wa laa *-Zεzεfv, Alimateyu -wa, o mi -Zezuu 'bınonyo yabhlo nya zizewiem. -We ka gbu -wa, o mi Zuifv 'yugalnya səda. O nyime ni mnia Pilatı 'yoo -zlalia o 'ka -Zezuu 'kwie 'wvbhu. 'In Pilatı yia we -yoŋwnu. Təvn, -Zεzεfv yia lv ni, 'in o yia -Zezuu 'kwie 'wvbhu.

39 Nyime yabhlo wa laa 'Nikodemv, -məo yi 'yaa o 'bı mnı. Nu, nyime -o mnia zlime -Zezu 'yia sabə, mo -wa. O mia mnida, o -yo -lasikləo bətəlv -nu 'sə, 'in wa yia mnı. 'Mv wa laa *mili -yo aluesi. We 'wvwəlvə mneni we 'ka kilo glu -bhlo 'ya kugbua nyni.

40 -Zεzεfv -yo 'Nikodemv yia -Zezuu 'kwie 'wvbhu. 'In wa yia o 'naapinya -we wa slua wee bətəlv - lasiklə -gv, -yo labibeli. Nu, 'sa Zuifv mnazia 'kwie -yo, 'bhie wa faa we gbawla 'wv.

41 Da wa kvlva -Zezu *su -gv la, su -kpaa mi - bha. Wee su -kpaa, 'bhvka -lolı, -we 'wv wa 'nia -slə 'kwie yabhlogbo fa, we mi -bha.

42 Nu, 'yli -we nya Zuifv mnazia wa 'de la wa Nyapeylu 'gbv, wee yli -waa 'gbv, 'in wee 'bhvka cipa -bhaa 'gbv, wa yia -Zezuu 'kwie -mo fa.

20

*-Zezu 'ni gbawla 'wv -mi
(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)*

1 Nu, 'yli 'pli -bhlo, we 'sonvv zlgv, dimasu nya, da zli 'nia -slø ladolu, 'in Magidala -ηwno Malii yia gbawla -gv mni. Nu, wa ka zlime we kla tukpa -boklo 'kadu nya, 'in Malii -talia -bha ni, o 'ni wee tukpa -yoyi we ηwee.

2 Təvn, 'in o -yo -gwagwile yia Simo Pieli -yo 'binonyo yabhlo, -o ka ze -Zezu -kalia, 'di kwa. O nee wa -ylaes: «Wa ka -amiaa -Kanyo gbawla 'wusa, 'in da wa zva o, -a 'ni -bha da -yi.»

3 Pieli -yo oo -Zezuu 'binonyo yabhlo ni -soa 'wv, 'in wa yia wee gbawla -gv mni.

4 -Gwagwile nya wa 'desəbhie mia -mo mnida. 'In oo 'binonyo -mənii -gwagwile -zi Pieli. Məo nynia -mo tia.

5 O kwlia 'wv, 'in o yia 'naapinya -yoyi -bha lasluda, nu, o 'ni -mo pla.

6 Simo Pieli yia o 'bi, o nynia, o plaa gbawla nvkple, 'in o yia -mo 'naapinya -yoyi, -bha lasluda.

7 O ka 'ya 'naa -we wa gbvania -Zezuu 'wlu -yola -yoyi. Nu, wee 'naapi 'ni we -lima glaa -mi, we mi glida we 'dəe saa da -putu.

8 -Mvv 'bigv, 'binonyo -o nynia tia, o yi 'yaa gbawla nvkple pla. O 'yia we -yo, 'in o yia dlı zu.

9 (Nu, -we mia -Lagəsəbhə 'wv cəlida, wa 'ni -slø we 'wulanv: nu, 'wv -Zezu yia -soa tlıtlinya glaa.)

*-Zezu 'tlalia Malii 'klv
(Mk 16.9-11)*

10 Tœvn, 'bunonya səbhie yia -budunjwəe lubhiti.

11 Nu, Malii mɪ -bha gbawla kwesi -zugba ɔ wi.
O mɪ wida, 'in ɔ yia 'wukwli ɔ 'ka gbawla nukple
'yilabhlı.

12 'In ɔ yia -mə 'anzı 'sə -yɔyı ladıda da wa palıa -
Zezuu 'kwie la. Yabhlo mɪ ɔ 'wluu 'bıgv, 'in yabhlo
mia ɔ bhvnyaa 'bıgv. 'Wıplalu 'pıpa mia we 'wıv.

13 Nu, 'in wee 'anzı yia Malii layıbha. We nee:
«Bhəlɔ, lee -lu wili aın a?»

O nee we -yla: «Wa ka na -Kanyɔ -bha lasalı, 'in da
wa zva ɔ, in 'nı -bha da -yi.»

14 O mɪ -we mia de gbada, ɔ 'bhitia la, 'in ɔ yia -
Zezu -yɔyı, ɔ 'nı we 'jiyibheli nu, -Zezu -wa.

15 'In -Zezu yia ɔ layıbha: «Bhəlɔ, lee -lu ka 'gbv a
wia? Nyɔɔ a nənv 'yılıbla?»

Malii dlı 'wı nu, su -kpaaa lubhonvnyɔ -wa.
Tœvn, o nee o -ylae: «-Na zukpa -wa, we -ka nu, -mɪ
'bhu ɔ 'kwie 'wıv, gba 'mɪ -yla da -in zva ɔ, 'in in 'ka ɔ
'bvmnı.»

16 -Zezu nee o -ylae: «Malii!»

Malii 'bhitia ɔ gbegbəin la, 'in o nee o -yla zuifuweli
'wıv: «Wlaboni!» We ji -wa: «-Slolunyɔ.»

17 O nee o -yla: «A 'na kpali 'mɪ la -nı, in 'nı -slɔ
Didee -gbə mnı 'gbv. Nu, a mnı a 'ka na bhelia -yla
gbae: na Dide, -o mia amıaa Dide nya, na -Lagɔ, -o
mɪ 'yaa amıaa -Lagɔ nya, ɔ -gbə na mnıa.»

18 Tœvn, 'in Magıdala -ŋwnɔ Malii yia -Zezuu
'bunonyaa -gbə mnı, 'in o nee wa -ylae: «In ka -amıaa
-Kanyɔ 'yı!» 'In o yia -we -Zezu gbaa ɔ -yla, we 'dı wa
-salı.

*-Zezu 'tlalia ɔ 'binənya 'klv
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)*

19 Wee 'ylı -bhlokpadee jibheza, 'binənya yia 'wlugbeli -budu zə. Nu, wa ka -buduu klolo -gbalı, wa mı Zuifvv 'yugalinya sədaa 'gbv. 'In -Zezu yia wa glaa yi. ɔ 'yligbe wa nyıdı, 'in ɔ nəe wa -ylae: «-Lago 'nye aın 'wvtvtve -dləo!»

20 ɔ bhıa we gbagbie, 'in ɔ yia ɔ -kwıte wa 'klıslolu, we -yɔ ɔ gbaci zə. Wa 'yia Nyımaa -Kanyɔ -yɔ, 'in wa yia 'muna li.

21 ɔ nəe wa -yla -zakpa 'sənv nyaε: «-Lago 'nye aın 'wvtvtve -dləo! Nu, sa Dide tiea 'mı, 'sa -bhlokpadə na tiea aın.»

22 Wee wəlinya nu 'bigv, ɔ 'paa wa -pıpe -gv, 'in ɔ nəe wa -yla: «Zuzu 'Pvpa -mı amıaa -nu nya.

23 A -ka nyımaa gbonyuu 'wvtı ni, 'in we 'gba bhıa wa 'wlu. Nu, a 'nı nyımaa gbonyuu 'wvtı ni, 'in we tıa wa 'wlu.»

-Zezu -yɔ Toma

24 Da -Zezu yia wee -budu zə, -zugba ɔ 'binənya kugbua le 'sə glaa yabhlo wa laa Toma (-ɔ ka 'ŋnu -yɔgbalıŋnu -wa -Zluya), ɔ 'nı -bha -mı.

25 Təvn, 'binənyaaa pnı nəe ɔ -yla: «-A ka -amıaa -Kanyɔ 'yı.»

Nu, Toma nəe wa -ylae: «We -ka nu, in 'nı poendee 'bı 'yı ɔ -kwıte, 'in in 'nı we 'bı 'wı na -kwıtaya fa, 'in in 'nı ɔ gbaci zə na sə fa ni, in 'na 'ka we dlı -gv zv.»

26 Ləkəwlu 'plı -bhlo, 'in -Zezuu 'binənya yi 'yaa 'wlugbeli -budu zə. Nu, Toma mı -bha. Wa ka - buduu kolonya -gbalı, 'in -Zezu yia wa glaa yi. ɔ nəe wa -yla: «-Lago 'nye aın 'wvtvtve -dləo!»

27 'In o nεε Toma -ylae: «Dı da -na -kwıtaya, 'in yla da na -kwıte: belıda -na sə, 'in fa we na gbacı zo. 'Bhv dlılvıve 'bı, 'in -in 'ka dlı zv!»

28 Toma nεε o -ylae: «Na -Kanyo, na -Lago!»

29 -Zezu nεε o -yla: «-In ka 'mı 'yi, we 'gbv -na zva dlı, we 'nı mvv? -Wa 'nia 'mı 'yi, 'in wa zva dlı, 'wvtvtve -dlıo mı -maa -nv nya.»

Wee 'səbhεe wlu ni

30 -Zezu ka gwedigbvnya təlvaa -zlo lenv o 'bınənyaa 'yibadı, nıı, -mvv 'nı cəlida -mı 'səbhε nı 'wv.

31 Nıı, -we -nya mia da cəlida nı, -bha we mia a 'ka dlı zv nıı, -Zezu -wa -Lago -Bhasanyo -yo -Lago Yu. 'In, a -ka o dlı -gv zv, a 'ka 'yliyəgagie 'yi o 'hını nya.

21

-Zezu 'tlalia o 'bınənyaa 'klu Tibeliadınyu kwesi

1 -Mvv 'bigv, 'in -Zezu yi 'yaa o 'de o 'bınənyaa 'klıslolu Tibeliadınyu kwesi. Sa we 'plıa mv nı:

2 Simo Pieli kлаа, Toma (-o wa laa -Zluya) kлаа, Natanaelı (Galilee Kanagbe 'wv yu) kлаа, Zebedee 'yua kлаа, we -yo -Zezuu 'bınənyaa -putu 'sə mı -bha.

3 Simo Pieli nεε wa -yla: «'Nyu na mnıa -dəa.» Wa nεε o -ylae: «-Amıa mı 'ya yida -a -yo -mı 'sə 'ka mnı.» Wa mnıa, 'in wa yia 'glv 'wvbho. Nıı, sabə weee 'plıa nı, wa 'nı zibhi yabhlıgbo 'bha.

4 Zlı bhlıa zlızlie, -zugba -Zezu mı -bha wee 'nyuu nywe -yo. Nıı, o 'bınənyaa 'nı we 'jiyibheli nıı, mə -wa.

5 O nεε wa -ylae: «In! Nyimesia, a 'nı zibhi 'bha -nyaa?»

Wa 'palıa we 'bigv, wa nεε: «In, -a 'nı zibhi yabhlıgbo 'yı!»

6 ዕ nee wa -yla: «A viteli 'sowlı amıaa 'gluv liliſolv, 'yia a yia.» Wa vitelia 'sowlı, təvn, zibhii -zlo -we wa 'bhaa, we 'wuzuloo 'gbv, wa 'nı 'masleen 'sowlı 'nyu lv -sasie mneni.

7 'Bınoňyə -o ka ze -Zezu -kalıa nee Piełi -yla: «-Amıaa -Kanyo -wa!» Simo Piełi 'nva «-Amıaa -Kanyo -wa!» təvn, 'in o yia o -banaa -gbubana 'wɔpla, nu, o ka we 'wusaa 'gbv, 'in o yia 'nyu lv -bho.

8 'In 'bınoňyaa pnı -yo 'glı yia yi, -zugba 'sowlı mia yeda zibhi nya, wa gbize we 'wı. Nu, wa 'nı yaa 'nyuu ńwe -yo latlvıv, sa 'bhisa 'metlı glı gbu sisalıa wā -yo.

9 Wa 'tlaa -gogə -gv, 'in wa yia -bha -kapı 'yi. Zibhi mi 'yi, 'in 'floo mia -bha.

10 -Zezu nee wa -yla: «Zibhi -we a 'bhaa da nı, a -yo we təlvıa yi.»

11 Simo Piełi -gblaag 'glı 'wı təvn, 'in o yia 'sowlı 'wugbize dvıdvı. We mi yeda zibhi 'kadı nya, we ńwe nyni zibhi glı gbesı 'ya kugbua le ta (153). Nu, wee zibhi -zu 'wı, 'in wee sowlı'i yla.

12 -Zezu nee wa -yla: «A yi a 'ka li!» Waa 'bınoňya glaa nyıme yabhlogbo 'nı ńwe -ka o 'ka o layıbhae: «Nyıo -in -mia?» Wa -yi we 'ji nu, Nyımaa -Kanyo -wa.

13 -Zezu bęa wa kwesi, o 'bhua 'floo 'wı, o dlilia we wa 'wvla, 'in o yia wa zibhi 'nye.

14 Nu, -Zezu -səa tlıtlınya glaa 'wı, o 'deę slolue o 'bınoňya -ylaa -zakpa tanu mia de.

15 Wa bhıa lile, -Zezu nee Simo Piełi -yla: «Zaaan 'yu 'Simoo, 'lee, -in -kalı na ze we -zi waa?»

ዕ nee o -yla: «lın, na -Kanyo, -in -yi we 'ji nu, in -kalı na ze.»

-Moo nee o -ylae: «'Nyę na bhlabhleyua.»

16 ○ nεε ɔ -yla -zakpa 'sənv nyaε: «Zaaan 'yu 'Siməo, 'lee, -in -kali na zεε?»

-Məo nεε ɔ -yla: «in, na -Kanyo, -in -yi we 'ji nu, in -kali -na zεε.»

-Zezu nεε ɔ -ylae: «-Ze na bhlabhlε 'yliyɔzvnyo.»

17 In ɔ yia ɔ layibha -zakpa tanv nyaε: «Zaaan 'yu 'Siməo, 'lee, -in -kali na zεε?»

Pielu -gv yia 'wv -tv -kəvn, nu, ɔ ka ɔ layibha -zakpa ta: «'Lee, -mɪ, -in -kali na zεε?» We 'gbv, ɔ nεε ɔ -ylae: «Na -Kanyo, -in -yi -lu weeē 'ji: -in -yi we 'ji nu, in -kali -na zεε.»

-Zezu nεε ɔ -yla: «'Nyε na bhlabhlε.

18 In nεε -mɪ -yla gbvzɔnv sa nu, da -in mia nyimeslɔyu nya ni, -na dε gbaa -na -cɛsli, 'in -na mnia mɔ -in 'ybhaa. Nu, -in -ka go ni, -na sɔ -na yia 'wvbhua, 'in nyima -putu yia -na -cɛsli -gbaa, 'in wa kwaa -mɪ da -in 'nia 'ybha.»

19 (-We -Zezu gbaa dε ni, sa Pielı 'kaa tlı, 'in ɔ 'kaa -Lagəo 'ŋni -mnini ɔ -tlıtlıe 'wv, 'mvi ɔ mia -sloluda.) 'Bhie, -Zezu nεε Pielı -ylae: «Yi 'mɪ 'bi.»

20 Pielı 'bhitia la, 'in ɔ yia wa 'lvv -gbein 'bınənyo -ɔ ka ze -Zezu -kalia -yɔyi wa 'bıyida. (Nyime -ɔ, wa mia zlume lida, -ɔ pılıa -Zezuu gbegbein 'wv, 'in ɔ yia ɔ layibha nu, nyɔɔ 'ka ɔ wla ni, mɔ -wa.)

21 Pielı 'yia ɔɔ 'bınənyo -yo, 'in ɔ yia -Zezu layibhaε: «'In -məo mia da na?»

22 -Zezu nεε ɔ -ylae: «In -ka 'ybha nu, ɔ -tv -bha, 'in in 'ka lv yi ni, 'lee, lee -lu -mvv 'ka -mɪ nvnva? -Mɪ, nə 'mɪ 'bi!»

23 Təvn, 'in we 'dɪ yia 'mni 'bınənya glaa nu, ɔɔ 'bınənyo -mənɪ 'na 'ka tlı. Nu, -Zezu 'nɪ gbaε: «O 'na 'ka tlı.» Nu, ɔ nεε: «In -ka 'ybha nu, ɔ -tv -bha, 'in in 'ka lv yi ni, 'lee, lee -lu -mvv 'ka -mɪ nvnva?»

²⁴ Nu, oo 'bunonyo -bhlokpadε -wa we dayinyo, 'in
mo celia we. -A -yi we 'ji nu, -we o gbaa, gbuzonu
-wa.

²⁵ -Zezu ka gbvv -zloo tolva lenu. Nu, sa we 'pla,
we -ka 'sa wa celi we -bhlo -bhlo ni, we 'wuzuloo
'gbv, wee 'sebhanya 'na 'ka yaa dvdu weeee -gv
mneni.

**'Wususlolue loluu 'sεbhε
New Testament in Kouya**

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kouya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Information sur le droit d'auteur

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. tous droits réservés.

Ce texte de traduction vous est rendu disponible sous termes du Creative Commons License: Attribution-Noncommercial- Pas de travaux dérivés. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) En outre, vous avez l'autorisation de mettre le texte sous différents formats de fichier, tant que vous ne changez pas le texte ou la ponctuation de la Bible.

Vous pouvez partager, copier, distribuer, transmettre et extraire des parties ou des citations de ce travail à condition que vous incluez l'information sur le droit d'auteur ci-dessus:

- Vous devez donner Attribution au travail.
- Vous ne devez pas vendre ce travail pour en tirer profit.
- Vous ne devez effectuer aucun travail dérivé qui puisse changer les mots ou la ponctuation en l'état des Saintes Ecritures.

Les autorisations au-delà du canevas de cette licence peuvent être disponibles si vous nous contactez au travers de votre demande.

Le Nouveau Testament

en Kouya

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kouya

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

6b111f8e-be6f-55f2-a7a8-c43583754a65